

SPECIAAL IN ONDERWIJS

Openbaar Speciaal Onderwijs Amsterdam

Locatie: Van Koetsveldschool

Uitwerking Ondersteuningsprofiel

Voorwoord en uitleg

Eind 2011 zijn stukken naar de Tweede Kamer gestuurd waarin de invoering van passend onderwijs is uitgelijnd. Het gaat om wetswijzigingen en om een referentiekader, waarin de sectorraden de invoering van passend onderwijs op hoofdlijn hebben uitgewerkt voor de onderwijspraktijk. Het wettelijk kader en het referentiekader heeft nu een vaste vorm gekregen.

Deze uitwerking ondersteuningsprofiel is een uitwerking van het referentiekader passend onderwijs. Het is de praktische uitwerking en realisatie van een beschrijving van de ondersteuningsstructuur binnen het passend onderwijs, zoals dat in het wettelijk en referentiekader wordt omschreven.

Dit document sluit aan bij het opgestelde ondersteuningsprofiel en is hier een uitwerking van en is gebaseerd op de publicatie "werken met schoolondersteuning" en is aangepast op de specifieke situatie in het (voortgezet) speciaal (basis-) onderwijs en aan de uitgangspunten van OGW.

Er is bewust voor gekozen om de uitwerking ondersteuningsprofiel voor alle scholen van Orion in één format op te nemen. Als de mogelijkheden van verschillende scholen volgens een vergelijkbaar model beschreven worden, ontstaat een goed zicht op het totaalplan van de ondersteuning en het onderwijsaanbod in Orion als stichting voor speciaal onderwijs. Hoe beter de profielen vergelijkbaar zijn, hoe duidelijker kan worden gemaakt op welke terreinen scholen elkaar kunnen aanvullen en welke plek zij kunnen innemen in de samenwerkingsverbanden.

Getracht is de onderlinge verbanden tussen de verschillende aspecten van passend onderwijs duidelijk te maken (de ondersteuning, het werken met het ontwikkelingsperspectief, de toewijzing, het leeraanbod en de onderwijsbehoefte van de specifieke doelgroep).

Bij het document behoren ook veel bijlagen, zoals formats en beleidsstukken. Daarnaast zijn in hoofdstuk 4 enkele interventiekaarten voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte opgenomen. Deze kaarten kunnen in de nabije toekomst ook ingezet worden in het regulier onderwijs, waardoor de Orion scholen zich meer en meer als expertisecentrum ontwikkelen.

Inhoudsopgave uitwerking ondersteuningsprofiel

1 Inleiding

- 1.1 Functies van het uitwerking ondersteuningsprofiel in het speciaal onderwijs
- 1.2 De positie van het speciaal onderwijs van Orion in het samenwerkingsverband
- 1.3 De toelating en toewijzing speciaal onderwijs

2 Algemene informatie Van Koetsveldschool

- 2.1 Contactgegevens
- 2.2 Onderwijsvisie en onderwijsconcept
- 2.3 Beschrijving van de populatie
- 2.4 De diversiteit van de populatie
- 2.5 Samenvatting van de diversiteit van de huidige populatie
- 2.6 De onderwijsbehoeften van de populatie
- 2.7 Relatie tussen onderwijsbehoeften, leeraanbod en het leerproces

3 De basisondersteuning op de Van Koetsveldschool

- 3.1 Het onderwijsaanbod
- 3.2 Het ondersteuningsaanbod
- 3.3 De ondersteuningsstructuur
- 3.4 De professionaliteit van de leraar
- 3.5 Taken en verantwoordelijkheden binnen de ondersteuningsstructuur
- 3.6 Overlegvormen binnen de ondersteunings- en zorgstructuur Van Koetsveldschool

4 De extra ondersteuning op de Van Koetsveldschool

- 4.1 Leerlingen verschillen in ondersteunings- en zorgbehoefte
- 4.2 Deskundigen in de school en de ketenpartners
- 4.3 De inrichting van het gebouw en de onderwijsbehoefte
- 4.4 Extra ondersteuning in interventiekaarten

5 Bijlagen

- 5.1 Bijlage 1 Onderwijscyclus
 - Bijlage 1A Onderwijscyclus schema
 - Bijlage 2 Stappenplan bij instroom
 - Bijlage 3 Stappenplan bij uitstroom
 - Bijlage 4 Criteria bij de evaluatie van de leerlijnen
 - Bijlage 5 Uitleg aan ouders over het OPP
 - Bijlage 6 Inschaling Onderwijsbehoeften

Bijlage 7 Richtlijn voor weekroosters
Bijlage 8 Methodes op school
Bijlage 9 Visie orthopedagogisch- en orthodidactisch handelen Van Koetsveldschool

1 Inleiding

In het kader van Passend onderwijs is Nederland verdeeld in regio's. Binnen elke regio hebben de gezamenlijke besturen de plicht om te zorgen voor een dekkend onderwijsaanbod voor alle kinderen. De schoolbesturen zijn vertegenwoordigd in samenwerkingsverbanden. Orion is de enige aanbieder van openbaar speciaal (voortgezet) onderwijs - (V)SO - in Amsterdam. Zij heeft daarmee een grote verantwoordelijkheid naar haar leerlingen, hun ouders, ketenpartners en de samenwerkingsverbanden in en om Amsterdam. Orion biedt een combinatie van onderwijs en zorg in samenwerking met vaste externe partners.

Op alle Orionscholen kijken de leraren naar wat de leerling wél kan. Binnen de SO en VSO scholen zijn onderwijsarrangementen ingericht die tegemoet komen aan de onderwijsbehoefte van leerlingen met een zeer gecompliceerd ontwikkelingsperspectief, een verschillende leerstijl en/of een specifieke onderwijsbehoefte. Ook voor leerlingen met een zeer beperkt ontwikkelingsperspectief is binnen de Orionscholen een gestructureerd onderwijsaanbod.

De locaties van Orion zijn ingericht op basis van het aanbod voor specifieke doelgroepen. Leerlingen met uiteenlopende hulpvragen kunnen vervolgens op verschillende locaties vraaggericht profiteren van een aanbod dat het beste past bij hun onderwijsbehoefte. Het (voortgezet) speciaal onderwijs op de Orion scholen voldoet uiteraard aan de wettelijke basiskwaliteit en de wettelijke basisondersteuning die ook geldt voor reguliere scholen.

De inrichting van het onderwijs in leerroutes en het planmatig werken in vaste programma's, in een vaste cyclus maakt de basisondersteuning geschikt voor leerlingen met zeer diverse uitstroombestemmingen.

Hoofdstukindeling:

De populatie van de Van Koetsveldschool wordt beschreven in hoofdstuk 2.

In hoofdstuk 3 wordt de basisondersteuning beschreven.

Hoofdstuk 4 beschrijft de mogelijkheden voor de extra ondersteuning in de school. Dit zijn de specifieke mogelijkheden per locatie die verder gaan dan de afspraken die gemaakt zijn over de basisondersteuning. De extra ondersteuning wordt ook beschreven in interventies.

Deze interventies variëren in tijd en zwaarte en zijn gericht op de onderwijsbehoefte van (een deel) van de leerlingen. Zij kunnen zowel preventief als curatief worden ingezet. De deskundigheid van de leraren en de inrichting van de basisondersteuning binnen de Orion scholen maakt het mogelijk dat een groot deel van de interventies gerealiseerd kan worden binnen de onderwijsaanbod in de groep.

Hoofdstuk 5 bevat alle bijlagen.

1.1 De functies van het uitwerking ondersteuningsprofiel

Deze uitwerking ondersteuningsprofiel beschrijft de mogelijkheden van de school voor het bieden van passend onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoefte of specifieke onderwijsvraag. Daarnaast heeft het uitwerking ondersteuningsprofiel een aantal andere functies.

Communicatie

De uitwerking ondersteuningsprofiel is voor een school de basis voor communicatie met de leerlingen, ouders en de ketenpartners over de wijze waarop de school de leerlingen volgt, begeleidt en ondersteunt bij het behalen van de gestelde onderwijsdoelen in het ontwikkelingsperspectief. Het is een uitwerking van het ondersteuningsprofiel zoals beschreven in 2013. Een samenvatting van het uitwerking ondersteuningsprofiel is terug te vinden in de schoolgids, het schoolplan of op de website van de school.

De samenwerkingsverbanden maken afspraken over de basisondersteuning en bepalen aan welk niveau van ondersteuning iedere (reguliere) school moet voldoen. Daarnaast is uit het uitwerking ondersteuningsprofiel op te maken welke extra ondersteuning de verschillende scholen bieden en waar de grenzen van ondersteuning liggen.

De beschrijving van de ondersteuningsmogelijkheden op de scholen:

- helpt het samenwerkingsverband om vast te stellen of zij voldoet aan de wettelijke eis om iedere leerling in het SWV passend onderwijsaanbod te bieden
- geeft de scholen informatie over de ondersteuningsmogelijkheden van andere scholen. Dit kan gebruikt worden bij het plaatsen van leerlingen op een andere school (een andere reguliere school, SO VSO of SBO)
- helpt scholen bij het zoeken naar expertise ter ondersteuning van verbetertrajecten of uitbreiding van de extra ondersteuning

Orion participeert in meerdere samenwerkingsverbanden. De beschrijving van de ondersteuningsstructuur van de Orion scholen schetst de ondersteuningsmogelijkheden binnen de scholen voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte. Het document kan gebruikt worden om een passende onderwijs plaats te vinden binnen de Orion scholen voor leerlingen waarvoor de ondersteuning in het regulier onderwijs ontoereikend is. Daarnaast beschrijft het de wijze waarop Orion als expertisecentrum de reguliere scholen kan ondersteunen bij het inrichten van extra ondersteuning voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte.

Het uitwerking ondersteuningsprofiel in relatie met andere documenten

- De samenwerkingsverbanden maken één maal in de vier jaar een uitwerking ondersteuningsprofiel. De profielen van de scholen maken deel uit van dit plan.
- Het uitwerking ondersteuningsprofiel van de school maakt deel uit van het beschreven kwaliteitsbeleid van de school en staat in relatie met: Het voorgenomen kwaliteitsbeleid beschreven in het schoolplan en de verbeterplannen die de school inzet (op leeraanbod, ondersteuningsstructuur en professionaliteit).
- Een korte samenvatting van het uitwerking ondersteuningsprofiel wordt opgenomen in de schoolgids en in een aparte folder voor ouders en reguliere scholen.

1.2 De positie van het speciaal onderwijs in het samenwerkingsverband

Stichting Orion maakt met al haar scholen voor openbaar (voortgezet) speciaal onderwijs deel uit van het Samenwerkingsverband PO Amsterdam-Diemen. Binnen dit samenwerkingsverband zijn drie scholen voor zeer moeilijk lerende kinderen gehuisvest. De Van Koetsveldschool bedient voornamelijk leerlingen uit Amsterdam Zuidoost, Oost, Oud-Zuid, Centrum en Diemen. Dit heeft te maken met het leerlingenvervoer. Het vervoer wordt alleen bekostigd naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school. Ook de kinderen die in andere stadsdelen wonen en door hun ouders vervoerd worden, zijn welkom op de school.

1.3 De toelating en toewijzing aan het speciaal onderwijs

Toelaatbaarheidsverklaring:

Kinderen kunnen alleen toegelaten worden wanneer zij een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) hebben voor speciaal onderwijs voor Zeer Moeilijk Lerende Kinderen (ZMLK) of voor Ernstig Meervoudig Beperkten (EMB).

Deze toelaatbaarheidsverklaring moet aangevraagd worden bij het Samenwerkingsverband PO Amsterdam-Diemen

De toelaatbaarheidsverklaring van het samenwerkingsverband heeft een geldigheid van één of meer schooljaren. Daarna wordt opnieuw bekeken of een leerling nog steeds speciaal onderwijs nodig heeft.

Het aanvragen van een TLV kan tot stand gebracht worden door de school of instantie waar de leerling ingeschreven staat. Dit gebeurt nadat, in samenspraak met een onderwijsadviseur, is gebleken dat de leerling een ondersteunings- en/of zorgvraag heeft die binnen het reguliere onderwijs niet beantwoord kan worden.

In dat geval wordt toestemming aan de ouders gevraagd om een TLV aan te vragen. Hiertoe worden de nodige dossierstukken ingestuurd naar het samenwerkingsverband.

Wanneer de ouders/verzorgers vervolgens een aanmelding op onze school doen, worden verdere afspraken gemaakt over een kennismaking en een plaatsingsdatum.

2 Het onderwijs op de Van Koetsveldschool

2.1. Contactgegevens

School	Van Koetsveldschool
Brinnummer	20 XV
Directeur	Christel Schoenmaker (Anouk van Houts, interim directeur)
Zorgcoördinator	Marieke Tepperik, Indra Hofstra en Marjolein Molenkamp
Teamleider	Maaïke Wolterbeek en Monique Out
Gedragdeskundige	Marieke Tepperik, Indra Hofstra en Marjolein Molenkamp
Adres	Archimedesplantsoen 98, 1098 KB Amsterdam
Telefoon	020-6683821
E-mail	ks.directie@orion.nl

2.2. Onderwijsvisie en onderwijsconcept

Wettelijke opdracht

De opdracht van de Van Koetsveldschool luidt: *'Het bieden van een hoge kwaliteit van openbaar speciaal onderwijs, begeleiding en zorg aan kinderen van 4 tot en met 12 jaar (uit Amsterdam en omgeving) met een verstandelijke beperking (IQ <35 – 70) soms i.c.m. gedrags- en/of psychiatrische stoornissen'*.

Van Koetsveldschool: 'Gewoon Speciaal'

Dat wij, rekening houdend met individuele verschillen, een zo passend mogelijk speciaal onderwijsaanbod tot stand brengen, vinden wij 'gewoon'. Dat wij dit doen door gebruik te maken van al onze speciale voorzieningen en deskundigheid, door tijd en energie te investeren en door vertrouwen en geduld te koesteren vinden wij ook 'gewoon'. Dat wij hierbij een 'speciaal' kind accepteren en respecteren zoals hij/zij is, vinden wij ook 'gewoon'. Wij zeggen daarom graag: **'Van Koetsveldschool: Gewoon Speciaal'**.

Missie

Voor leerlingen die een zeer moeilijk lerend (ZMLK) of meervoudig beperkt (EMB-ZMLK) niveau hebben, biedt de school:

1. Onderwijs en ondersteuning die gericht is op het ontwikkelen van een harmonieus niveau bij het bereiken van de hoogst haalbare doelen;
2. Een zorgaanbod dat de ontwikkeling van leerlingen bevordert;
3. Een gerichte aanpak voor het begeleiden van gedragsproblemen, waardoor deelname aan onderwijs mogelijk is;
4. Een gerichte aanpak voor het ontwikkelen van spraak-, taal- en communicatieve (basis) vaardigheden.

Voor het personeel is de missie:

Het realiseren van een organisatie waarin gedeeld leiderschap, verantwoordelijkheid en inspiratie vorm gegeven worden.

Uitdaging

Het invoeren van de wet 'Passend Onderwijs' (1 augustus 2014) beoogt zoveel mogelijk kinderen met speciale onderwijsbehoeften in het reguliere onderwijs op te vangen. Voor leerlingen waarvan de ondersteunings- en/of zorgbehoefte te groot is voor het regulier onderwijs, dient er een speciaal onderwijsaanbod beschikbaar te zijn. Onze school voorziet in dit speciale onderwijsaanbod: onderwijs, ondersteuning en zorg voor kinderen met een verstandelijke beperking. De nadere beschrijving van onze doelgroep is te vinden in hoofdstuk 2.2.3 en in hoofdstuk 3.2 van de 'Uitwerking van ons Zorgprofiel'.

Onze school is de enige school voor openbaar speciaal onderwijs voor deze doelgroep in Amsterdam. In Amsterdam West en Amsterdam Noord zijn nog twee scholen voor dezelfde doelgroep, maar deze zijn niet openbaar.

Bijna alle leerlingen worden met aangepast leerlingenvervoer gebracht en gehaald. Doordat de verordening voor het leerlingenvervoer uitsluitend vervoer bekostigt naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school. Hierdoor is ons voedingsgebied Amsterdam Centrum, Amsterdam Oost, Amsterdam Zuidoost, Diemen en Amstelveen

Het beschikbare budget van de school is afhankelijk van het aantal leerlingen dat op de school staat ingeschreven. Voor de komende jaren wordt uitgegaan van een gelijk blijvend aantal leerlingen (ca. 120 leerlingen). De Van Koetsveldschool is creatief in het tot stand brengen van een zo optimaal mogelijke ondersteuning en zorg voor haar leerlingen en vindt het een uitdaging om een voorziening van 'hoge kwaliteit' te zijn. Daarom:

- bieden we voor zeer moeilijk lerenden (zmlk) en ernstig meervoudig beperkten (EMB) een aangepast programma;
- streven we naar een professionele- en opbrengstgerichte organisatie;
- werken we planmatig en volgens een kwaliteitscyclus aan de ontwikkeling van de leerlingen;
- proberen wij de talenten van de leerling optimaal te benutten;
- zorgen wij voor een veilige omgeving waarin we kunnen werken aan het zelfvertrouwen en het zelfstandig functioneren van de leerlingen.

Visie

Met onze visie geven we antwoord op de vraag 'Hoe realiseren wij onze missie en onze uitdaging: het bieden van onderwijs van 'hoge kwaliteit' voor onze leerlingen'. De visie bestaat uit fundamentele kernwaarden, die zowel gelden voor een individueel teamlid als voor het gehele schoolteam. De school heeft haar visie uitgewerkt en vertaald naar het handelen in de school. Deze uitwerking is vastgelegd in het document 'Visie op orthopedagogisch- en didactisch handelen Van Koetsveldschool'.

De kernwaarden van onze visie zijn:

- We werken aan de ontwikkeling van onze leerlingen vanuit een orthopedagogische- en orthodidactische benadering;
- we gebruiken hierbij de principes van Opbrengstgericht Werken (OGW) in 4D (Data, Duiden, Denken, Doen) en hanteren het lesmodel van de Expliciete Directe Instructie (EDI) en Activerende Directe Instructie (ADI);
- we respecteren de leerling en zijn samen met ouders verantwoordelijk voor het welzijn en het verloop en resultaat van de algehele ontwikkeling;
- we zorgen ervoor dat iedere leerling zo autonoom mogelijk kan zijn, zich zo competent mogelijk kan voelen en gelegenheid krijgt positieve relaties en contacten aan te gaan.

Relatie, competentie en autonomie

We onderscheiden drie basisbehoeften: behoefte aan relatie, behoefte aan competentie en behoefte aan autonomie. (Stevens vanaf 1994).

Onder de basisbehoefte relatie wordt verstaan dat leerlingen zich geaccepteerd weten, ze erbij horen, ze het gevoel hebben welkom te zijn, ze zich veilig voelen. Onder de basisbehoefte competentie wordt verstaan dat leerlingen ontdekken dat ze de taken die ze moeten doen, aankunnen; dat ze ontdekken dat ze steeds meer aankunnen. Onder de basisbehoefte autonomie wordt verstaan dat ze weten dat ze (in elk geval voor een deel) hun leergedrag zelf kunnen sturen.

Deze drie basisbehoeften samen bepalen het pedagogisch klimaat dat aan het onderwijs ten grondslag ligt. Voor de leraar betekent dit dat hij zijn gedrag afstemt op deze basisbehoeften. Dat doet hij door in de interactie, de instructie en de klassenorganisatie af te stemmen op de leerlingen en rekening op een haalbare wijze te houden met de verschillen in onderwijsbehoefte. Hiervoor is onderstaand overzicht ten behoeve van het orthopedagogisch- en orthodidactisch handelen van de leerkracht opgesteld.

Schoolklimaat

De Van Koetsveldschool biedt voor haar leerlingen, haar personeel als voor bezoekers een veilig, respectvol en vriendelijk klimaat.

Er gelden duidelijke regels waar iedereen zich aan houdt.

We vinden het belangrijk dat iedereen zich welkom voelt en gestimuleerd wordt om het beste van zichzelf te laten zien. Leerlingen worden uitgedaagd om zich te ontwikkelen.

Binnen het gebouw is licht en er zijn vrolijke kleuren gebruikt. Het gebouw is overzichtelijk, opgeruimd en schoon.

Ons schoolklimaat wordt verder gekenmerkt door:

- Er zijn duidelijke regels en afspraken in de school. We hanteren hiervoor zes 'Gouden regels' Ik loop rustig in de school; Ik zorg goed voor mijn spullen; Ik ben aardig voor de ander; Ik luister naar de ander; Ik let op mezelf; Ik houd mijn handen bij mijzelf;
- de school werkt volgens de principes van 'Schoolwide positive behavior support' (SWPBS) en alle personeelsleden zijn traumasensitief geschoold om leerlingen, kijkend door een traumabril, te benaderen. Er loopt een pilot voor het inrichten van twee klaslokalen op een trauma sensitieve manier.
- correctie van gedrag gebeurt door het wenselijke gedrag te benoemen en/of de bijpassende gouden regel te noemen;
- in de onderwijssituatie wordt klassenmanagement toegepast, waarbij (zelfstandig) werkregels gebruikt worden: Ik werk op mijn plaats; Ik werk stil; Ik wacht op hulp-ander werk; Klaar – ander werk. Deze werkregels zijn ook met een pictogram ondersteund (visueel gemaakt);-Het gewenst gedrag wordt in verschillende onderwijsmomenten benoemd;
- het gewenst gedrag wordt systematisch positief bekrachtigd door aandacht en complimenten en/of beloningen;
- de vaardigheden voor het gewenst gedrag worden systematisch aangeleerd met behulp van de methode STIP;
- de vaardigheden worden toegepast en bekrachtigd in alle schoolse situaties.

Ouders

Een goede samenwerking met de ouders vinden wij erg belangrijk. School en ouders hebben elkaar nodig om hun educatieve taak te vervullen. Daarom worden ouders op verschillende manieren bij onze school betrokken en wordt veel met ouders afgestemd.

Veel contacten gebeuren telefonisch per mail, via Social Schools maar er zijn ook vaste momenten waarop er over de ontwikkeling van de leerling wordt gesproken. Daarnaast zijn er meer algemene contactmomenten zoals de algemene ouderavonden. Ook stellen we de deelname van ouders in de organisatie van bijvoorbeeld festiviteiten binnen de school zeer op prijs. Wilt u meer doen dan kunt u deelnemen in de ouderraad of de medezeggenschapsraad.

De samenwerking met ketenpartners

De school is ervan overtuigd dat samenwerking met ketenpartners een grote toegevoegde waarde heeft. Door de samenwerking:

- kunnen leerlingen onder schooltijd profiteren van (nieuwe) onderwijszorgarrangementen, die de leerontwikkeling in belangrijke mate ondersteunen en die zonder samenwerking niet mogelijk zouden zijn;
- kan voor leerlingen flexibel maatwerk verzorgd worden;
- ondersteunen we de ouders bij het vervullen van hun taak als opvoeder;
- bevorderen we de mogelijkheden voor onze teamleden om een meer multidisciplinaire aanpak van de leerlingen tot stand te brengen.
- bouwen we relaties op die ervoor kunnen zorgen dat leerlingen, die aangewezen zijn op onderwijs, ondersteuning en/of zorg die wij kunnen bieden, tijdig naar ons verwezen worden.

Doordat wij binnen de schoolorganisatie nauw samenwerken met Cordaan, hebben wij ook aanbod voor:

- leerlingen met een zorgindicatie voor intensief te begeleiden leerlingen (IBL). Dit zijn zmlk leerlingen die voor hun gedrag extra begeleiding nodig hebben zodat deelname aan onderwijs mogelijk wordt. Zo nodig hebben we hier een aparte groep voor (7 leerlingen);
- kinderen die aangewezen zijn op een zorg-onderwijs groep. Dit zijn kinderen die wel de leeftijd voor primair onderwijs hebben, maar nog niet aan onderwijs toe zijn. Deze kinderen hebben dispensatie voor de leerplicht. Doordat deze groep binnen de school gehuisvest is, is schakelen van onderwijs naar de zorg-onderwijsgroep en omgekeerd goed mogelijk.

Doordat wij binnen de schoolorganisatie nauw samenwerken met Philadelphia, hebben wij ook aanbod voor naschoolse opvang (NSO).

Externe begeleiding

De school heeft regelmatig overleg met externe instanties. Leerlingen kunnen voor verder diagnostisch onderzoek of ambulante hulp aangemeld worden bij Amsta, Levvel (Specialistische jeugdzorg Speciaal Onderwijs) of Cordaan.

Daarnaast maken wij gebruik van medewerkers van SJSO Cordaan, zij geven extra ondersteuning aan de leerlingen die een CIZ-indicatie hebben. Meestal geeft de Ouder- en kind adviseur of orthopedagoge ondersteuning bij het invullen van de formulieren. Zij zijn ook de contactpersonen van de hulpverleners die in de thuissituatie werkzaam zijn. (MEE, de Meren, de William Schrikker Groep, naschoolse opvang, etc).

In onderstaand overzicht is te zien met welke ketenpartners de school samenwerkt.

Ketenpartner	Diensten
Cordaan	Symbiose t.b.v. Zorg Onderwijs Groep;
SJSO Cordaan	Ondersteuning leerlingen met een IBL-indicatie (CIZ)
Philadelphia	Naschoolse Opvang

GGD	Deelname CvB; Dienstverlening JGZ; Vangnet Jeugd
Amsta	Ondersteuning in de thuissituatie; Sociale vaardigheidstraining
MEE	Ondersteuning in de thuissituatie
Veilig thuis	Consultaties en Meldingen van kindermishandeling en huiselijk geweld.
William Schrikker Groep	Voogdij-zaken
Leerplichtambtenaar	Verlof en ongeoorloofd verzuim
Levvel	Onderzoek en begeleiding
Logopediepraktijk Watergraafsmeer	Individuele logopedische behandelingen
Fysiotherapie Praktijk Galileï	Individuele fysiotherapie
Monique Ulrich	Individuele Muziektherapie
Ergotherapie Ergo-Doen	Individuele Ergotherapie

2.3. Beschrijving leerlingpopulatie

De beschrijving van de diversiteit van de populatie op de Van Koetsveldschool met de specifieke onderwijsbehoeften, vormt de basis voor het inrichten van onderwijsarrangementen in de school en het orthodidactisch- en orthopedagogisch handelen van de leraren.

De diversiteit van de populatie wordt aan de hand van de volgende kenmerken in beeld gebracht:

- A. cognitieve mogelijkheden
- B. gedragskenmerken
- C. fysieke- en medische kenmerken
- D. comorbiditeit
- E. culturele achtergrond ouders
- F. geslacht
- G. uitstroom bestemming
- H. leeftijdsopbouw
- I. leeftijd bij plaatsing

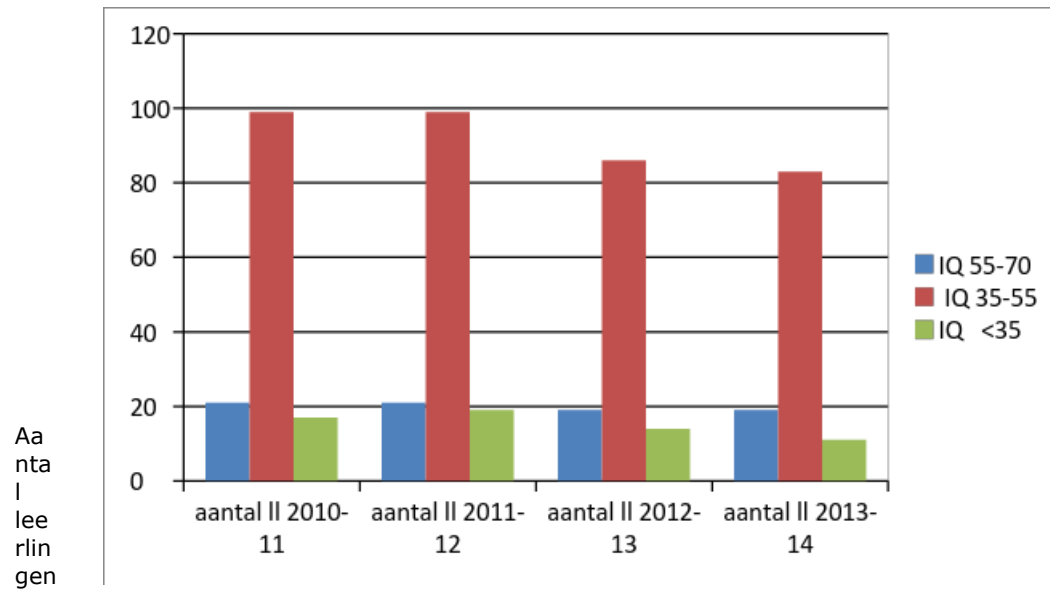
Bovenstaand overzicht van kenmerken maakt al zichtbaar dat de specifieke leer- en onderwijsbehoeften van de populatie zich niet beperkt tot één kenmerk, maar dat er sprake is van leerlingen met een complexe problematiek.

2.4. De diversiteit van de leerlingen in beeld

Onderstaande tabellen en toelichtingen zijn gedateerd. Op dit moment wordt gewerkt aan het inrichten van Parnassys om onderstaande gegevens met behulp van TRIPS te kunnen genereren.

A. Cognitieve mogelijkheden

Aantal leerlingen per IQ categorie over vier jaar.

Toelichting:

In de afgelopen jaren is de totale omvang van het aantal geplaatste leerlingen licht afgenomen. De verhouding tussen de drie categorieën IQ is gelijk gebleven. De grootste categorie leerlingen (ca. 75%) heeft een IQ tussen de 35 en 55.

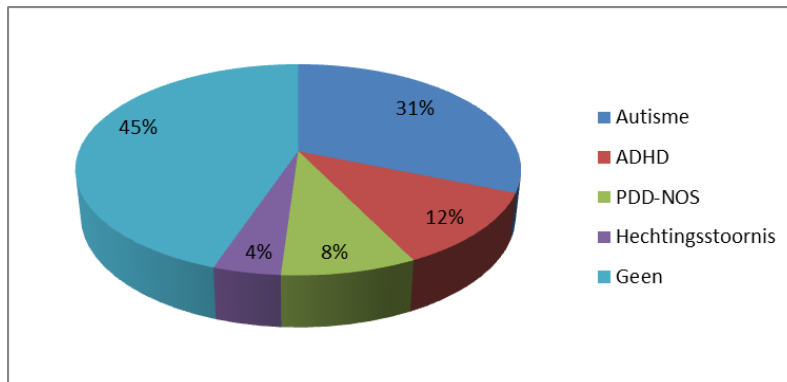
Het percentage leerlingen met een disharmonisch intelligentieprofiel (significant verschil tussen de verbale- en non-verbale intelligentie) ligt op >20%. Er zijn leerlingen die niet of nauwelijks spreken. Hierbij is geen sprake van een disharmonisch profiel binnen de (non-verbale) test maar wel als je deze vergelijkt met de taal- spraak ontwikkeling. Daarnaast hebben heel veel leerlingen een disharmonisch profiel als je kijkt naar hun (sociaal) emotionele ontwikkeling t.o.v. hun cognitieve ontwikkeling.

Op grond van dit kenmerk hebben onze leerlingen de volgende onderwijsbehoeften:

- vaste structuur in programma en omgeving;
- eenvoudige, enkelvoudige, concrete en korte opdrachten;
- visuele en auditieve ondersteuning;
- aanmoediging, hulp, ondersteuning en beloning;
- aansluiten op niveau en succeservaringen opdoen.

B. Gedragskenmerken

Meest voorkomende gedragskenmerken

Toelichting:

We hanteren onderstaande driedeling:

1. Primair complex gedrag (in het kind zelf aanwezig): ADHD
2. Secundair complex gedrag (verworven): Reactieve hechtingsstoornis
3. Psychische kenmerken: Autisme en PDD-NOS

Van de totale populatie heeft 12% de diagnose ADHD.

Op grond van dit kenmerk hebben onze leerlingen de volgende onderwijsbehoeften:

- prikkelselectie;
- bewegingsvrijheid;
- oplettende leerkracht;
- begeleiding bij sociale interacties;
- inzicht in gedrag van anderen;
- directe aandacht;
- duidelijke eenduidige regels en afspraken;
- directe feedback op gedrag;
- hulp bij remmen van emoties;
- positieve feedback;
- alerte leerkracht;
- verantwoordelijkheid geven;
- hulp bij remmen van gedrag;
- stimulerende en overzichtelijke leeromgeving;
- aangepaste instructie;
- aangepaste leerstof;
- ondersteuning bij plannen van gedrag;
- rustige en uitlokkende omgeving;
- prikkelende instructie en verzorgd materiaal;
- behoefte aan beloningen.

Wanneer we de groep leerlingen met autisme en de groep met PDD-NOS samenvoegen, kunnen we concluderen dat ca. 40% van de leerlingen onderwijsbehoeften hebben die passen bij autisme en aan autisme verwante stoornissen.

Op grond van dit kenmerk hebben onze leerlingen de volgende onderwijsbehoeften:

- rustige en voorspelbare leeromgeving;
- visuele ondersteuning;
- eenvoudige en eenduidige communicatie;
- aangepaste instructies;
- aangepaste lesstof;
- oplettende leerkracht;
- prikkelreductie;
- visuele informatie;
- positieve benadering;
- veilige uitlokkende omgeving;
- eenduidige regels en afspraken;

- tijdsordening;
- aangepaste lesstof en instructie;
- duidelijke en voorspelbare interacties;
- duidelijke regels voor sociale omgang;
- Leren herkennen van emoties.

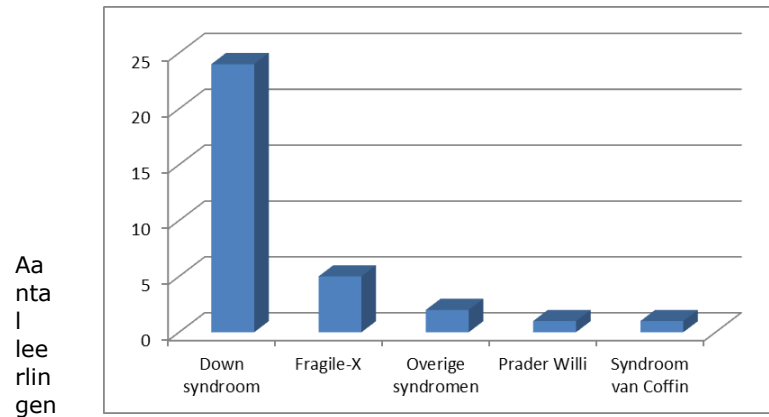
Uit de diagram valt op te maken dat 4% van de leerlingen een gediagnosticeerde hechtingsstoornis heeft. Er zijn echter meer leerlingen op de school die gedrag vertonen dat op hechtingsproblemen duidt, maar deze zijn niet gediagnosticeerd.

Op grond van dit kenmerk hebben onze leerlingen de volgende onderwijsbehoeften:

- veiligheid bieden en vertrouwen geven;
- waardering laten blijken;
- ondersteuning bij het omgaan met emoties;
- directe feedback geven;
- creëren van een rustige werkplek.

C. Fysieke- en medische kenmerken

Fysieke en medische kenmerken

Toelichting:

Wanneer we naar de fysieke kenmerken van de populatie kijken, valt op dat we 24 leerlingen met het syndroom van Down hebben. Dat is 25% van de populatie.

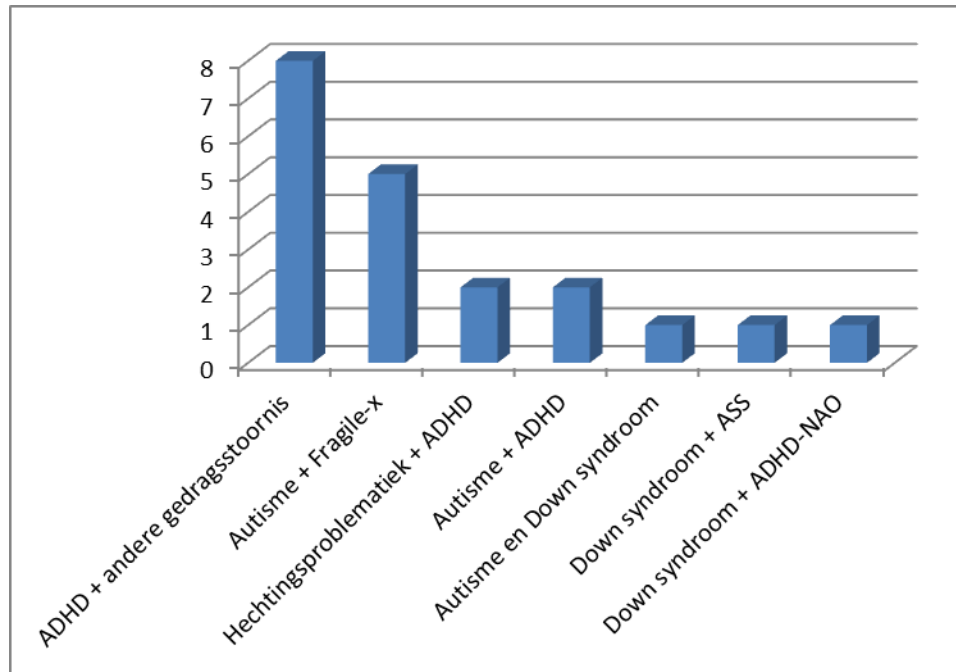
Op grond van dit kenmerk hebben onze leerlingen de volgende onderwijsbehoeften:

- vaste structuur in programma en omgeving;
- eenvoudige, enkelvoudige, concrete en korte opdrachten;

- visuele en auditieve ondersteuning;
- aanmoediging, hulp, ondersteuning en beloning;
- aansluiten op niveau en succeservaringen opdoen.

D. Comorbiditeit

Aantal leerlingen

Toelichting:

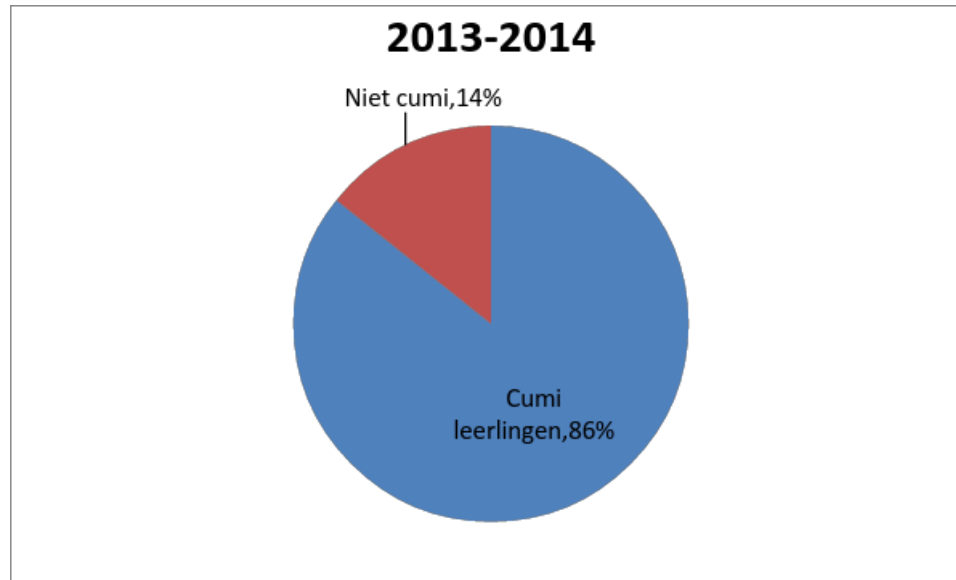
Wanneer we naar de comorbiditeit (het tegelijkertijd hebben van twee of meer stoornissen of aandoeningen) kijken, zien we dat hiervan sprake is bij ca. 20% van de schoolpopulatie.

Vooraf ADHD komt veel voor in combinatie met andere gedragsstoornissen, zoals hechtingsproblematiek (5x), autisme (5x), syndroom van Down en andere gedragsstoornissen (8x).

Bij het beschrijven van de onderwijsbehoeften wordt aan ADHD een aparte alinea gewijd.

Op grond van bovenstaande combinaties van kenmerken hebben onze leerlingen ook de hierboven reeds beschreven onderwijsbehoeften.

E. Culturele achtergrond ouders

Toelichting:

Cumi is de afkorting van culturele minderheid. Wanneer één van beide ouders in het buitenland geboren is, wordt een leerling als cumi-leerling aangemerkt.

Wat betreft de culturele achtergrond van de kinderen zijn er meer dan 20 nationaliteiten op school vertegenwoordigd. De grootste groep wordt hierbij gevormd door kinderen van ouders die uit een niet-Engelstalig land komen (27x). Daarnaast zijn er relatief veel kinderen van ouders die uit Suriname/Ned. Antillen komen (16x) en veel kinderen van ouders die uit Marokko komen (17x). In totaal heeft 85% van de leerlingen een ouder die in het buitenland geboren is. In de afgelopen jaren is het aantal cumi-leerlingen constant gebleven.

Dit hoge percentage zorgt ervoor dat veel leerlingen een onderwijsbehoefte hebben op het gebied van de taalontwikkeling. Ook hierdoor ruimen wij relatief veel tijd in voor de mondelinge taalontwikkeling. Ook in de communicatie met de leerlingen levert dit kenmerk extra eisen op. Teamleden hanteren hiervoor de principes van de Totale Communicatie.

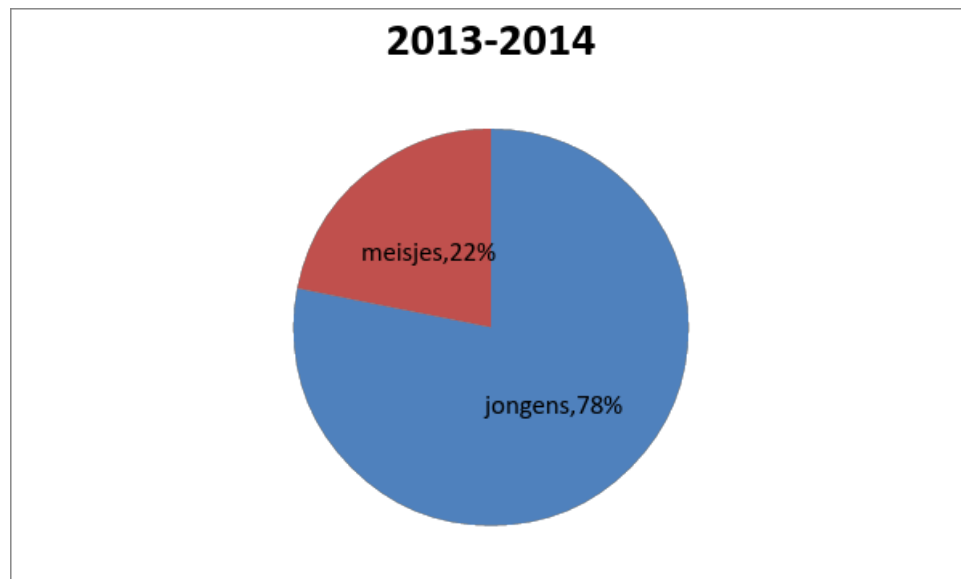
Op grond van dit kenmerk hebben onze leerlingen de volgende onderwijsbehoeften:

- eenvoudige, enkelvoudige, concrete en korte opdrachten;
- visuele en auditieve ondersteuning;
- aansluiten op niveau en succeservaringen opdoen.

Bij kenmerk blijkt ook een groot aantal kinderen geboren te zijn uit het huwelijk van directe familieleden.

Dat heeft nog onbekende gevolgen op het gebied van de genetica. De invloed hiervan op de onderwijsbehoeften zijn nog onbekend.

F. Geslacht

Toelichting:

Kenmerkend van de populatie is het feit dat 78% van de leerlingen jongens zijn.

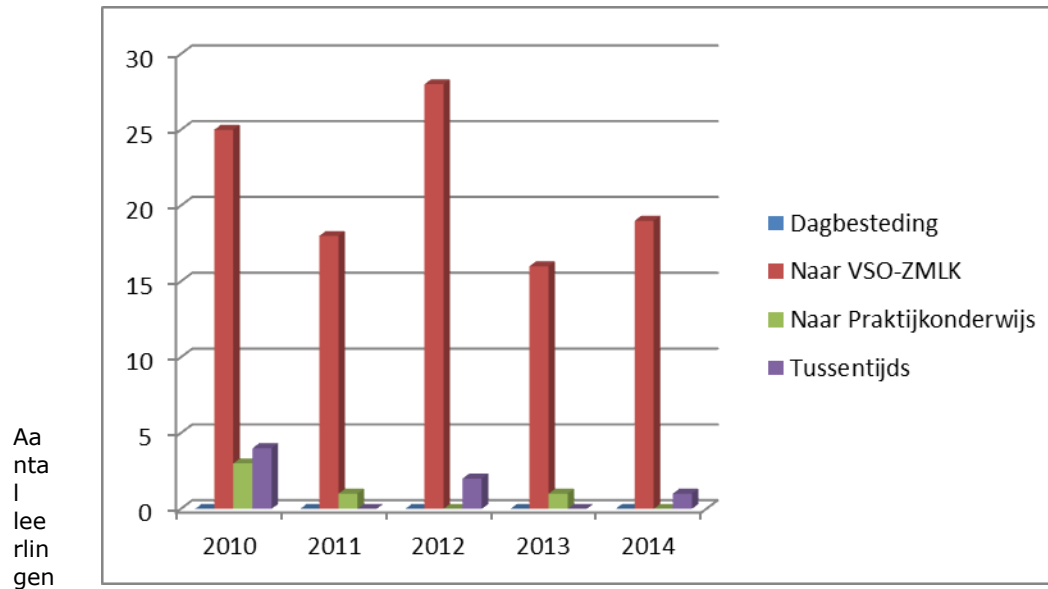
Dit is niet uitzonderlijk voor een school voor speciaal onderwijs in Amsterdam.

Voor ons onderwijsaanbod levert dit kenmerk geen specifieke eisen op. Voor het inspelen op onderwijsbehoeften dienen we rekening te houden met de functie van rolmodel van de leerkracht.

Het schoolteam bestaat voor ca. 95% uit vrouwen.

Op grond van dit kenmerk hebben we nog geen specifieke onderwijsbehoeften geformuleerd.

G. Uitstroombestemmingen

Toelichting:

In de afgelopen 5 jaar zijn bijna alle schoolverlaters van 12 jaar en ouder uitgestroomd naar het Voortgezet Speciaal onderwijs voor zeer moeilijk lerende kinderen.

Binnen deze groep is onderscheid te maken tussen:

- VSO ZML (zelfstandige) arbeid;
- VSO ZML arbeidsmatige dagbesteding;
- VSO ZML taak- of activiteit gerichte dagbesteding
- VSO ZML VSO ZML EMB / ZOG / KDC (belevings & ervaringsgerichte dagbesteding)

Daarnaast zijn er af en toe enkele leerlingen die naar het Praktijkonderwijs uitstromen.

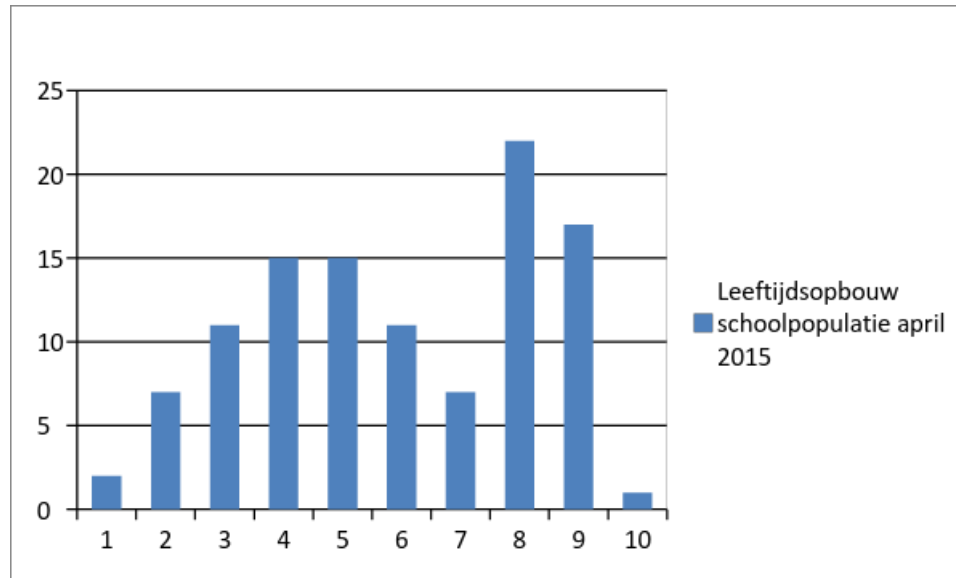
Rechtstreekse uitstroom naar dagbesteding heeft in deze periode niet plaatsgevonden.

De tussentijdse uitstroom betreft uitstroom naar het SBO, het buitenland en KDC (onthefing voor onderwijs). Ook dit komt maar weinig voor.

Op grond van dit kenmerk hebben onze leerlingen de volgende onderwijsbehoeften:

Voor ons onderwijsaanbod en voor het inspelen op onderwijsbehoeften vraagt dit kenmerk geen specifieke eisen op.

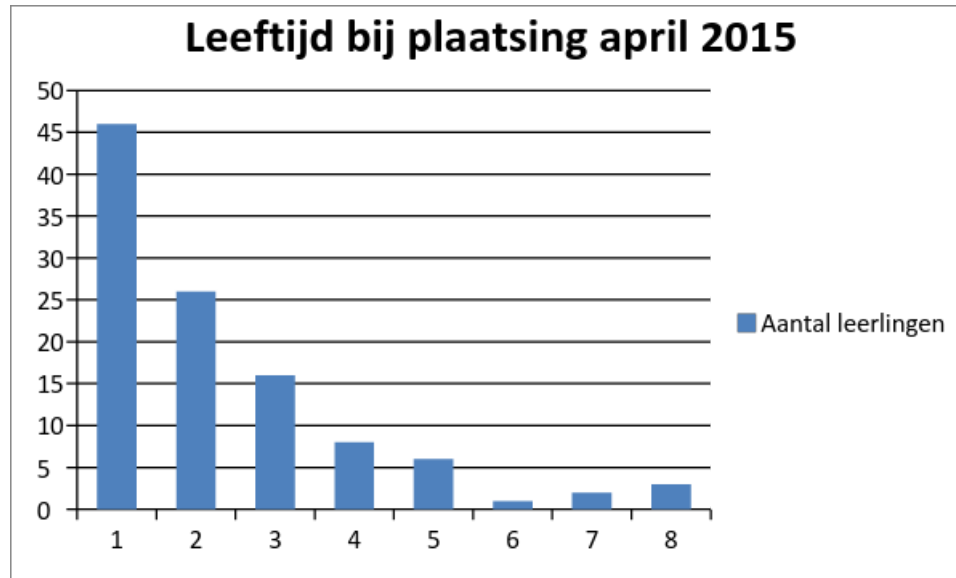
H. Leeftijdsopbouw

Toelichting:

De leeftijdsopbouw van de populatie geeft een grillig beeld. Het aantal geplaatste leerlingen per leerjaar verschilt enorm. Gemiddeld hebben we 10,8 kinderen per leeftijdsgroep, maar de meeste leeftijdsgroepen wijken hier (in grote mate) vanaf. Dit heeft te maken met het aantal leerlingen dat per schooljaar aangemeld wordt.

I. Leeftijd bij plaatsing

Toelichting:

De meeste leerlingen worden op jonge leeftijd aangemeld. Ca. 45% op 4 jarige leeftijd, ca. 25% op 5 jarige leeftijd en ca. 15% op 6 jarige leeftijd. Ook op latere leeftijd worden leerlingen aangemeld. Aangezien we zelden tussentijdse uitstroom hebben, heeft de school de volledige verantwoordelijkheid om alles wat in haar vermogen ligt in te zetten zodat de leerlingen bij het verlaten van de school het hoogst haalbare resultaat bereiken.

2.5. Samenvatting van de diversiteit van de huidige populatie

De samenvatting van bovenstaande kenmerken van onze schoolpopulatie levert het volgende beeld op:

- De grootste categorie leerlingen (ca. 75%) heeft een IQ tussen de 35 en 55;
- Meer dan 20% van de leerlingen heeft een disharmonisch intelligentieprofiel;
- Ca. 40% van de leerlingen heeft autisme en aan autisme verwante stoornissen;
- Een gediagnosticeerde hechtingsstoornis komt voor bij 4% van de leerlingen; er zijn echter meer leerlingen die gedrag vertonen dat op hechtingsproblemen duidt, maar waarbij de diagnose niet gesteld is;
- Van de totale leerlingenpopulatie heeft 25% het syndroom van Down;

- Bij ca. 20% van de schoolpopulatie is sprake van comorbiditeit. Vooral ADHD komt veel voor in combinatie met andere stoornissen, zoals hechtingsproblematiek, autisme, syndroom van Down;
- Ongeveer 85% van de leerlingen heeft een ouder die in het buitenland geboren is;
- Kenmerkend van de populatie is het feit dat 78% van de leerlingen jongens zijn;
- Bijna alle schoolverlaters van 12 jaar en ouder stromen uit naar het Voortgezet Speciaal onderwijs voor zeer moeilijk lerende kinderen.
- De leeftijdsopbouw van de populatie geeft een grillig beeld.
- De meest leerlingen worden op jonge leeftijd aangemeld. Ca. 45% op 4 jarige leeftijd, ca. 25% op 5 jarige leeftijd en ca. 15% op 6 jarige leeftijd. Ook op latere leeftijd worden leerlingen aangemeld.

2.6. Onderwijsbehoeften van de populatie

In het onderwijsaanbod zorgen we ervoor aan te sluiten bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Omdat veel leerlingen ondersteuning nodig hebben in de communicatie gebruiken wij de principes van Totale Communicatie, waarbij o.a. het spreken met ondersteunende gebaren (NMG) en het visualiseren met behulp van picto's toegepast worden.

In dit hoofdstuk worden de kenmerkende onderwijsbehoeften van onze doelgroep beschreven. Bij het werken met de leerlingen wordt door de teamleden voortdurend afgestemd en ingespeeld op deze onderwijsbehoeften.

Uit de in hoofdstuk 2.3 opgestelde beschrijving van de populatie, zijn diverse onderwijsbehoeften naar voren gekomen. Deze zijn:

75% van de leerlingen heeft een IQ tussen de 35 en 55

- vaste structuur in programma en omgeving;
- eenvoudige, enkelvoudige, concrete en korte opdrachten;
- visuele en auditieve ondersteuning;
- aanmoediging, hulp, ondersteuning en beloning;
- aansluiten op niveau en succeservaringen opdoen.

ADHD

- prikkelselectie;
- bewegingsvrijheid;
- oplettende leerkracht;
- begeleiding bij sociale interacties;
- inzicht in gedrag van anderen;
- directe aandacht;
- duidelijke eenduidige regels en afspraken;
- directe feedback op gedrag;
- hulp bij remmen van emoties;

- positieve feedback;
- alerte leerkracht;
- verantwoordelijkheid geven;
- hulp bij remmen van gedrag;
- stimulerende en overzichtelijke leeromgeving;
- aangepaste instructie;
- aangepaste leerstof;
- ondersteuning bij plannen van gedrag;
- rustige en uitlokkende omgeving;
- prikkelende instructie en verzorgd materiaal;
- behoefte aan beloningen.

Autisme en PDD-NOS

- rustige en voorspelbare leeromgeving;
- visuele ondersteuning;
- eenvoudige en eenduidige communicatie;
- aangepaste instructies;
- aangepaste lesstof;
- oplettende leerkracht;
- prikkelreductie;
- visuele informatie;
- positieve benadering;
- veilige uitlokkende omgeving;
- eenduidige regels en afspraken;
- tijdsordening;
- aangepaste lesstof en instructie;
- duidelijke en voorspelbare interacties;
- duidelijke regels voor sociale omgang;
- Leren herkennen van emoties.

Hechtingsproblematiek

- veiligheid bieden en vertrouwen geven;
- waardering laten blijken;
- ondersteuning bij het omgaan met emoties;
- directe feedback geven;
- creëren van een rustige werkplek.

Down

- vaste structuur in programma en omgeving;
- eenvoudige, enkelvoudige, concrete en korte opdrachten;
- visuele en auditieve ondersteuning;
- aanmoediging, hulp, ondersteuning en beloning;
- aansluiten op niveau en succeservaringen opdoen.

Kinderen van ouders uit een culturele minderheid

- eenvoudige, enkelvoudige, concrete en korte opdrachten;
- visuele en auditieve ondersteuning;
- aansluiten op niveau en succeservaringen opdoen

In juni 2014 is door de leerkrachten van de school met behulp van de 'Groslijst van onderwijsbehoeften' geïnventariseerd welke onderwijsbehoeften er voor de individuele leerlingen van toepassing zijn. Met deze gegevens kon vervolgens vastgesteld worden wat op groeps- en op schoolniveau de voornaamste onderwijsbehoeften zijn.

In hoofdstuk 5.1 Bijlage 6, zijn de resultaten van de inventarisatie op schoolniveau in kaart gebracht.

Onderstaand staan de meest voorkomende kenmerkende onderwijsbehoeften van onze populatie.

De leerlingen hebben instructie nodig:

- Die visueel ondersteund wordt;
- Die ondersteunt in gedrag;
- Waarbij wordt voorgedaan en hardop wordt gedacht.

De leerlingen hebben opdrachten nodig:

- Waarbij succeservaringen worden opgedaan;
- Die op niveau zijn;
- Die overzichtelijk zijn;
- Waarbij de leerling weinig hoeft te schrijven;
- Die gericht zijn op herhaling.

De leerlingen hebben een leerkracht nodig:

- Die consequent en beslist is;
- Die positief is;
- Die sturend is;
- Die complimenteert;
- Die de sterke kanten van de leerling laat zien.

De leerlingen hebben feedback nodig:

- Die positief is;

- Die consequent direct volgt op het gewenste gedrag;
- Die succeservaringen benadrukt.

De leerlingen hebben leeractiviteiten nodig:

- Die gestructureerd zijn;
- Die concreet ondersteunen;
- Die de betrokkenheid vergroten.

De leerlingen hebben groepsgenoten nodig:

- Die positief reageren;
- Die de leerling betrokken houden;
- Die de leerling accepteren.

De leerlingen hebben klassenmanagement nodig:

- Die overzichtelijk en gestructureerd is;
- Die de zelfstandigheid vergroot;
- Die duidelijke grenzen aangeeft.

2.7. Relatie tussen onderwijsbehoefte, leeraanbod en het leerproces.

Leraren denken en handelen niet vanuit de belemmeringen, maar vanuit de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Daarom staan in de beschrijving van de populatie de onderwijsbehoeften centraal. Het uitgangspunt bij het bepalen van de onderwijsbehoeften is dat de leerling zichtbaar moeite heeft om een gesteld onderwijsdoel te behalen. Door goed te observeren vertaalt de leraar het gedrag naar een specifieke onderwijsbehoefte en stemt daar het orthodidactisch en orthopedagogisch handelen op af met als doel het leerrendement, het effect van het onderwijs op de leerling, te verhogen.

De onderwijsbehoefte staat op onze school in directe relatie met de afstemming van het leeraanbod op het niveau van de leerlingen en de kwaliteit van het onderwijsleerproces (de instructie, het klassenmanagement en de relatie tussen de leraar en de leerlingen). Immers als het aanbod te laag of te hoog is of de kwaliteit van de instructie onvoldoende, zien we niet de feitelijke onderwijsbehoeften van leerlingen maar de effecten van een kwalitatief slecht onderwijsaanbod.

De leraar stemt het leeraanbod en het didactisch en pedagogisch handelen af op het merendeel van de leerlingen in de groep (basisgroep) en differentieert het onderwijsaanbod en het onderwijsproces naar inhoud, leertijd en aandacht die de leerling nodig heeft om de doelen te behalen.

Een onderwijsbehoefte van de leerling bestaat uit twee delen:

- Welke doelen streef je met het kind na?
- Wat heeft het kind (extra) nodig om dit doel te bereiken?

Omdat het niet efficiënt en haalbaar is om voor elke leerling met een specifieke onderwijsbehoefte een aparte, individuele aanpak te bedenken wordt de ondersteuning aan leerlingen met een vergelijkbare hulpvraag geclusterd. In het OPP van de leerling wordt de individuele onderwijsbehoefte beschreven gerelateerd aan de volgende clusters:

<p>1. De algemene basisbehoefte van het grootste deel van de populatie</p> <p>Zie bovenstaand</p>	<p>2. Basisbehoefte + verdieping van de begeleiding en meer autonomie</p> <p>IB-er en SJSO Cordaan Fysio-, logo-, ergo-, muziektherapie en Sova trainingen</p>	<p>3. Basisbehoefte + intensivering van de begeleiding in het leerproces</p> <p>Kleine settinggroep, IBL-groep</p>	<p>4. Basisbehoefte + zeer intensieve begeleiding in het leerproces</p> <p>Ind IBL en kleine settinggroep</p>
--	---	---	--

Toelichting

1. De onderwijsbehoefte van de grootste groep leerlingen;
2. De onderwijsbehoefte van de leerlingen die vergeleken met de grootste groep behoefte hebben aan verdieping, verrijking van de leerstof en meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid in het leerproces;
3. De onderwijsbehoefte van de leerlingen die vergeleken met de grootste groep behoefte hebben aan intensivering van onderwijsaanbod, verlengde leertijd en intensivering van het leerproces.
4. De onderwijsbehoefte van de leerlingen die vergeleken met de grootste groep behoefte hebben aan zeer intensieve individuele begeleiding bij het onderwijsaanbod.

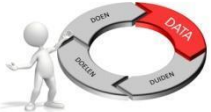

3 De inrichting van de basisondersteuning

De kwaliteit van de basisondersteuning binnen de Orionscholen is gebaseerd op het Orion kwaliteitskader voor goed onderwijs. Alle scholen werken opbrengstgericht en cyclisch aan de interne kwaliteit van het onderwijsaanbod, de ondersteuningsstructuur en de professionalisering van de leraren. In het cyclische proces hanteert Orion de 4D's: data, duiden, doelen en doen. In onderstaand schema is weergegeven hoe dit binnen de Orionscholen wordt vormgegeven.

3.1. Het onderwijsaanbod

Het onderwijsaanbod

Het onderwijsaanbod binnen de school stelt alle leerlingen in staat om de doelen te bereiken die binnen hun mogelijkheden liggen. Het onderwijsaanbod wordt gezien als bagage voor de toekomst.

 <p>DATA</p>	<p>Binnen de Orion Scholen is het onderwijs ingericht in verschillende leerroutes gericht op de uitstroombestemmingen van de leerlingen. Het leeraanbod binnen deze leerroutes is afgestemd op de diversiteit van de populatie en is ingericht in gedifferentieerde onderwijsarrangementen waarin de leertijd, het leerinhoud, de instructie, de leertijd en het leerproces zijn afgestemd op de onderwijsbehoefte van de leerlingen.</p>
 <p>DUIDEN</p>	<p>Het onderwijsaanbod wordt jaarlijks geëvalueerd vanuit de leerlingresultaten op schoolniveau, groepsniveau en leerlingniveau en aangepast of herzien waar nodig. Iedere locatie organiseert jaarlijks:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1x evaluatie op schoolniveau 2x evaluatie op groepsniveau 2x evaluatie op leerlingniveau
 <p>DOELEN</p>	<p>De tussen- en einddoelen in de leerroutes zijn vastgelegd en daarmee is ook vastgesteld welke streefdoelen de school wenst te halen met leerlingen.</p> <p>De school hanteert doorlopende leerlijnen voor alle vakgebieden en werkt planmatig aan de doelen in deze leerlijnen.</p> <p>De leerlingen worden afhankelijk van hun mogelijkheden en onderwijsbehoefte geplaatst in een leerroute.</p> <p>De uitstroombestemming de tussen- en einddoelen, het te verwachten leerrendement en de onderwijsbehoeften wordt in het ontwikkelingsperspectief van de leerling opgenomen.</p>

DOEN

De leraar biedt het leeraanbod aan in een basisarrangement gebaseerd op de onderwijsbehoefte van de grootste groep leerlingen. De leraar organiseert het onderwijs op zo'n manier dat er ruimte ontstaat voor differentiatie in instructie, verwerking en ondersteuning van leerlingen. In een arrangementkaart/groepsplan zijn de doelen, de differentiatie, de werkwijze en planning en de evaluatie opgenomen. Individuele (deel)handelingsplannen worden opgesteld wanneer de basisondersteuning zoals beschreven in het groepsplan voor de leerling ontoereikend is.

Tot onze doelgroep rekenen wij de leerlingen met:

- een IQ tussen de 35 en de 55 of;
- een IQ tussen de 55 en 70 met een bijkomende stoornis (b.v. autisme, ADHD, ASS) en/of een grote leerachterstand of;
- een IQ onder de 35 met een ontwikkelingsniveau van minimaal 18 maanden en daarnaast een gedragsproblematiek (ernstig meervoudige beperking (EMB)).
- Uitgangspunt voor toelating is verder dat kinderen in een groep van 12 (zmlk) of in een groep van 7 (MG of IBL) kinderen kunnen functioneren.

In hoofdstuk 3.4 en verder worden de specifieke kenmerken van de doelgroep verder uitgewerkt.

Leerroute

Bij het bepalen van het aanbod wordt door de Commissie voor de Begeleiding vastgesteld welke leerroute een leerling dient te volgen. Per leerroute is door de school vastgelegd welke leerstof een leerling aangeboden moet worden. Dit is vastgesteld in de schoolstandaard. Deze ziet er als volgt uit.

SCHOOLSTANDAARD VAN KOETSVELDSCHOOL (augustus 2021)

Schoolstandaard																	
Leer-jaar	1		2		3		4		5		6		7		8		Uitstroom bestemming
DL	-15	-10	-5	0	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	
4	2 (50%)	2 (100%)	3 (50%)	3 (100%)	4 (50%)	4 (100%)	5 (50%)	5 (100%)	6 (50%)	6 (100%)	7 (50%)	7 (100%)	8 (50%)	8 (100%)	9 (50%)	9 (100%)	SBO / PRO / VSO ZML (zelfstandige) arbeid
3	1 (50%)	1 (100%)	2 (50%)	2 (100%)	3 (50%)	3 (100%)	4 (33%)	4 (66%)	4 (100%)	5 (33%)	5 (66%)	5 (100%)	6 (25%)	6 (50%)	6 (75%)	6 (100%)	VSO ZML arbeidsmatige dagbesteding
2	1 (33%)	1 (66%)	1 (100%)	2 (33%)	2 (66%)	2 (100%)	3 (20%)	3 (40%)	3 (60%)	3 (80%)	3 (100%)	4 (20%)	4 (40%)	4 (60%)	4 (80%)	4 (100%)	VSO ZML taak- of activiteit gerichte dagbesteding
1	P4 (50%)	P4 (100%)	P5 (50%)	P5 (100%)	P6 (50%)	P6 (100%)	1 (20%)	1 (40%)	1 (60%)	1 (80%)	1 (100%)	2 (20%)	2 (40%)	2 (60%)	2 (80%)	2 (100%)	VSO ZML EMB / ZO groep / KDC belevingsgerichte- & ervaringsgerichte dagbesteding

Toelichting schoolstandaard:

De school biedt vier leerroutes, te weten: de ervaringsgerichte leerroute (1), de praktische leerroute (2), de praktisch-cognitieve leerroute (3) en de cognitieve leerroute (4). Deze leerroutes leiden allen tot een eigen uitstroombestemming: de plek waar een leerling naartoe gaat op uiterlijk twintigjarige leeftijd.

In de leeftijd van 4 tot 7 jaar volgen alle leerlingen op de Van Koetsveldschool 'de voldoende standaard leerroute', leerroute 3. Op 7 jarige leeftijd wordt een voorlopige uitstroombestemming met bijbehorende leerroute vastgesteld. De leerroute kan gelijk

blijven aan de standaard, een leerling kan echter ook op een hogere (gevorderde standaard) of lagere leerroute (minimum standaard) worden geplaatst. Op 10 jarige leeftijd wordt de definitieve uitstroombestemming van de leerling bepaald. De ambitie van de school is om 75% van de leerlingen minimaal op het niveau van leerroute 3 te laten uitstromen. De ervaringsgerichte leerroute (1) richt zich op uitstroom naar een KDC, een Zorgonderwijsgroep of het VSO ZML MG, gericht op belevings- en ervaringsgerichte dagbesteding. De praktische leerroute (2) richt zich op uitstroom naar het VSO ZML, gericht op taak- of activiteit gerichte dagbesteding. De praktisch-cognitieve leerroute (3) richt zich op uitstroom naar het VSO ZML, gericht op arbeidsmatige dagbesteding. De cognitieve leerroute (4) richt zich op uitstroom naar het SBO, PRO of VSO ZML, gericht op begeleide of zelfstandige arbeid.

De leerlijnen en bijbehorende doelen voor het ZMLK onderwijs van het Centrum voor Educatieve Diensten (CED) zijn leidend voor ons onderwijsaanbod. Voor de ontwikkeling van de leerlingen op sociaal maatschappelijk gebied zijn de leerlijnen sociaal emotioneel, leren leren en mondelinge taal leidend voor de vastgestelde uitstroombestemming en leerroute. Voor de didactische ontwikkeling zijn de leerlijnen rekenen en mondelinge taal leidend. De leerlijnen zijn verdeeld in 9 niveaus met onderliggende doelen waaraan gewerkt wordt. De schoolstandaard bepaalt welke niveaus op welke kalenderleeftijd behaald moeten worden en hoe lang de leerling over een bepaald niveau mag doen, wil hij / zij op koers liggen voor de vastgestelde uitstroombestemming. Het tempo waarin de doelen (en daarmee het niveau) wordt gehaald, loopt uiteen. Naarmate de leerlingen ouder worden, worden deze verschillen ook groter.

Leerstofaanbod en vormingsgebieden:

De leerkrachten verzorgen het aanbod van de schoolse vakken. We gebruiken hierbij de ZMLK leerlijnen van het CED van de leergebieden Mondelinge taal: Hierbij wordt gewerkt aan de doelen op het gebied van vertellen en voorlezen.

Schriftelijk taal: Hierbij wordt gewerkt aan de doelen op het gebied van lezen, schrijven, hakken/plakken, spellen en stellen.

Rekenen: Hierbij wordt gewerkt aan de doelen op het gebied van hoeveelheidsbegrippen, rekenhandelingen, tijd, meten en wegen, geld

Praktische redzaamheid: Hierbij wordt gewerkt aan de doelen op het gebied van eten, aan- en uitkleden, tafel dekken, koken, thee drinken, eten, reizen in de bus (naar schoolzwemmen).

Ook voor de leergebiedoverstijgende vakken, sociale vaardigheden en leren leren, worden de leerlijnen van het CED gebruikt.

Voor deze leergebieden worden verschillende methodes en zelfontwikkelde materialen gebruikt. In 6.1, Bijlage 8 zijn de gebruikte methodes in een overzicht geplaatst.

Daarnaast wordt aandacht besteed aan de volgende vormingsgebieden:

Muziek: Een vakleerkracht muziek verzorgt de muzieklessen op basis van de leerlijnen voor muziek (1 dag per week).

Drama: Een vakleerkracht drama verzorgt voor iedere groep dramalessen zonder gesproken taal.

Gymnastiek: Een vakleerkracht gymnastiek (5 dagen) verzorgt het bewegingsonderwijs op basis van de leerlijn voor grove motoriek. Alle groepen krijgen twee keer per week een gymles van 45 minuten. Gedurende het jaar worden onder de gymlessen in samenwerking met Prisma clinics gegeven voor b.v. atletiek en judo.

Speel-leerlessen: De leerkracht en assistent verzorgen twee keer per week de speelleerlessen in het speel-leerlokaal.

Expressie: De leerkracht en assistent verzorgen deze lessen binnen het weekrooster.

Zwemmen: In het watergewinningsbad van de school worden de kinderen door de leerkracht en assistent voorbereid op de zwemlessen in het Sportfondsenbad Oost. Leerlingen die daar aan toe zijn, nemen deel aan het diplomazwemmen.

ICT: Iedere groep beschikt over een Ipad/tablet voor iedere leerling, een digibord en minimaal 2 computers.

Koken: Elke groep heeft 1x per week koken. In de lagere groepen wordt een warme maaltijd verzorgd. Naarmate de leerlingen ouder worden, participeren zij steeds meer in de bereiding van het eten. De hoogste groepen maken een boodschappenlijstje, doen boodschappen, maken het eten klaar, eten gezamenlijk en doen samen de afwas. Er is een apart kooklokaal en elke groep heeft een kleine keuken.

Onderwijstijd:

Bij het verdelen van de onderwijstijd over de verschillende leer- en vormingsgebieden wordt op basis van de grootste onderwijsbehoefte relatief meer tijd ingeruimd voor rekenen, mondelinge taal, sociaal-emotionele vorming en leren leren. Wij bestempelen deze als hoofd leergebieden. De vaardigheden uit deze leergebieden zijn cruciaal bij het succesvol doorlopen van het vervolgonderwijs en het participeren in de samenleving. Voor het verdelen van de onderwijstijd hanteert de school het in 5.1, Bijlage 7 opgenomen schema.

Huisvesting:

In de ruimte tussen de spoorlijn met het NS station Science Park, de laagbouw van de Amsterdamse woonwijk Watergraafsmeer en de kinderboerderij De Werf, staat sinds 2008 ons mooie nieuwe schoolgebouw. Het gebouw bestaat uit een begane grond en een verdieping. Het gebouw is volledig rolstoeltoegankelijk en er is een lift.

Alle groepen beschikken over digitale schoolborden. We hebben een prachtige gymzaal, een mooi speellokaal, een watergewinningsbad, een muzieklokaal, een leskeuken en er zijn ruimtes voor logopedie, fysiotherapie en ergotherapie.

De groepen brengen regelmatig een bezoek aan de kinderboerderij.

Elke klaslokaal heeft een kleine keuken.

In de klaslokalen kunnen aparte werkplekken, de zogenaamde TEACCH-plekken, gecreëerd worden voor kinderen die een onderwijsbehoefte hebben die een vermindering van prikkels nodig maakt. Elke groep heeft een digibord.

3.2. Het ondersteuningsaanbod

Relatie, competentie en autonomie

We onderscheiden drie basisbehoeften: behoefte aan relatie, behoefte aan competentie en behoefte aan autonomie. (Stevens vanaf 1994) Onder de basisbehoefte relatie wordt verstaan dat leerlingen zich geaccepteerd weten, ze erbij horen, ze het gevoel hebben welkom te zijn, ze zich veilig voelen. Onder de basisbehoefte competentie wordt verstaan dat leerlingen ontdekken dat ze de taken die ze moeten doen, aankunnen; dat ze ontdekken dat ze steeds meer aankunnen. Onder de basisbehoefte autonomie wordt verstaan dat ze weten dat ze (in elk geval voor een deel) hun leergedrag zelf kunnen sturen. Deze drie basisbehoeften samen bepalen het pedagogisch klimaat dat aan het onderwijs ten grondslag ligt. Voor de leraar betekent dit dat hij zijn gedrag afstemt op deze basisbehoeften. Dat doet hij door in de interactie, de instructie en het klassenorganisatie af te stemmen op de leerlingen en rekening op een haalbare wijze te houden met de verschillen in onderwijsbehoefte. Hiervoor is onderstaand overzicht ten behoeve van het orthopedagogisch- en orthodidactisch handelen van de leerkracht opgesteld.

Orthopedagogisch handelen gericht op de relatie

Alle leerlingen

Leerlingen ontwikkelen zich optimaal als ze geaccepteerd worden. De leerkracht zorgt voor een klimaat waarin leerlingen zich geaccepteerd voelen. Ze horen er bij. Zij zijn welkom. Ze voelen zich veilig. We praten met de leerlingen en praten niet over hen.

De relatie tussen leerkracht en leerling hangt af van de mate en de ernst van het (probleem) gedrag van de leerling.

De leerkracht is in staat te schakelen tussen verschillende soorten relaties.

De leerkracht:

- ontvangt en begroet de leerlingen bij het begin van de dag.
- kijkt de leerlingen aan als zij met hen spreekt.
- maakt beredeneerde keuzes bij het samenstellen van groepjes leerlingen om het samenwerken te bevorderen.
- gebruikt de groepsregels op de afgesproken wijze.
- hanteert consequent het protocol veiligheid.

Leerlingen met ASS

De leerkracht:

- zorgt voor een veilige en begrijpelijke sociale omgeving waarin leerlingen met ASS zich gewaardeerd en begrepen voelen.
- beseft dat sommige leerlingen met ASS niet in staat zijn om oogcontact te maken.
- beseft dat sommige leerlingen met ASS een afkeer hebben van een lijfelijke benadering en houdt hier rekening mee.

Leerlingen met Down

De leerkracht zorgt voor een veilige en begrijpelijke sociale omgeving waarin leerlingen met Downsyndroom zich gewaardeerd en begrepen voelen.

Leerlingen met Downsyndroom staan graag in het middelpunt van de belangstelling. Ze kunnen zowel positief als negatief gedrag heel goed inzetten om de aandacht van de leerkracht te verkrijgen.

De leerkracht zorgt voor een evenwichtige aandachtsverdeling in de klas.

Leerlingen met Downsyndroom kunnen ondeugend zijn.

De leerkracht hanteert een consequente aanpak om dit gedrag te reguleren.

Leerlingen met Downsyndroom kunnen koppig zijn.

De leerkracht buigt dit gedrag om door een grapje te maken, af te leiden of te negeren.

De leerkracht is er zich van bewust dat ondeugend en koppig gedrag een signaal kan zijn dat de leerling de situatie als (te) moeilijk ervaart.

Orthopedagogisch handelen gericht op de competentie

Alle leerlingen

De leerlingen hebben behoefte aan een positief zelfbeeld. Voor het welbevinden is het belangrijk dat de leerling zich competent voelt.

De leerkracht stimuleert een positief zelfbeeld door de leerling succeservaringen op te laten doen, activiteiten op eigen niveau te geven, de leerling te helpen op moeilijke momenten en complimenten en beloningen te geven.

De leerkracht;

- spreekt haar vertrouwen uit in de leerlingen in het omgaan met elkaar. Zij gaat hierbij uit van hoge, maar realistische verwachtingen (leerling-profielen).
- laat in woord en gebaar zien dat zij het gewenst gedrag heeft opgemerkt.
- sluit elk dagdeel af met positieve feedback op het gewenst gedrag, gericht op de activiteiten die de leerlingen hebben gedaan (product gericht).
- sluit elk dagdeel af met positieve feedback op de inzet van de leerlingen en op het sociaal emotioneel functioneren (procesgericht).
- spreekt met de leerlingen over hun kwaliteiten om hen bewust te maken van hun mogelijkheden.

Leerlingen met ASS

Leerlingen met ASS zijn vaak sfeergevoelig. Ruzies tussen andere leerlingen kunnen gevoelens van onrust en boosheid bij hen oproepen. Ruzies doorbreken het vaste patroon, hun veiligheid.

De leerkracht helpt de leerling door de situatie uit te leggen en duidelijk aan te geven dat de ruzie afgerond is.

Sommige leerlingen kunnen helemaal opgaan in een bepaald onderwerp of beweging. De leerkracht beseft dat deze beweging voor sommige leerlingen met ASS een manier is om zich beter te kunnen richten op de activiteit.

De leerkracht verbiedt deze interesses en belevingen niet maar probeert deze te kanaliseren.

Sommige leerlingen kunnen zich verliezen in het spreken met bepaalde stemmetjes, het naspelen van films of verhalen, het herhalen van bepaalde woorden.

De leerkracht verbiedt dit niet zolang de leerlingen en de groep er geen last van hebben maar probeert het te kanaliseren.

Bij leerlingen met ASS komt de motivatie niet (altijd) van binnenuit.
De leerkracht gebruikt beloningssystemen om een leerling te stimuleren tot het uitvoeren van taken.

Leerlingen met Down

Leerlingen met Downsyndroom zijn vaak erg sfeergevoelig. Ruzies tussen andere leerlingen roepen veel gevoelens bij hen op. Ze kunnen dan ook als geen ander troosten. Bij emoties als boosheid of verdriet kan de leerling daarin doorschieten. De leerkracht begrenst de leerling hierin door hem kort en duidelijk aan te spreken.

Pedagogisch handelen gericht op de autonomie

Alle leerlingen

Leerlingen willen vrijheid en zelfbepaling. Ze willen verantwoordelijk zijn voor hun eigen taken. Zij kunnen (in elk geval voor een deel) hun leergedrag sturen. De leerkracht reikt de leerlingen hulpmiddelen aan waardoor dit bereikt wordt. De leerkracht bespreekt met de leerlingen:

- het verantwoordelijk zijn voor elkaar.
- hoe zij zelfstandig hun problemen kunnen oplossen.
- hoe zij omgaat met verschillen tussen leerlingen wat betreft zelfstandigheid en het dragen van verantwoordelijkheid.

Leerlingen met ASS

Leerlingen met ASS hebben minder behoefte tot autonomie. Nieuwe initiatieven en ideeën leiden immers tot veranderingen en die worden door leerlingen met ASS als onaangenaam ervaren. Het is belangrijk dat leerlingen met ASS vanuit de veilige structuur gaandeweg steeds zelfstandiger worden en zelf eigenaar worden van de structuur. De structuur moet niet persoonsafhankelijk zijn.

Leerlingen met ASS hebben belemmeringen op het gebied van zintuiglijk en motorisch functioneren. Zij kunnen ook een verhoogde pijngrens hebben. De leerkracht is zich hiervan bewust, is oplettend op specifieke prikkelgevoeligheid, voorkomt gevaarlijke situaties en grijpt zo nodig in.

De leerkracht:

- reikt de leerlingen hulpmiddelen aan waardoor zij zelfstandig kunnen zijn. Denk hierbij aan een stappenplan en een beloningssysteem.
- zorgt voor een goede balans tussen de behoefte aan structuur en de behoefte aan autonomie.

Leerlingen met Down

Het is belangrijk dat leerlingen met Downsyndroom vanuit de veilige structuur gaandeweg steeds zelfstandiger worden.

De leerkracht zorgt voor een goede balans tussen de behoefte aan structuur en de behoefte aan autonomie.

Leerlingen met Downsyndroom uiten zich *eenvoudig* en *eenduidig*. Bij anderen roept dit vaak vertedering op. Het gevaar is dat de omgeving de leerling met Downsyndroom gaat betuttelen.

De leerkracht benadert de leerlingen naar hun leerlingprofiel (ontwikkelingsleeftijd).

Leerlingen met Downsyndroom hebben een *lage uitsteltolerantie*. Iets leuks moet het liefst meteen gebeuren, soms op het dwangmatige af. Visualisatie van het dagprogramma of de activiteit geeft de leerling het vertrouwen dat wat er gezegd is, ook daadwerkelijk gaat gebeuren. Dit geeft rust.

De leerkracht visualiseert het dagprogramma of de activiteit.

Leerlingen met Downsyndroom kunnen een andere pijnbeleving hebben.

De leerkracht is zich hiervan bewust, is oplettend op specifieke prikkelgevoeligheid, voorkomt gevaarlijke situaties en grijpt zo nodig in.

Stimuleren van gewenst gedrag

Alle leerlingen

De leerkracht:

- belooft gewenst gedrag effectief, door het geven van een compliment (verbaal, non-verbaal) of door het geven van een beloning (al dan niet van tevoren afgesproken met de leerlingen).
- geeft positieve feedback op het gedrag van de leerlingen ondersteund door visuele middelen (duim opsteken, glimlach, sticker).
- stelt de groepjes zo samen dat de leerlingen in staat zijn om echt samen te werken.
- stemt haar gedrag en eisen af op de leerling-profielen van de leerlingen.
- bereidt leerlingen voor op veranderingen, bijzondere activiteiten als feesten, uitstapjes, schoolreis en kamp, bij voorkeur visueel.
- zorgt voor een gestructureerde, voorspelbare en herkenbare omgeving en opdrachten.

Afspraken, van toepassing op leerlingen met ASS

De leerkracht

- bereidt de leerlingen voor op sociale activiteiten binnen en buiten de les.
- kondigt veranderingen van te voren, bij voorkeur visueel, aan.
- bespreekt en oefent de groepsregels regelmatig.
- grijpt direct in bij pestgedrag. Daarbij is er aandacht voor het fenomeen dat leerlingen met ASS zich soms miskend of gepest kunnen voelen, terwijl het voor ons anders overkomt.
- verplicht leerlingen niet tot deelname aan bepaalde activiteiten.
- laat sociale activiteiten niet te lang duren.

Afspraken, van toepassing op leerlingen met Down

De leerkracht begeleidt de leerlingen in het zelfstandig oplossen van problemen door middel van een stappenplan en voordoen en nadoen.

Omgaan met ongewenst gedrag

Afspraken van toepassing op alle leerlingen

De leerkracht:

- gaat in eerste instantie uit van onmacht en niet van onwil.
- negeert ongewenst gedrag zolang er geen onveilige situaties ontstaan en/of anderen er last van hebben.
- houdt het ontwikkelingsperspectief van de leerlingen voor ogen.
- reageert op een kalme en zakelijke manier (emotioneel neutraal).
- zorgt voor de veiligheid van de medeleerlingen, zichzelf en de boze/driftige leerlingen door te handelen volgens een vaste opbouw in het sturen van gedrag als negeren niet helpt.
- zij wijst de betreffende leerling(en) naar de betreffende groepsregel
- zij wijst op de timetimer, de afsprakenlijst, het stoplicht, etc.
- zij stelt de groep gerust
- zij sanctioneert ongewenst gedrag of verwijst naar de 'time-in/out-plek'.
- zij vraagt hulp bij ernstige agressie en blijft uit de buurt van de agressieve leerling.

Afspraken, van toepassing op leerlingen met ASS

Bij een leerling met ASS kunnen zich tal van situaties voordoen die angst en stress oproepen. Vaak zijn dit situaties die voor anderen erg gewoon ogen maar voor leerlingen met autisme moeilijk zijn. Het zijn situaties die zoveel spanning en frustratie kunnen oproepen dat het risico dreigt dat de leerling probleemgedrag gaat vertonen. Hoewel de risicosituaties per leerling kunnen verschillen, zijn er wel situaties die voor veel leerlingen met ASS moeilijk zijn. Het gaat dan om de open/vrije situaties waarin de leerling niet voldoende kan terugvallen op een vaste

structuur of op vaste routines. Driftbuien en agressie zijn extreme reacties waarin angst, opgebouwde spanning en frustratie zich kunnen uiten.
 De interventie van de leerkracht is in eerste instantie gericht op het tot rust laten komen van de leerling(en).
 De leerkracht beseft dat het geven van straf en het strak corrigeren vaak een averechts effect heeft.
 Na afloop van het incident laat de leerkracht de leerling begeleid instromen in het gewone programma.
 De leerkracht komt er later niet weer op terug! Klaar = klaar.

Afspraken, van toepassing op leerlingen met Down

Een leerling met Downsyndroom kan zich in principe inleven in een ander. Daarom bespreekt de leerkracht na afloop kort na wat er fout ging, hoe de ander zich voelt, hoe het nu opgelost kan worden en hoe een volgende keer te handelen (voorkomen).

3.3. De ondersteuningsstructuur

De onderwijsstructuur in de school is zo ingericht dat het leerrendement en de onderwijsbehoefte van de leerlingen constant ondersteund wordt. Het effect van onderwijsaanbod wordt nauwlettend gevolgd om de toekomstmogelijkheden van de leerlingen te versterken en te vergroten.

 <p>DATA</p>	<p>De opbrengsten / het leerrendement van de leerlingen worden op een betrouwbare en inzichtelijke wijze in beeld gebracht op schoolniveau, groepsniveau en leerlingniveau in een toegankelijk leerlingvolgsysteem en een ontwikkelingsperspectief per leerling.</p> <p>Alle leraren verzamelen de leerlingresultaten en zijn in staat de gegevens te interpreteren en de relatie te leggen met de inrichting van het onderwijs en het ontwikkelingsperspectief van de leerlingen.</p>
 <p>DUIDEN</p>	<p>Het effect van het onderwijs op de resultaten van de leerlingen wordt tenminste 2x per jaar geanalyseerd en geëvalueerd in groeps- en leerlingbesprekingen.</p> <p>In de school is een multidisciplinair overleg ingericht . Dit is een intern team van deskundigen die de leraar en directie ondersteunt bij het analyseren van het effect van het onderwijs op de leerlingen en vanuit deze analyse verbeterpunten van het onderwijs t.a.v. de leerling, de groep of de school formuleert.</p>

 <p>DOELEN</p>	<p>De bovenstaande analyse heeft meerdere doelen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Het opstellen, herzien of bijstellen van het ontwikkelingsperspectief van de leerling ; 2) Bijstellen en aanpassen van aanpak (leerinhoud, leertijd enz.) voor de leerling ; 3) Het herzien van de inrichting van het leeraanbod en het leerproces in de verschillende leerroutes; 4) Het opstellen van een verbeterplan binnen een van de leergebieden of gericht op de professionalisering van de leraar.
 <p>DOEN</p>	<p>De school hanteert vaste procedures voor het vaststellen en monitoren van de vorderingen van de leerlingen.</p> <p>In een kwaliteitszorgkalender zijn alle acties gepland van de leraar, de IB, de teamleider en het intern Multidisciplinair overleg in de jaarlijkse onderwijscyclus voor de binnenkomende leerlingen, de zittende leerlingen en de uitstroom leerlingen.</p> <p>Onderdeel van deze kwaliteitszorgkalender is een toetskalender.</p>

3.4. De professionalisering van de leraren

Binnen Orion is werken aan een professionele leergemeenschap een structureel onderdeel van het onderwijs. De onderwijsprofessionals werken samen aan een zo hoog mogelijk effect van het onderwijs op de leerresultaten van de leerlingen in de vakdidactische en vakoverstijgende leergebieden. Aan de didactische en pedagogische competenties van de leraren worden binnen Orion hoge eisen gesteld en er wordt cyclisch gewerkt aan de kwaliteit van het leren (aanbod en inhoud).

 <p>DATA</p>	<p>Er wordt jaarlijks een nulmeting gedaan van de didactische, organisatorische en pedagogische competenties van leraren. De competenties zijn schriftelijk vastgelegd per locatie en kunnen vergeleken worden met de landelijke bekwaamheidseisen voor registerleraar. Op onderdelen van het onderwijsleerproces, zoals het lesmodel, worden specifieke metingen ingezet om verder inzicht te krijgen in de competenties.</p>
 <p>DUIDEN</p>	<p>De nulmetingen worden geanalyseerd met de leraren en omgezet in activiteiten in het kader van een persoonlijk professionaliseringsplan (POP).</p>
 <p>DOELEN</p>	<p>De professionaliseringsdoelen voor het team en de individuele leraren vastgelegd in een professionaliseringsplan: Het gewenste leraargedrag wordt in concrete afspraken vastgelegd. In de beschrijvingen is zichtbaar dat het didactisch, pedagogisch en organisatorisch gedrag van de leraar afgestemd is op de toenemende zelfredzaamheid en zelfstandigheid van de leerling. De school formuleert op deze wijze een standaard voor de kwaliteit van de leraar en legt de relatie met de opbrengsten van de leerlingen.</p>
 <p>DOEN</p>	<p>Alle leraren worden jaarlijks tenminste 2x geobserveerd en hebben een begeleidingsgesprek met een intern begeleider/teamleider. In een gesprekkencyclus van beoordeling en functioneringsgesprekken wordt het behalen van de gestelde doelen systematisch besproken. Alle leraren werken als team en individueel systematisch aan de verbetering van de vaardigheden in een persoonlijk professionaliseringsplan. De organisatie bespreekt deze vanuit twee gezichtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteitsverbetering van het onderwijs • Professionaliseringsbehoefte van de leraar

3.5 Taken en verantwoordelijkheden binnen de ondersteuningsstructuur

Directeur

De directeur is voorzitter van de Commissie voor de Begeleiding (CvB). Hij stimuleert en reguleert een duidelijke en open onderlinge communicatie. De directeur bewaakt de voortgang van processen, gericht op een handelingsgerichte advisering. Afspraken en aandachtspunten worden genotuleerd door zorgcoördinator en gedeeld met de CvB-leden.

Teamleider

Heeft een coördinerende en aansturende taak in de onderwijskundige aansturing in de school. Neemt deel aan de CvB besprekingen en zorgt voor de terugkoppeling van informatie uit de CvB aan de leerkrachten en vice versa.

Zorgcoördinator

Dit is een gedragsdeskundige die een coördinerende en aansturende taak heeft in de aansturing van de zorg in de school. Neemt deel aan de CvB besprekingen en zorgt voor de terugkoppeling van informatie uit de CvB aan de overige, bij de zorg in de school betrokkenen en vice versa.

Interne begeleiding

Is verantwoordelijk voor de begeleiding en coaching van de leerkrachten. Neemt deel aan de leerling- en groepsbesprekingen. Neemt deel aan het multidisciplinair overleg.

Orthopedagoog/psycholoog:

De psycholoog vult relevante gegevens in op het startdocument van nieuwe leerlingen. Wanneer er vragen liggen op het pedagogisch/psychologisch gebied, worden deze voorgelegd aan de orthopedagoog en psycholoog, deze bekijken of er extra onderzoek nodig is. Dit wordt in overleg met de CvB vastgesteld. Met behulp van vragenlijsten, observaties en video wordt de vraagstelling duidelijk gemaakt en worden handelingsadviezen opgesteld. Afspraken en aandachtspunten worden tijdens de bespreking van de CvB genotuleerd door de orthopedagoog voor verwerking in ParnasSys.

OKT-medewerkers

De ouder- en kindadviseur is verantwoordelijk voor het sociaal-maatschappelijk welzijn van de leerlingen. Relevante gegevens worden in het gemeenschappelijk rapport geplaatst. Zij heeft een signalerende functie wanneer het om ondersteuningsvragen in de thuissituatie gaat. De maatschappelijke deskundige heeft kennis van de sociale kaart en kan ouders doorverwijzen voor extra ondersteuning in de thuissituatie. Zij koppelt de informatie van thuis terug tijdens de bespreking van de CvB en informeert ouders wanneer er vragen liggen vanuit de school. De schoolarts is verantwoordelijk voor de medische anamnese van nieuwe kinderen. Relevante gegevens worden door de schoolarts in het gemeenschappelijk rapport geplaatst. Zij heeft een signalerende functie wanneer het om medische behandelingen gaat. Zij koppelt de informatie terug in de CVB en informeert de ouders en roept ouders op wanneer er vragen liggen vanuit de school.

3.6 Overlegvormen binnen de ondersteunings- en zorgstructuur op de Van Koetsveldschool

In bovenstaand hoofdstuk wordt een opsomming gegeven van alle bij de leerlingenzorg- en kwaliteitszorg betrokken disciplines met de taken die, in verband met de leerlingen- en kwaliteitszorg, bij deze disciplines horen.

Alle activiteiten die gedurende een schooljaar rond de onderwijsplanning georganiseerd zijn worden cyclisch uitgevoerd. Voor de beschrijving hiervan wordt verwezen naar ons document Onderwijscyclus.

Onderstaand worden de overlegvormen beschreven voor de basisondersteuning voor leerlingen die instromen, voor leerlingen die doorstromen en voor leerlingen die tussentijds of bij de overstap naar het voortgezet onderwijs uitstromen.

Daarnaast wordt beschreven hoe de leerlingenzorg georganiseerd is wanneer de basisondersteuning van onze school ontoereikend is.

Bij de uitvoering van de ondersteuning en zorg is de leerkracht de centrale persoon. Alle acties van ondersteunende disciplines in de school zijn erop gericht de leerkracht te ondersteunen en te begeleiden bij het uitvoeren van deze rol.

Commissie voor de Begeleiding (CvB)

De school beschikt over een Commissie voor de Begeleiding (CvB)

Hierin hebben de volgende functionarissen zitting: directeur (voorzitter), orthopedagoog (zorgcoördinator) schoolarts, psycholoog, maatschappelijk deskundige en twee intern begeleiders. De CvB zorgt voor de uitvoering van de wettelijke taken en de coördinatie van de verschillende aspecten van onderwijsondersteuning en leerlingbegeleiding.

Multidisciplinair overleg (MDO)

Over allerlei handelingsadviserende vragen, verzoeken om extra ondersteuning van leerkrachten, die al door de IB en teamleider behandeld zijn, wordt een multidisciplinair overleg gevoerd. De samenstelling van deze bijeenkomsten is afhankelijk van de ondersteuningsvraag. Behalve de leden van de CvB kunnen hierbij ook vakleerkrachten, leerkrachten en medewerkers van Cordaan uitgenodigd worden. De teamleider behoren tot de vaste deelnemers aan dit overleg. Zij nemen de meer orthodidactische en onderwijskundige zaken voor hun rekening inclusief de aansturing van het team.

Leerlingbespreking/Groepsbespreking

De CvB is verantwoordelijk voor het eventueel bijstellen van het OPP. Wij houden hiervoor 2x per jaar leerlingbesprekingen, waarbij een gedragswetenschapper namens de CvB de bespreking leidt. Bij de bespreking zijn aanwezig: de IB, de leerkracht(-en) en assistent(-en), de logopedist (bij leerlingen die zij behandelt), de Cordaan medewerker (bij leerlingen die zij behandelt). De leerlingen die op hun geplande leerroute zitten worden daarna niet meer in de voltallige CvB besproken. De leerlingen die boven of onder hun leerroute presteren dienen wel in de voltallige CvB besproken te worden. De CvB kan op grond van alle informatie dan overgaan tot bijstelling van het ontwikkelingsperspectief. Van deze bespreking wordt een verslag met besluit vastgelegd.

OPP besprekingen met de ouders door de leerkracht

In januari wordt het OPP vastgesteld, na op overeenstemming gericht overleg met de ouders.

In juni/juli (eind van het schooljaar) vindt de tussenevaluatie van het OPP plaats. De CVB evalueert de voortgang van de leerlingen en maakt zo nodig een beredeneerde keuze. Ook hierover wordt met de ouders op overeenstemming gericht overleg gevoerd.

Overdracht OPP aan nieuwe leerkracht

Tijdens de leerlingbespreking van juni/juli worden ook de onderwerpen voor de overdracht naar de nieuwe leerkracht vastgesteld. De leerkracht, de IB en de nieuwe leerkracht zorgen voor de zomervakantie voor een goede overdracht.

Op grond van de OPP's van de leerlingen stelt de leerkracht voor aanvang van het schooljaar het groepsplan/periodeplan voor dat jaar op. Op basis van het groepsplan/periodeplan maakt de leerkracht een uitwerking in dagplanningen/weekplanningen.

Logopediebespreking:

Twee keer per jaar heeft de logopedie overleg met de leerkracht en de onderwijsassistent over de leerlingen die in behandeling zijn.

Het huisbezoek:

Ieder schooljaar vindt er een huisbezoek plaats bij iedere leerling. Deze huisbezoeken hebben als doel om de samenwerking te bevorderen en zicht te krijgen op wat de leerling thuis en in zijn vrije tijd doet. Van het huisbezoek wordt kort verslag gedaan, dit verslag wordt door de directeur aan de maatschappelijk deskundige gegeven en in het dossier gedaan, daarnaast wordt het in het OVM geplaatst. Indien nodig komt er een verslag van in de CVB.

Zie als bijlage het rapportageformulier huisbezoeken.

Het formulier kan eventueel tijdens het bezoek samen met ouders ingevuld worden (afhankelijk van de situatie zal dat wel/niet prettig zijn).

Aanvraag extra ondersteuning

Er zijn drie manieren om extra ondersteuning aan te vragen:

1. Vanuit de leerlingbesprekingen kan er een onderzoeksvraag komen.
2. De leerkracht neemt in de loop van het schooljaar initiatief om extra zorg aan te vragen en vult het formulier in extra ondersteuning. Zie bijlage.
3. Een lid van de Commissie van Begeleiding neemt het initiatief om verder onderzoek te initiëren.

De intern begeleider rapporteert wat er al is onderzocht en de dossiergegevens die relevant zijn in het CvB.

Vanuit de aanvraag kan actie ondernomen worden door de leerkracht of een andere discipline binnen de school: logopedie of IB-er of een lid van de Commissie van begeleiding. Er is altijd een terugkoppeling naar de leerkracht door de intern begeleider of degene die deze casus oppakt.

4 De inrichting van de extra ondersteuning

De basisondersteuning op scholen wordt ingericht volgens een onderwijsleerproces dat leerlingresultaten van de grootste groep leerlingen positief beïnvloedt. Differentiëren in onderwijstijd is van groot belang.

De extra ondersteuning is in het speciaal onderwijs sterk verweven met de basisondersteuning. In de basisondersteuning zijn preventieve interventies ingebed in het orthopedagogisch- didactisch handelen van de leraren, maar ook in de inrichting van de werkplekken in het gebouw, de regels en afspraken en het onderwijsleerproces.

De extra ondersteuning beschrijft in het speciaal onderwijs de specifieke mogelijkheden voor ondersteuning die verder gaan dan de basisondersteuning.

4.1. Leerlingen verschillen in ondersteuningsbehoefte

Therapieën

Voor leerlingen die daar op aangewezen zijn, is onder schooltijd nog extra ondersteuning en/of zorg mogelijk. De hoeveelheid behandelingen en de duur van de behandelingen wordt per leerling vastgesteld en is afhankelijk van de hulpvraag en mogelijkheden van de leerling. Voor de behandelingen onder schooltijd wordt ook toestemming van de ouders gevraagd.

Logopedie: Voor leerlingen waarbij sprake is van een groot verschil tussen hun intelligentie en hun taalontwikkeling en voor leerlingen die specifieke articulatieproblemen hebben.

Fysio- en Ergotherapie: Na verwijzing door huis- of schoolarts kan fysio- of ergotherapie geboden worden.

Muziektherapie: Voor leerlingen die hier op aangewezen zijn, geeft onze vakleerkracht ook muziektherapie.

Aanvraag extra ondersteuning muziektherapie

- Leerkracht, CvB lid of ouder heeft het verzoek m.b.t. het krijgen van muziektherapie.
- Leerkracht vult formulier extra ondersteuning in. Er wordt een voorlopige plan van aanpak gemaakt door de muziektherapeut samen met de leerkracht: waarom heeft dit kind muziektherapie nodig, wat is de hulpvraag en wat is het uiteindelijke doel van de muziektherapie.
- CvB geeft toestemming.
- De leerling moet een PGB hebben.
- Overleg ouders met muziektherapeut over de duur/kosten van de muziektherapie.
- Ouders geven toestemming en zetten een handtekening op een speciaal formulier.
- De muziektherapeut gaat vijf keer observeren. Na deze vijf keer komt er een eerste evaluatie met de IB. Tijdens dit gesprek worden de bevindingen van de muziektherapeut verteld en komt er een definitieve aanpak.
- Na drie maanden komt er een tweede evaluatie met de IB. (dit wordt ook door het CIZ gevraagd). In deze evaluatie komt de hulpvraag aan de orde en de resultaten van de definitieve aanpak. N.a.v. dit gesprek wordt bekeken of er een vervolg van drie maanden komt.
- Dit wordt met de ouders besproken.

Gedrag

Wanneer het gedrag van een leerling incidenteel moeilijk te begrijpen en moeilijk te corrigeren is, wordt een time-out protocol gevolgd. Hierbij wordt eerst geprobeerd of het gedrag van de leerling verbetert wanneer het gedurende vijf minuten op een stille plek in de klas zit. Als dit niet helpt volgt een time-out buiten de klas. Dit kan bij een andere groep zijn of bij een MT-lid van de school. Nadat de leerling tot rust is gekomen, maakt de leerkracht nieuwe afspraken met de leerling en kan deze weer met de groep meedoen.

Als deze time-out onvoldoende resultaat heeft of wanneer de leerling zich zo ernstig misdragen heeft dat hij zichzelf en of anderen in gevaar heeft gebracht of dit dreigt te doen, kan de leerling door ouders opgehaald moeten worden. Afhankelijk van de situatie kan dan schorsing en/of verwijdering van de leerling volgen worden. Hiervoor hanteert de school een vast protocol.

Wanneer het gedrag van een leerling herhaaldelijk moeilijk te begrijpen en moeilijk te corrigeren is, wordt eerst in beeld gebracht hoe vaak het gedrag zich voordoet, in welke situaties en wat de gevolgen van het gedrag zijn voor de leerling en de omgeving.

Na het analyseren van de bevindingen worden in samenspraak tussen leerkracht, gedragswetenschapper en ouders afspraken gemaakt over de interventies.

De interventies binnen de school zijn gericht op:

- het positief versterken van gewenst leer- werk en sociaal gedrag;
- het verminderen van ongewenst leer- werk en sociaal gedrag door negeren en/of visuele feedback;
- het helder maken van de consequenties van ongewenst leer- werk of sociaal gedrag voor de ander en voor de leerling zelf.

Wanneer de interventies van de leerkracht onvoldoende verbetering van het leer-, werk- en sociaal gedrag opleveren, wordt onderstaand stappenplan gehanteerd.

Leerkrachtondersteuning:

Actie	Wie	Wat is nodig/vervolg	Doel
Onderzoek en analyse om het probleem duidelijk in beeld te krijgen	Leerkracht	Gedragslijsten Klassenwijzers Observatie, observatieverslag Analyse OVM en dossier Leerling-bespreking in de bouw Gesprek met vorige leerkracht Intervisie in de bouw Gesprek met ouders	Het probleem duidelijk in beeld hebben. Het probleem als hulpvraag op het Formulier Aanvraag extra ondersteuning indienen
Formulier Aanvraag extra ondersteuning bespreken en interventie plegen	IB met leerkracht(en)	Gesprek met leerkracht	Snelle interventie. Doelgerichte begeleiding.

Indien nodig: Bespreking in het multidisciplinair overleg.	MDO, IB, leerkracht	Gegevens bovenstaande	Handelingsgericht adviseren door het multidisciplinair overleg.
Indien nodig: Terugkoppeling naar leerkracht, andere betrokkenen en ouders over afspraken uit MDO	MDO-lid	Verslag MDO in ParnasSys Zorgformulier en verslag zorgoverleg en CVB	Zorgen dat alle betrokkenen geïnformeerd zijn en betrokken worden. Vervolgstep in zorg voor het kind door of ib of door andere discipline. Verwerken in het handelingsplan van het kind en in het OVM
Evaluatie van acties	IB	Verslag van acties Terugkoppeling leerkracht	Bewaking van traject en conclusies van acties. Zijn er vervolgacties nodig.

Vervolgacties:

Acties	Wie	Wat is nodig	Doel
Verbetertraject in de klas	IB/Orthopedagoog/ leerkracht/logo	Gegevens van verzamelde informatie	Beter omgaan met gedrag. Kind beter in beeld krijgen.
Hulp naar thuissituatie	OKA-mederwerker/directeur/ externen	Contacten met hulpverlening. Goede informatie wat er aan de hand is. Aanvraag CIZ Pedagogische thuisbegeleiding	Beter omgaan met gedrag. Thuissituatie verbeteren.
Hulp binnen school	Orthopedagoog Logopedie, Fysiotherapie, Ergotherapie, Muziektherapie, Sociale vaardigheidstraining, IBL,	CIZ indicatie en AWBZ. Handelingsplanning. Sociale vaardigheidstraining, faalangst reductie training.	Ondersteuning en zorg bieden, zodat deelname aan onderwijs verbeterd wordt.

	ZOG		
Hulp buiten school en/of onderzoek	Orthopedagoog en maatschappelijk deskundige richting Amsta/Levvel/Leo Kanner/Cordaan/etc.	Observatieverslagen Dossier/ onderzoeksgegevens	
Indien nodig: Overplaatsing naar andere school	CvB	Observatieverslagen Dossier/ onderzoeksgegevens	Indien
'Warme' overdracht naar andere scholen	IB, leerkracht	Observatieverslagen	Zorgen dat de leerling een goede start maakt op de nieuwe school of instelling.
Evaluatie van acties Terugkoppeling naar de CvB/MDO	IB	Verslag van acties Terugkoppeling leerkracht	Zorgen dat CvB/MDO voldoende data hebben om een evaluatie te kunnen doen.
Evaluatie	CvB/MDO	Verslag van acties Terugkoppeling leerkracht	Bewaking van traject en conclusies van acties. Zijn er vervolgacties nodig.

CvB=Commissie voor de Begeleiding

MDO=Multidisciplinair overleg

IB=Intern Begeleider

ZC=Zorgcoördinator

OKT-medewerker= SA; Schoolarts en OKA; Ouder-kind adviseur

IBL=Intensief Begeleide Leerlingen (CIZ indicatie)

CIZ=Centrum Indicatiestelling Zorg

ZOG= Zorg Onderwijs Groep (Cordaan)

4.2. Deskundigen in de school en de ketenpartners

Inzet van formatie voor de basisondersteuning en extra ondersteuning

Totale formatie van de school	Fte 28,7	
Totale formatie schoolleiding	Wtf 1,0000 = 3,5%	
Totale formatie basisondersteuning - De basisondersteuning is alle formatie die wordt ingezet op de basisondersteuning in de groep	OP	Wtf 14 = 49%
	OOP (onderwijsonderst. A)	Wtf 6,5 = 22,6%
	<u>OOP (klassenassistent)</u>	<u>Wtf 3,4 = 11,8%</u>
	Totaal	Wtf 23,9 = 83,2%
Totale formatie begeleiding leraren in de basisondersteuning (IB enz)	IB	Wtf 1,7 = 5,9%
Totale formatie extra ondersteuning		
	Gedragsspecialist	Wtf 0,9 = 3,1%
	School Maatschappelijk Desk.	Wtf 0,5 = 1,7%
	Logopedie	Wtf 1,0 = 3,5%
Totale extra inzet ondersteuning door externen	Fysiotherapie	Wtf 0,5
	Ergotherapie	Wtf 0,1
	Muziektherapie	Wtf 0,1

De samenwerking met ketenpartners

Doordat wij binnen de schoolorganisatie nauw samenwerken met Cordaan, hebben wij ook aanbod voor:

- Leerlingen met een zorgindicatie voor intensief te begeleiden leerlingen (IBL). Dit zijn zmlk leerlingen die voor hun gedrag extra begeleiding nodig hebben zodat deelname aan onderwijs mogelijk wordt. Zo nodig hebben we hier een aparte groep voor (7 leerlingen);
- Kinderen die aangewezen zijn op een zorg-onderwijs groep. Dit zijn kinderen die wel de leeftijd voor primair onderwijs hebben, maar nog niet aan onderwijs toe zijn. Deze kinderen hebben dispensatie voor de leerplicht. Doordat deze groep binnen de school gehuisvest is, is schakelen van onderwijs naar de zorg-onderwijsgroep en vise versa goed mogelijk.

Doordat wij binnen de schoolorganisatie nauw samenwerken met Philadelphia, hebben wij ook aanbod voor naschoolse opvang (NSO).

Externe begeleiding

De school heeft regelmatig overleg met externe instanties. Leerlingen kunnen voor verder diagnostisch onderzoek of ambulante hulp aangemeld worden bij Amsta, Levvel of Cordaan.

Daarnaast maken wij gebruik van medewerkers van Cordaan, zij geven extra ondersteuning aan de leerlingen die een CIZ-indicatie hebben.

Meestal geeft de maatschappelijk deskundige of orthopedagoge ondersteuning bij het invullen van de formulieren. Zij zijn ook de contactpersonen van de hulpverleners die in de thuissituatie werkzaam zijn. (MEE, de Meren, de William Schrikkergroep, naschoolse opvang, etc).

In onderstaand overzicht is te zien met welke ketenpartners de school samenwerkt.

Ketenpartner	Diensten
Cordaan	Symbiose t.b.v. Zorg Onderwijs Groep; Ondersteuning leerlingen met een IBL-indicatie (CIZ)
Philadelphia	Naschoolse Opvang
GGD	Deelname CvB; Diensverlening JGZ; Vangnet Jeugd
Amsta	Ondersteuning in de thuissituatie; Sociale vaardigheidstraining
MEE	Ondersteuning in de thuissituatie
Veilig Thuis	Consultaties en Meldingen van kindermishandeling en huiselijk geweld.
William Schrikker Groep	Voogdij-zaken
Leerplichtambtenaar	Verlof en ongeoorloofd verzuim
Levvel	Onderzoek en begeleiding

4.3. De inrichting van het gebouw en de onderwijsbehoefte

In de ruimte tussen de spoorlijn met het NS station Science Park, de laagbouw van de rustige Amsterdamse woonwijk Watergraafsmeer en de kinderboerderij De Werf staat sinds 2008 ons mooie nieuwe schoolgebouw.

Leerlingen brengen regelmatig een bezoek aan de kinderboerderij en de dicht bij de school gelegen Jaap Eden ijsbaan. Op loopafstand zijn voldoende winkels beschikbaar. Omdat we geen buurtschool zijn, hebben we maar een geringe band met de directe omgeving, maar enkele buurtbewoners houden buiten schooltijd wel het gebouw in de gaten.

Alle groepen beschikken over digitale schoolborden. We hebben een prachtige gymzaal, een mooi speellokaal, een watergewinningsbad, een muzieklokaal, een leskeuken, een afgeschermd schoolplein met speelobjecten en er zijn ruimtes voor logopedie, fysiotherapie, muziektherapie en ergotherapie.

De diversiteit van de doelgroep brengt met zich mee dat de onderwijsbehoeften van de leerlingen ook heel divers zijn. Ons gebouw biedt daarvoor diverse mogelijkheden:

de school en de omgeving bieden voldoende uitdaging;

de school biedt voldoende overzicht en structuur;

de school biedt veiligheid en bescherming;

de school biedt plekken waar leerlingen zich terug kunnen trekken.

4.4. Extra ondersteuning beschreven in interventiekaarten

Elke school binnen Orion is gespecialiseerd in een bepaalde doelgroep. De specialisaties van de Van Koetsveldschool zijn:

1. Onderwijs en ondersteuning die gericht is op het ontwikkelen van een harmonieus niveau bij het bereiken van de hoogst haalbare doelen;
2. Een zorgaanbod dat de ontwikkeling van leerlingen bevordert;
3. Een gerichte aanpak voor het begeleiden van gedragsproblemen, waardoor deelname aan onderwijs mogelijk is;
4. Een gerichte aanpak voor het ontwikkelen van spraak-, taal- en communicatieve (basis) vaardigheden.

Binnen Orion wordt de extra ondersteuning in interventiekaarten beschreven. De verschillende deskundigen (gedragdeskundigen, logopedisten motorisch therapeuten enz) beschrijven succesvolle interventies op de locatie en delen die met de andere scholen. Zo profiteren de Orionscholen van de opgebouwde kennis en ervaring van de verschillende scholen en kunnen vervolgens de interventie inzetten op hun eigen school. In 2015 worden de kaarten gedeeld met de reguliere scholen in de samenwerkingsverbanden waar Orion deel van uitmaakt.

Interventies voor leerlingen met cognitieve mogelijkheden die afwijken van de basisgroep. (leerlingen met beperkte mogelijkheden maar ook begaafde leerlingen)

- Interventies binnen de leergebieden taal, (begrijpend en technisch) lezen en rekenen
- Interventies gericht op ondersteuning van het gedrag
- Interventies gericht op de ondersteuning op de leergebied-overstijgende gebieden (leren-leren, taakaanpak, werkhouding, omgaan met sociale situaties, zelfvertrouwen enz.
- Interventies gericht op fysieke en medische ondersteuning

De interventiekaart beschrijft de gerichte aanpak van de school voor leerlingen die onvoldoende profiteren van de basisondersteuning of een hulpvraag hebben die valt buiten deze ondersteuning:

De interventies worden beschreven vanuit de volgende onderdelen:

- De preventieve interventies
- De curatieve interventies
- Extra aandacht en tijd voor de leerling
- De deskundigheid

- Voorzieningen in het gebouw en op het plein
- De samenwerking met externen
- De samenwerking met de ouders of verzorgers

Interventiekaart 1 Van Koetsveldschool

De school biedt onderwijs en ondersteuning, gericht op het ontwikkelen van een zoveel mogelijk harmonieus uitstroomniveau bij het bereiken van de hoogst haalbare doelen met leerlingen die een zeer moeilijk lerend (ZMLK) of meervoudig beperkt (EMB-ZMLK) niveau hebben.

Preventieve interventies

De school verzamelt relevante gegevens volgens de principes van de handelingsgerichte diagnostiek (HGD).

De school stelt elk jaar voor iedere leerling een OPP vast. In het OPP is een ambitieus uitstroomniveau bij het verlaten van de school op 12-jarige leeftijd aangegeven.

De school hanteert een schoolstandaard met 3 leerroutes en plaatst elke leerling op een leerroute.

De school evalueert elk half jaar of de leerling nog op zijn leerroute zit.

De school zorgt dat talenten van leerlingen ingezet worden om hiaten en/of achterblijvende resultaten op de leerlijnen te verbeteren, zodat een harmonieus ontwikkelingsniveau tot stand gebracht wordt.

Curatieve interventies

Wanneer een leerling onder zijn geplande leerroute presteert, worden aan de hand van duidingsvragen zowel kindfactoren als leerkracht- en omgevingsfactoren onderzocht om te bezien welke intensiverende interventie (orthopedagogisch en/of orthodidactisch) mogelijk is om de leerling weer zo snel mogelijk op zijn leerroute te krijgen.

Wanneer een leerling presteert boven zijn geplande leerroute, wordt bekeken welke hiaten er nog zijn en hoe harmonieus het beeld is. Wanneer dit een positief beeld

geeft, wordt aan de CvB gevraagd een uitspraak te doen over de bijstelling van het ontwikkelingsperspectief.

Indien het ontwikkelingsniveau nog niet harmonieus is, worden talenten van de leerlingen ingezet om hiaten en/of achterblijvende resultaten op de leerlijnen te verbeteren, zodat een harmonieus ontwikkelingsniveau tot stand gebracht wordt.

Extra tijd en aandacht

Door de groepsgrootte van ca. 12 leerlingen en de inzet van de leerkracht en de ondersteuning van een onderwijsondersteuner of een klassenassistent zijn wij in staat om veel aandacht aan de leerlingen te besteden.

De leerlingen met een ernstig meervoudige beperking (EMB) krijgen extra individuele aandacht. Zij zitten in een groep van 7 leerlingen of krijgen gedurende de dag extra begeleiding in de reguliere groep van 12 leerlingen.

Voor leerlingen die extra ondersteuning bij hun gedrag nodig hebben om deel te kunnen nemen aan het onderwijs, kan de CvB adviseren om een CIZ beschikking voor Intensief Begeleide Leerlingen (IBL) aan te vragen. Ook deze leerlingen zitten in een groep van 7 leerlingen of krijgen gedurende de dag extra begeleiding in de reguliere groep van 12 leerlingen.

Deskundigheid

De Leerkrachten

De leerkrachten hebben kennis, inzicht en vaardigheden in het creëren van een orthopedagogische- en orthodidactische leeromgeving. De leerkrachten hebben ervaring in het omgaan met leerlingen met een verstandelijke beperking; zij zijn creatief in het maken van aangepaste leermiddelen en materialen waardoor zij, met veel geduld, de vaak minimale stapjes in leerdoelen kunnen realiseren.

De leerkrachten en assistenten hanteren de principes van Activerende Directe Instructie, Klassenmanagement en totale communicatie; zij zijn in staat om convergent en divergent te differentiëren.

De leerkrachten zijn in staat om met maximaal drie niveaugroepen te werken.

De leerkrachten zijn in staat om voor leerlingen met autisme en PDD-NOS de omgeving en het werk te structureren met behulp van de principes van TEACCH en PECS.

Gedragsdeskundigen

Hebben ervaring in het werken met leerlingen met een verstandelijke beperking; zij beschikken over kennis, inzicht en vaardigheden voor onze doelgroep.

Logopedist / Taalspecialist

Onze logopediste heeft de taak van taalspecialist. Zij coördineert in de school het gebruik van de principes van de totale communicatie.

Interne Begeleiding

De interne begeleiders hebben kennis inzicht en vaardigheden op het gebied van de orthopedagogische- en orthodidactische leeromgeving voor onze populatie; zij zijn in staat om hierin te adviseren, te begeleiden en te coachen.

Het gebouw

Alle groepen beschikken over digitale schoolborden. We hebben een goed geoutilleerde gymzaal en speellokaal, een watergewenningsbad, een muzieklokaal, een leskeuken, een afgeschermd schoolplein met speelobjecten en er zijn ruimtes voor logopedie, fysiotherapie, muziektherapie en ergotherapie.

De diversiteit van de doelgroep brengt met zich mee dat de onderwijsbehoeften van de leerlingen ook heel divers zijn.

De school en de omgeving bieden voldoende uitdaging;

De school biedt voldoende overzicht en structuur;

De school biedt veiligheid en bescherming;

De school biedt plekken waar leerlingen zich terug kunnen trekken.

Samenwerking met externen

Bij het beantwoorden van de hulpvraag werkt de school samen met de volgende partners:

Ketenpartner

Galileï – Fysiotherapie en Ergotherapie

Monique Ulrich - Muziektherapie

Cordaan - Symbiose t.b.v. Zorg Onderwijs Groep; Ondersteuning leerlingen met een IBL-indicatie (CIZ)

Philadelphia - Naschoolse Opvang

GGD - Deelname CvB; Dienstverlening JGZ; Vangnet Jeugd

Amsta - Ondersteuning in de thuissituatie; Sociale vaardigheidstraining
MEE - Ondersteuning in de thuissituatie
Veilig Thuis - Consultaties en Meldingen van kindermishandeling en huiselijk geweld
William Schrikker Groep - Voogdijzaken
Leerplichtambtenaar - Verlof en ongeoorloofd verzuim
Levvel - Onderzoek en begeleiding

Samenwerking met ouders/verzorgers

Bij het beantwoorden van de hulpvraag werkt de school met ouders samen met de volgende instanties:

Amsta - Ondersteuning in de thuissituatie; Sociale vaardigheidstraining
MEE - Ondersteuning in de thuissituatie
William Schrikker Groep - Voogdijzaken
Levvel - Onderzoek en begeleiding

Interventiekaart 2 Van Koetsveldschool

De school heeft een zorgaanbod dat de ontwikkeling bevordert van leerlingen die een zeer moeilijk lerend (ZMLK) of meervoudig beperkt (EMB-ZMLK) niveau hebben.

Preventieve interventies

De school functioneert als orthopedagogische- en orthodidactische instelling.

De school verzamelt relevante gegevens volgens de principes van de handelingsgerichte diagnostiek (HGD).

De school stelt elk jaar voor iedere leerling een OPP vast. In het OPP is een ambitieus uitstroomniveau bij het verlaten van de school op 12-jarige leeftijd aangegeven.

De school evalueert elk half jaar of de leerling nog op zijn leerroute zit.

De school biedt in het reguliere aanbod onderwijs en ondersteuning aan de hand van de leerlijnen voor zmlk van het CED op het gebied van spelontwikkeling en de fijn- en grof-motorische ontwikkeling. Dit gebeurt in de klas, op het schoolplein, tijdens de gymlessen, in het speelleerlokaal, in het watergewinningsbad, tijdens de muzieklessen.

De school biedt in het reguliere aanbod onderwijs en ondersteuning voor de taal- en spraakontwikkeling, de communicatie en de woordenschat. Dit gebeurt met behulp van het toepassen van de principes van 'totale communicatie' en met behulp van de methode Logo 3000.

De school heeft een samenwerking met een Ouder- en Kindadviseur vanuit een Ouder- en kindteam. Deze biedt ondersteuning in het contact tussen ouders en de school en heeft een goed inzicht in de sociale kaart.

Curatieve interventies

Wanneer bij de evaluatie van het OPP of tussentijds door één van de betrokken partijen (incl. ouders) geconstateerd wordt dat de ontwikkeling van een leerling stagneert, wordt direct naar een intensivering van de ondersteuning van de leerling geschakeld.

Indien een intensievere ondersteuning onvoldoende resultaat heeft kan bij de commissie voor de begeleiding (CvB) van de school een verzoek tot extra ondersteuning ingediend worden. In de CvB bespreking wordt dan overwogen of een verwijzing voor behandeling bij logopedie, fysiotherapie, ergotherapie en/of muziektherapie wenselijk is. Ook kan verwezen worden naar een sociale vaardigheidstraining en/of een faalangstreductietraining. Alle behandelingen worden onder schooltijd verzorgd door deskundigen die bekend zijn met onze populatie. Zij werken hierbij op declaratiebasis. D.w.z. dat de behandelingen door de ziektekostenverzekering en/of uit PGB-middelen bekostigd worden.

De school heeft een school maatschappelijk deskundige in dienst. Deze biedt ondersteuning in het contact tussen ouders, de school en hulpverlening en/of instanties en/of jeugdhulpverlening etc.

Extra tijd en aandacht

Voor leerlingen die daar op aangewezen zijn, is onder schooltijd nog extra ondersteuning en/of zorg mogelijk:

Logopedie: Voor leerlingen waarbij sprake is van een groot verschil tussen hun intelligentie en hun taalontwikkeling en voor leerlingen die specifieke articulatie problemen hebben.

Fysio- en Ergotherapie: Na verwijzing door huis- of schoolarts kan fysio- of ergotherapie geboden worden.

Muziektherapie: Voor leerlingen die hier op aangewezen zijn, geeft onze vakleerkracht ook muziektherapie.

Sociale vaardigheidstraining: Voor leerlingen die een grote ondersteuningsbehoefte hebben bij sociale vaardigheden. Deze training wordt verzorgd door een externe partner.

Faalangstreductietraining: Voor leerlingen die ernstig faalangstig zijn. Deze training wordt verzorgd door een externe partner.

Zorg-onderwijs groep: Voor kinderen die (nog) niet kunnen deelnemen aan onderwijs i.v.m. hun beperkte schoolse vaardigheden. Deze groepen worden geleid door een externe partner.

Deskundigheid

Schoolarts

Heeft ervaring in het werken met leerlingen met een verstandelijke beperking; beschikt over kennis, inzicht en vaardigheden voor onze doelgroep. Is gerechtigd om verwijzingen voor onderzoek- en behandeling uit te schrijven.

Orthopedagoog / zorgcoördinator

Heeft ervaring in het werken met leerlingen met een verstandelijke beperking; beschikt over kennis, inzicht en vaardigheden voor onze doelgroep. Initieert en is voorzitter van het zorgoverleg (overleg met alle paramedici die onder schooltijd zorg aanbieden). Coördineert de uitvoering van de werkzaamheden en volgt te resultaten.

Ouder- en Kind adviseur vanuit het Ouder Kindteam

De school heeft een samenwerking met een OKA-medewerker. Deze biedt ondersteuning in het contact tussen ouders, de school en hulpverlening en/of instanties en/of jeugdhulpverlening etc. en heeft een goed inzicht in de sociale kaart.

Logopedist

Heeft ervaring in het werken met leerlingen met een verstandelijke beperking; beschikt over kennis, inzicht en vaardigheden voor onze doelgroep. Heeft de coördinatie van de 'totale communicatie' aanpak in de school. Verzorgt onderwijsondersteunende activiteiten in de groepen. Geeft logopedische behandelingen waarin sensorische informatieverwerking is opgenomen.

Fysio- en Ergotherapeut (door partner)

Heeft ervaring in het werken met leerlingen met een verstandelijke beperking; beschikt over kennis, inzicht en vaardigheden voor onze doelgroep.

Biedt kinderfysiotherapeutische behandeling aan leerlingen die hier volgens de verwijzer op aangewezen zijn ivm (grof- en/of fijn-motorische ontwikkelingsachterstand, coördinatieproblemen, sensomotoriek, ruimtelijke oriëntatie etc.

Muziektherapeut (door partner)

Heeft ervaring in het werken met leerlingen met een verstandelijke beperking; beschikt over kennis, inzicht en vaardigheden voor onze doelgroep. Biedt muziektherapeutische behandelingen gericht op ontspanning, verbetering van concentratie, beter focussen, tot stand brengen van communicatie, expressie, vergroten van zelfvertrouwen, vergroten van gevoel van competentie en gevoel van eigen waarde.

Het gebouw

In het gebouw zijn aanwezig: een goed geoutilleerde gymzaal en speellokaal, een watergewenningsbad, een muzieklokaal, een leskeuken, een afgeschermd schoolplein met speelobjecten en er zijn ruimtes voor school maatschappelijk deskundige, logopedie, fysiotherapie, muziektherapie en ergotherapie.

Samenwerking met externen

Bij het beantwoorden van de hulpvraag werkt de school samen met de volgende partners:

Ketenpartner

Cordaan - Ondersteuning leerlingen met een IBL-indicatie (CIZ)

Fysiotherapiepraktijk Galileï – Fysiotherapie

Erg-Doen: - Ergotherapie

Monique Ulrich: - Muziektherapie

Amsta - Ondersteuning in de thuissituatie; Sociale vaardigheidstraining

MEE - Ondersteuning in de thuissituatie

Veilig Thuis - Consultaties en Meldingen van kindermishandeling en huiselijk geweld

Levvel - Onderzoek en begeleiding

Samenwerking met ouders/verzorgers

Bij het beantwoorden van de hulpvraag werkt de school met ouders samen met de volgende instanties:

Amsta - Ondersteuning in de thuissituatie; Sociale vaardigheidstraining

MEE - Ondersteuning in de thuissituatie

William Schrikker Groep - Voogdijzaken

Levvel - Onderzoek en begeleiding

Interventiekaart 3 Van Koetsveldschool

De school biedt een gerichte aanpak voor het begeleiden van gedragsproblemen van leerlingen die een zeer moeilijk lerend (ZMLK) of meervoudig beperkt (EMB-ZMLK) niveau hebben, zodat deelname aan onderwijs mogelijk is.

Preventieve interventies

-De school werkt volgens de principes van Schoolwide positive behavior support (SWPBS);

-Er zijn duidelijke regels en afspraken in de school. We hanteren hiervoor zes 'Gouden regels' Ik loop rustig in de school; Ik zorg goed voor mijn spullen; Ik ben aardig voor de ander; Ik luister naar de ander; Ik let op mezelf; Ik houd mijn handen bij mijzelf;

-Correctie van gedrag gebeurt door het wenselijke gedrag te benoemen en/of de bijpassende gouden regel te noemen;

-In de onderwijssituatie wordt klassenmanagement toegepast, waarbij (zelfstandig) werkregels gebruikt worden: Ik werk op mijn plaats; Ik werk stil; Ik wacht op

hulp-ander werk; Klaar – ander werk. Deze werkregels zijn ook met een pictogram ondersteund (visueel gemaakte);-Het gewenst gedrag wordt in verschillende onderwijsmomenten benoemd;

-Het gewenst gedrag wordt systematisch positief bekrachtigd door aandacht en complimenten en/of beloningen;

-De vaardigheden voor het gewenst gedrag worden systematisch aangeleerd met behulp van de methode STIP;

-De vaardigheden worden toegepast en bekrachtigd in alle schoolse situaties.

Curatieve interventies

-Correctie van gedrag gebeurt door het wenselijke gedrag te benoemen en/of de bijpassende gouden regel te noemen;

-Indien nodig kan de CvB extra sociale vaardigheidstraining adviseren. Dit wordt uitgevoerd door Amsta, onder schooltijd en buiten de groep;

-Extra materialen en middelen (beloningssystemen) kunnen ingezet worden om het gewenste gedrag te bereiken. Voor goed gedrag worden 'krullen' gezet die, bij een bepaald aantal krullen, een beloning opleveren in de vorm van b.v. een kopje thee of soep.

-Indien noodzakelijk, kan gebruik gemaakt worden van afspraken rond time-out.

-Indien nodig kan de leerkracht ondersteuning inroepen van de Interne Begeleiding (IB) door een aanvraag voor extra ondersteuning in te dienen. Als dit onvoldoende resultaat heeft kan de IB de hulpvraag voorleggen aan het multidisciplinair overleg (MDO) voor een handelingsadvies.

-Indien nodig kan de orthopedagoog in de groep een observatie doen en een adviestraject of behandeling verzorgen.

-Op advies van de CvB kan het protocol Vrijheidsbeperkende Maatregelen gebruikt worden. Hierbij worden, na toestemming van de ouders, maatregelen ingezet als: de lokaaldeur op kinderslot ivm weglopen, het gebruik van een Jippie (polsbandje met riem) tegen weglopen of vasthouden (om te voorkomen dat een leerling zichzelf of anderen in gevaar kan brengen).

Extra tijd en aandacht

Door de groepsgrootte van ca. 12 leerlingen en de inzet van de leerkracht en de ondersteuning van een onderwijsondersteuner of een klassenassistent zijn wij in staat om veel aandacht aan de leerlingen te besteden.

De leerlingen die een indicatie hebben voor 'ernstig meervoudige beperkingen' (EMB), krijgen extra aandacht. Zij zitten in een groep van 7 leerlingen of krijgen gedurende de dag extra begeleiding in een reguliere groep.

Voor leerlingen die extra ondersteuning bij hun gedrag nodig hebben om deel te kunnen nemen aan het onderwijs, kan de CvB adviseren om een CIZ beschikking voor Intensief Begeleide Leerlingen (IBL) aan te vragen. Deze begeleiding wordt zowel in als buiten de klas gegeven door een medewerker van Cordaan. De school heeft ook een groep voor IBL leerlingen. In deze groep zitten 7 leerlingen. De groep wordt geleid door een leerkracht van de school en een begeleider van Cordaan.

Deskundigheid

Teamleden

Alle teamleden zijn bekend met de principes van SWPBS en passen de schoolafspraken die hiervoor gelden toe.

De Leerkrachten

De leerkrachten hebben kennis, inzicht en vaardigheden in het creëren van een orthopedagogische- en orthodidactische leeromgeving. De leerkrachten hebben ervaring in het omgaan met leerlingen met een verstandelijke beperking; zij zijn vindingrijk in het contact maken met de leerlingen en in het sturen van hun gedrag.

De leerkrachten en assistenten zijn in staat om volgens vaste structuren, zoals de dagopening waarbij het dagprogramma, ondersteund met picto's en tekst wordt doorgenomen, te werken. Hierdoor hebben veel leerlingen een houvast en raken zij vertrouwd met wat er van hen verwacht wordt.

Voor leerlingen met autisme en PDD-NOS wordt de omgeving en het werk gestructureerd met behulp van (de principes van) TEACCH en PECS.

Gedragsdeskundigen

Hebben ervaring in het werken met leerlingen met een verstandelijke beperking; zij beschikken over kennis, inzicht en vaardigheden voor onze doelgroep. Indien nodig kunnen zij een gedragsobservatie gedaan worden, gevolgd door een handelingsadvies voor de leerkracht of een korte behandeling door de orthopedagoog.

Interne Begeleiding

De interne begeleiders hebben kennis inzicht en vaardigheden op het gebied van de orthopedagogische- en orthodidactische leeromgeving voor onze populatie; zij zijn in staat om hierin te adviseren en te begeleiden en te coachen.

Het gebouw

De diversiteit van de doelgroep brengt met zich mee dat de onderwijsbehoeften van de leerlingen ook heel divers zijn.
De school en de omgeving bieden voldoende uitdaging;
De school biedt voldoende overzicht en structuur;
De school biedt veiligheid en bescherming;
De school biedt plekken waar leerlingen zich terug kunnen trekken (onder anderen een snoezelruimte).

Samenwerking met externen

Bij het beantwoorden van de hulpvraag werkt de school samen met de volgende partners:

Ketenpartner

Cordaan - Ondersteuning leerlingen met een IBL-indicatie (CIZ)

Amsta - Ondersteuning in de thuissituatie; Sociale vaardigheidstraining

MEE - Ondersteuning in de thuissituatie

Veilig Thuis - Consultaties en Meldingen van kindermishandeling en huiselijk geweld

Level - Onderzoek en begeleiding

Samenwerking met ouders/verzorgers

Bij het beantwoorden van de hulpvraag werkt de school met ouders samen met de volgende instanties:

Amsta - Ondersteuning in de thuissituatie; Sociale vaardigheidstraining

MEE - Ondersteuning in de thuissituatie

William Schrikker Groep - Voogdijzaken

Level - Onderzoek en begeleiding

Interventiekaart 4 Van Koetsveldschool

De school heeft een gerichte aanpak voor het ontwikkelen van spraak-, taal- en communicatieve (basis) vaardigheden bij leerlingen die een zeer moeilijk lerend (ZMLK) of meervoudig beperkt (EMB-ZMLK) niveau hebben.

Preventieve interventies

- De leerkrachten en assistenten hanteren de principes van de totale communicatie, waarbij niet alleen verbale prikkels, maar ook visuele en tactiele prikkels de taalontwikkeling bevorderen. De taal wordt ondersteund met gebaren volgens Nederlands Met Ondersteunende Gebaren (NMG) en er worden pictogrammen gebruikt uit het programma Communicatie in Print;
- Leerkrachten en assistentes zijn getraind in het gebruik van Communicatie in Print.
- Teamleden zijn getraind in het gebruik van ondersteunende gebaren (NMG).
- Er zijn schoolafspraken over het gebruik van pictogrammen. Dagprogramma, klassenbeurten en de volgorde van werkjes worden met pictogrammen ondersteund.
- Er zijn regelmatig scholingen voor ouders en chauffeurs voor het gebruik van ondersteunende gebaren.
- De school werkt gericht aan de woordenschatontwikkeling (Logo3000).
- De school geeft een kalender uit met wekelijkse tips voor een mondmotoriek oefening en het oefenen van een ondersteunend gebaar.
- Wekelijks worden instructiefilmpjes aan personeel en ouders verstuurd, zodat deze geoefend kunnen worden.
- De logopedist geeft groepslessen in de onderbouwgroepen t.b.v. de woordenschatontwikkeling.
- In de onderbouwgroepen worden groepslessen verzorgd door de logopediste.

Curatieve interventies

- Kinderen die daarvoor in aanmerking komen krijgen logopedische behandeling in school.

Extra tijd en aandacht

- Bij al het onderwijsaanbod wordt aandacht aan taal en spraakontwikkeling besteed.

- Op school zijn afspraken gemaakt over de woorden die bij de verschillende thema's aangeboden en/of herhaald worden.
- Het methodische materiaal van Logo3000 wordt hierbij als referentiekader gebruikt.

Deskundigheid

- De logopediste is bij het ontwikkelen van kennis, inzicht en vaardigheden bij de taal- en spraakontwikkeling de inhoudelijk deskundige.
- De werkgroep mondelinge taal en thematisch werken verzorgt de procesbegeleiding en implementatie.

Het gebouw

- In alle klaslokalen zijn de afspraken rond het taalaanbod en het bieden van structuur (zoals het planbord met dagplanning met behulp van picto's) terug te vinden.
- In de klaslokalen zijn voorwerpen te zien die bij het actuele thema horen en deze zijn van een naamkaartje voorzien.

Samenwerking met externen

Indien leerlingen in behandeling zijn bij een externe logopediepraktijk, legt de logopediste van de school contact om een inhoudelijke afstemming te plegen.

Samenwerking met ouders/verzorgers

- De logopediste verzorgt regelmatig scholingen voor ouders ten behoeve van het gebruik van ondersteunende gebaren en het maken van pictogrammen die thuis ingezet kunnen worden.
- De school geeft een kalender uit met wekelijkse tips voor een mondmotoriek oefening en het oefenen van een ondersteunend gebaar.

5 Bijlagen

5.1 Bijlage 1 Onderwijscyclus voor geplaatste leerlingen Van Koetsveldschool in 4D

(data, duiden, doelen, doen)

augustus/september

actie	wie	wat/waar	wanneer
Periodeplan/Groepsplan periode 1 (aug. t/m januari)	Leerkracht	Periodeplan 1 voor nieuwe groep opstellen op basis van arrangementenkaart, evaluatie vorig schooljaar, onderwijsbehoeften, protectieve en belemmerende factoren uit OPP. Ter controle bij IB inleveren.	Moet klaar zijn voor 1 ^e schooldag van het nieuwe schooljaar (doelen)
Weekplanningen	Leerkracht	Leerkracht maakt weekplanningen op basis van periodeplan 1, arrangementenkaart, onderwijsbehoeften, protectieve en belemmerende factoren uit OPP.	Moet op de eerste schooldag van iedere week klaar zijn (doelen)
Groepsrooster	Leerkracht	Voor het hele jaar. Op basis van richtlijnen aantal kwartier per leerlijn groepsrooster opstellen en ter controle bij IB inleveren. Indien akkoord groepsrooster bij de deur van het klaslokaal ophangen.	Eind 2 ^e week klaar (doelen)
Klassenmap	Leerkracht	Klassenmap in orde maken.	Eind 2 ^e week (doen)
Tussentijdse Groepsbespreking	Leerkracht en IB + ZC	Controleren of periodeplanningen, niveaugroep-indeling en weekplanningen inhoudelijk in orde zijn. Monitoren alle lopende afspraken rond een kind.	Vanaf week 3 (na schooltijd) (doelen)
Afstemmingsgesprek	Leerkracht en ouder	Oudergesprek tbv afstemming doelen en planning voor het komende half jaar. Doelenboek doornemen en uitreiken. Koppelen aan ontwikkelingsperspectief.	Vanaf week 4 (doelen)

Methode-gebonden toetsen	Leerkracht	Methode-gebonden toetsen afnemen en gegevens vastleggen, analyseren en actie bepalen.	Na ieder blok
--------------------------	------------	---	---------------

oktober/november

actie	wie	wat/waar	wanneer
Weekplanningen	Leerkracht	Leerkracht maakt weekplanningen op basis van periodeplan 1, arrangementenkaart, onderwijsbehoeften, protectieve en belemmerende factoren uit OPP.	Moet op de eerste schooldag van iedere week klaar zijn (doelen)
Tussenevaluatie Periodeplan/Groepsplan	Leerkracht en IB	Leerkracht maakt tussenevaluatie op basis van eerste ervaringen en levert dit in bij IB.	Voor de herfstvakantie (data, duiden, doelen)
Methode-gebonden toetsen	Leerkracht	Methode-gebonden toetsen afnemen en gegevens vastleggen, analyseren en actie bepalen.	Na ieder blok

december

actie	wie	wat/waar	wanneer
Weekplanningen	Leerkracht	Leerkracht maakt weekplanningen op basis van periodeplan 1, arrangementenkaart, onderwijsbehoeften, protectieve en belemmerende factoren uit OPP.	Moet op de eerste schooldag van iedere week klaar zijn (doelen)
Tussenevaluatie Periodeplan/Groepsplan	Leerkracht en IB	Leerkracht maakt tussenevaluatie en levert dit in bij IB.	Voor de Kerstvakantie (data, duiden, doelen)
Methode-gebonden toetsen	Leerkracht	Methode-gebonden toetsen afnemen en gegevens vastleggen, analyseren en actie bepalen.	Na ieder blok

Toetsing / data verzamelen	Leerkracht	Overzicht toetsing gebruiken. Observatiematerialen gebruiken. Richtlijnen over wijze van afnemen toetsen gebruiken. Inschaling CED-leerlijnen actualiseren. Registratie toets-resultaten in LVS +	Voor de Kerstvakantie beginnen, rest in januari (data)
----------------------------	------------	---	--

januari/februari/maart

actie	wie	wat/waar	wanneer
Toetsing / data verzamelen / evaluatie	Leerkracht	Overzicht toetsing gebruiken. Observatiematerialen gebruiken. Richtlijnen over wijze van afnemen toetsen gebruiken. Inschaling CED-leerlijnen actualiseren. Registratie toets-resultaten in LVS + Bespreken met IB	Voor de Kerstvakantie beginnen, t/m 2 ^e wk na de Kerstvakantie (data)
Periodeplan/Groepsplan 1 evalueren, 2 maken	Leerkracht	Leerkracht maakt evaluatie Periodeplan 1 op basis van verzamelde data en levert dit in bij de IB. Leerkracht maakt concept Periodeplan 2 en levert dit in bij IB. N.B. In januari loopt periodeplan 1 door tot de Groeps- en leerlingbespreking	3 ^e wk na de Kerstvakantie (data, doelen)
Doelen evaluatie	Leerkracht + gym lk, muziek, RT	LK + gym lk, muziek, RT geven aan welke doelen behaald zijn en waardoor. LK + gym lk, muziek, RT geven aan waarom doelen niet gehaald zijn en welke nieuwe (hoge) doelen er gesteld worden + bijstellen onderwijsbehoeften, protectieve- en belemmerende factoren en aanpak.	Twee weken voor de leerlingbespreking
OPP evaluatie	Leerkracht, disciplines	Bespreekformulier invullen door lk en alle betrokken disciplines.	Een week voor de leerlingbespreking (duiden)

OPP bijwerken	Orthopedagoog	Input bespreekformulieren en nieuwe dossierinformatie verwerken tot een concept OPP. Vaststellen of de leerling zich conform-, onder- of bovenverwachting van het vastgestelde ontwikkelingsperspectief ontwikkeld en daar consequenties aan verbinden conform indicator 2.3.1 t/m 2.3.3. Tot eventuele bijstelling van het ontwikkelingsperspectief kan uitsluitend door de voltallige CvB besloten worden. De orthopedagoog doet hiertoe zo nodig een voorstel.	Voorafgaand aan de leerlingbespreking
Leerlingbespreking Groepsbespreking	ZC, leerkracht(-en), assistente en IB, zo nodig directeur (Onder schooltijd, leerlingen vrij) Leerkrachten, assistente en IB (Onder schooltijd, leerlingen vrij)	In de <u>leerlingbespreking</u> wordt het concept OPP besproken en definitief gemaakt. Doel: OPP evalueren en vaststellen voor een jaar. In de <u>groepsbespreking</u> worden de behaalde resultaten en opbrengsten afgezet tegen de schoolstandaard wordt de opbrengst van de II bespr vertaald naar de periodeplannen/groepsplannen.	Start laatste week januari + februari
Weekplanningen	Leerkracht	Leerkracht maakt weekplanningen op basis van periodeplan/groepsplan 2, arrangementenkaart, onderwijsbehoeften, protectieve en belemmerende factoren uit OPP.	Moet op de eerste schooldag van iedere week klaar zijn (doelen)
OPP vaststellen	Leerkracht en ouders	OPP met ouders bespreken. Oudergesprek over bereikte resultaten afgelopen half jaar en planning voor het komende half jaar. Doelenboek doornemen en uitreiken. Stvz koppelen aan ontwikkelingsperspectief. Ondertekening ouders	Leerkrachten prikken zelf een dag/middag/avond eind februari, begin maart (doelen)
OPP + evaluatie + doelenboek archiveren	Leerkracht	Archiveren in Dossier, Map leerkracht en ParnasSys	Na ondertekening OPP door ouders

Methode-gebonden toetsen	Leerkracht	Methode-gebonden toetsen afnemen en gegevens vastleggen, analyseren en actie bepalen.	Na ieder blok
--------------------------	------------	---	---------------

april/mei

actie	wie	wat/waar	wanneer
Tussenevaluatie Periodeplan/Groepsplan	Leerkracht en IB	Leerkracht maakt tussenevaluatie en levert dit in bij IB. Leerkracht stelt Periodeplan 2 zo nodig bij en levert dit in bij de IB.	Voor de meivakantie (data, duiden, doelen)
Weekplanningen	Leerkracht	Leerkracht maakt weekplanningen op basis van periodeplan 4, arrangementenkaart, onderwijsbehoeften, protectieve en belemmerende factoren uit OPP.	Moet op de eerste schooldag van iedere week klaar zijn (doelen)
Methode-gebonden toetsen	Leerkracht	Methode-gebonden toetsen afnemen en gegevens vastleggen, analyseren en actie bepalen.	Na ieder blok
Toetsing / data verzamelen /	Leerkracht	Overzicht toetsing gebruiken Observatiematerialen gebruiken Richtlijnen over wijze van afnemen toetsen gebruiken. Inschaling CED-leerlijnen actualiseren. Registratie toets-resultaten in LVS + Bespreken met IB	Derde week na de meivakantie (data)

juni/ juli

actie	wie	wat/waar	wanneer
Methode-gebonden toetsen	Leerkracht	Methode-gebonden toetsen afnemen en gegevens vastleggen, analyseren en actie bepalen.	Na ieder blok

Toetsing / data verzamelen /	Leerkracht	Overzicht toetsing gebruiken Observatiematerialen gebruiken Richtlijnen over wijze van afnemen toetsen gebruiken. Inschaling CED-leerlijnen actualiseren. Registratie toets-resultaten in LVS + Bespreken met IB	Eerste week juni afronding (data)
Analyse toetsing en observatie op individueel en groeps- en schoolniveau	IB	IB maakt datamuur en analyse van de toetsing en observatie van okt/nov en april/mei op individueel-, groeps- en schoolniveau. In MT overleg bespreken opbrengsten en analyse.	Tweede week juni (data, duiden)
Doelen evaluatie	Leerkracht + gym lk, muziek, RT	LK + gym lk, muziek, RT geven aan welke doelen behaald zijn en waardoor. LK + gym lk, muziek, RT geven aan waarom doelen niet gehaald zijn en welke nieuwe (hoge) doelen er gesteld worden + bijstellen onderwijsbehoeften, protectieve- en belemmerende factoren en aanpak.	Twee weken voor de leerlingbespreking
OPP evaluatie	Leerkracht, disciplines	Bespreekformulier invullen door lk en alle betrokken disciplines. LK geeft aan welke doelen behaald zijn en waardoor. LK geeft aan waarom doelen niet gehaald zijn en welke nieuwe (hoge) doelen er gesteld worden + bijstellen onderwijsbehoeften, protectieve- en belemmerende factoren en aanpak.	Een week voor de leerlingbespreking (duiden)
OPP bijwerken	Orthopedagoog	Input bespreekformulieren en nieuwe dossierinformatie verwerken tot een concept OPP. Vaststellen of de leerling zich conform-, onder- of boven verwachting van het vastgestelde ontwikkelingsperspectief ontwikkeld en daar consequenties aan verbinden conform indicator 2.3.1 t/m 2.3.3. Tot eventuele bijstelling van het ontwikkelingsperspectief kan uitsluitend door de voltallige CvB besloten worden. De orthopedagoog doet hiertoe zo nodig een voorstel.	Voorafgaand aan de leerlingbespreking

<p>Leerlingbespreking Groepsbespreking</p>	<p>ZC, leerkracht(-en), assistente en IB, zo nodig directeur (Onder schooltijd, leerlingen vrij)</p> <p>Leerkrachten, assistente en IB</p>	<p>In de <u>leerlingbespreking</u> wordt het concept OPP besproken en definitief gemaakt. Doel: OPP evalueren.</p> <p>In de <u>groepsbespreking</u> worden de behaalde resultaten en opbrengsten afgezet tegen de schoolstandaard de opbrengst van de II bespr vertaalt wordt naar de periodeplannen/groepsplannen.</p>	<p>Start derde week juni</p>
<p>Eindejaarsevaluatie</p>	<p>Directie, IB, MT en team</p>	<p>Analyse van datamuur door IB. Bespreking analyse in MT.</p> <p>Datamuur en analyse in teamvergadering bespreken. Opbrengst zo nodig verwerken in jaarplan</p>	<p>Juni teamvergadering / studiedag (data, duiden)</p>
<p>Weekplanningen</p>	<p>Leerkracht</p>	<p>Leerkracht maakt weekplanningen op basis van periodeplan 2, arrangementenkaart, onderwijsbehoeften, protectieve en belemmerende factoren uit OPP.</p>	<p>juni / juli (doelen)</p>
<p>Oudergesprekken Evaluatie OPP en doelen</p>	<p>Leerkracht, ouders</p>	<p>OPP met ouders bespreken. Oudergesprek over bereikte resultaten afgelopen half jaar en planning voor het komende half jaar. Doelenboek doornemen en uitreiken. Stvz koppelen aan ontwikkelingsperspectief. Ondertekening ouders</p>	<p>Leerkrachten prikken zelf een dag/middag/avond eind februari, begin maart (doelen)</p>
<p>OPP + evaluatie + doelenboek archiveren ???</p>	<p>Leerkracht</p>	<p>Archiveren in Dossier, Map leerkracht en ParnasSys</p>	<p>Na ondertekening OPP door ouders</p>
<p>Overdrachtsbesprekingen</p>	<p>Oude leerkracht, nieuwe leerkracht en IB</p>	<p>Bijgewerkt OPP en overdrachts formulier worden met toelichting aan nieuwe leerkracht overgedragen. Leerkrachten maken hiervoor onderling een afspraak.</p>	<p>Eind juni / juli</p>

Periodeplan periode 1 (nieuwe schooljaar)	Leerkracht, IB	Periodeplan 1 voor nieuwe groep opstellen. Moet klaar zijn voor 1 ^e schooldag van het nieuwe schooljaar.	Laatste schoolweek / in de zomervakantie. (doelen)
Weekplanningen (nieuwe schooljaar)	Leerkracht	Leerkracht maakt weekplanningen op basis van periodeplan 1, arrangementenkaart, onderwijsbehoeften, protectieve en belemmerende factoren uit OPP.	Laatste schoolweek / in de zomervakantie. (doelen)

5.1 Bijlage 1A Onderwijscyclus schema

onderwijscyclus

augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	
Opnieuw clusteren In in CED niveaus niveaugroepjes GROEPSPLAN 1		Groeps- besprekingen			kerst- vakantie	Evaluatie GP 1 Inschalen OPP-bespreking		Groeps- besprekingen		Groeps- besprekingen	Evalueren GP2 + OPP bespreking	

groepsplannen:

Zomer vakantie	groepsplan 1	herfst- vaka- ntie	groepsplan 1	kerst- vaka- ntie	gp1	Groeps- p lan 2	kr ok us - va ka nti e	groepsplan 2	mei- vaka- ntie	groepsplan 2	z n e r v k n e
-------------------	--------------	--------------------------	--------------	-------------------------	-----	-----------------------	---	-----------------	-----------------------	-----------------	--------------------------------------

ouderavonden:

augustus	september	oktober	novembe r	december	januari	februari	maart	april	me i	juni	ju li
algemene ouderavond	bijgestelde doelen bespreken met ouders					OPP bespreking met ouders + CED doelen				evaluatie doelen, OPP en schooljaar met ouders	

toetsen:

augustus	september	oktober r	novembe r	december	januari	februar i	maart	april	mei	juni	jul i
				woordenschat: - PPVT - Schlichting (door logo/IB)	- Ordenen (door lkr.) - AVI (door RT) - Spelling (door lkr.) SBO-Iln: - begrijpend lezen (door RT) - rekenen & wisk. (door RT) try-out: - Rekenen ZML (2 lln. door lkr.) - Taal ZML (2 lln. door lkr.)			woordenschat: - PPVT - Schlichting (door logo/IB)	- Ordenen (door lkr.) - AVI (door RT) - Spelling (door RT) SBO-Iln: - begrijpend lezen (door RT) - rekenen & wiskunde (door RT) try-out: - Rekenen ZML (2 lln. door lkr.) - Taal voor ZML (2 lln. door lkr.)		

schoolverlaters:

augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei juni	juli
inventariseren schoolverlaters		evaluatie schoolverlaters vorig schooljaar	informereren: schoolverlaters (2012-2013)	brief naar ouders ELKK invullen		info-pakketjes kernprocedures	schoolbezoek: schoolverlaters (2012-2013)		- alle schoolverlaters geplaatst? - overdracht naar vervolgscholen	

Evaluatie onderwijsleerproces / ondersteuning

augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli
		Evaluatie onderwijsleerproces adhv datamuur						Evaluatie onderwijsleerproces adhv datamuur		Evaluatie schooljaar onderwijsleerproces en ondersteuning met team. Evaluatie eigen werkwijze / leerlingenzorg CvB	

5.1 Bijlage 2 Stappenplan bij instroom

Stappenplan bij aanmelding

Naam leerling:

Datum

Datum	Actie	Wie	klaar
	Kennismakingsgesprek	directeur	
	Aanmelding door ouders <ul style="list-style-type: none"> - Aanmeldingsformulier - Toestemming opvragen dossier gegevens - Aanvraagformulier beschikking/toelaatbaarheidsverklaring - Indien van toepassing: Aanvraag leerlingvervoer 	directeur	
	Dossiermap aanmaken en vullen met aanmeldingspapieren, kopie paspoort, toestemmingsverklaring voor het opvragen van dossiergegevens en door ouders beschikbaar gestelde gegevens.	directeur	
	Digitaal dossier aanmaken in Google-docs	administratie	
	Opvragen dossiergegevens t.b.v HGD en indicatieaanvraag/toelaatbaarheidsverklaring.	zorgcoördinator	
	Indicatie/toelaatbaarheidsverklaring aanvragen indien nodig.	zorgcoördinator	
	Na ontvangst: Verwerken en archiveren Toelaatbaarheidsverklaring. Opnemen in CvB agenda.	directeur + administratie	

	Indien nodig: Afspraak maken voor observatie op plek van herkomst	zorgcoördinator	
	Afspraak maken voor observatie in mogelijk nieuwe groep	teamleider	
	Observatie in groep en verslaglegging	leerkracht	
	Observatie kind op plek van herkomst	zorgcoördinator	
	Opstellen Gemeenschappelijk Rapport/Integratief beeld bij plaatsing	zorgcoördinator	
	Bespreken Gemeenschappelijk Rapport/Integratief beeld bij plaatsing; HGD toepassen; besluit over datum plaatsing en groepskeuze.	CvB	
	Zo nodig aanvullende dossiergegevens opvragen	zorgcoördinator	
	Zo nodig: Oproepen door schoolarts en/of SMD	schoolarts school maatschappelijk deskundige	
	Informeren ouders over besluit plaatsingsdatum en groep	directeur	
	Aanvraag leerlingenvervoer versturen	school maatschappelijk deskundige	
	Op eerste schooldag: Gemeenschappelijk rapport met ouders bespreken en laten ondertekenen	directeur	
	Gemeenschappelijk rapport archiveren	administratie	
	Opstellen concept Ontwikkelingsperspectief	zorgcoördinator	

	Vaststelling Ontwikkelingsperspectief, binnen 6 weken na plaatsing	CvB + leerkracht	
	OPP ondertekenen door voorzitter CvB	directeur	
	Met ouders OPP bespreken en ondertekenen	leerkracht	
	Terugkoppeling OPP bespreking aan zorgcoördinator	leerkracht	
	OPP archiveren	administratie	
	Opnemen leerling in reguliere onderwijscyclus	zorgcoördinator	

5.1 Bijlage 3 Stappenplan bij uitstroom

In het schooljaar dat de leerling twaalf jaar wordt, zal deze in het eindonderzoek van de school opgenomen worden en in principe van school gaan. Hierop kan een uitzondering gemaakt worden indien de CvB, op grond van onderzoek en opbrengsten van een leerling, van mening is dat een leerling een betere uitgangspositie heeft in het vervolgonderwijs wanneer de leerling een jaar schoolverlenging krijgt. Hierover wordt in overleg met ouders een besluit genomen.

Ter voorbereiding van het schooladvies worden de leerlingen in de periode oktober t/m december getoetst. De CvB bespreekt de leerlingen en stelt op basis van de leervorderingen en verdere kindkenmerken een schooladvies op. In december ontvangen de ouders per brief het schooladvies en in januari wordt dit besproken met de leerkracht tijdens de verlengde OPP bespreking.

Hierna kunnen ouders zich oriënteren op de diverse scholen die passen bij het schooladvies.

Alle leerlingen worden geregistreerd in ELKK (Elektronisch Loket Kernprocedure en Keuzegids), daar vindt ook de persoonsregistratie plaats. Ouders schrijven hun kind in bij de school van hun keuze met behulp van het aanmeldingsformulier uit het ELKK.

In deze aanmeldingsformulieren wordt ook toestemming gevraagd voor uitwisseling van leerlinggegevens.

Na inschrijving en toestemming van ouders, zal er een dossieruitwisseling plaatsvinden tussen de Van Koetsveldschool en het vervolgonderwijs. Hierbij wordt een 'warme overdracht' tot stand gebracht. De oude- en nieuwe leerkracht en de oude en nieuwe Intern Begeleider nemen het dossier van de leerling door en lichten dit zo nodig toe.

In de bijlage is het schema van het traject schoolverlaters.

Procedure schoolverlaters naar vervolgonderwijs of dagbesteding

voor wie	wanneer	wat	actie door
1. schoolverlaters	september	Lijst met schoolverlaters samenstellen + vermelding uitstroomperspectief volgens OPP	IB
2. Ouders van schoolverlaters	september	Informatieavond over de overstap naar het vervolgonderwijs of dagbesteding	IB
3. Schoolverlaters	november	Afnemen didactische toetsen	Leerkracht/IB /RT
4. Schoolverlaters	november	Vooraanmelding schoolverlaters in ELKK	IB
5. Schoolverlaters	december	In ELKK alle dossiers klaar	IB
6. Ouders van de schoolverlaters	december	Ouders krijgen er brief met voorlopig schooladvies	directeur
7. ouders van de schoolverlaters	januari	OPP bespreking met ouders van de schoolverlaters, waarin het schooladvies besproken wordt	Groepsleerkrachten + eventueel andere discipline
8. Schoolverlaters	januari	Definitief plaatsen in ELKK	IB

9. Ouders en schoolverlaters	januari t/m maart	Oriënteren op scholen die bij het schooladvies horen.	Ouders
10. Ouders van schoolverlaters	februari	Uitdelen aanmeldingsformulieren ELKK en aan ouders geven	IB
11. Schoolverlaters	maart	Accorderen van de in ELKK ingevoerde schoolverlaters	IB
12. Schoolverlaters	april	Definitieve aanmelding	Ouders en vervolgonderwijs
13. Schoolverlaters	mei	Dossiers gereed maken voor 'warme' overdracht <ul style="list-style-type: none"> • toestemming ouders voor dossieroverdracht • bespreken of opsturen van dossiergegevens naar toekomstige school 	-IB en adm. -IB en adm. -IB en lk
14. Schoolverlaters	juni	in ELKK: controleren of alle leerlingen geplaatst zijn	IB
15. Schoolverlaters	juni	Kennismakingsdagen voor toegelaten leerlingen op vervolgonderwijs	Ouders en schoolverlaters
16. Schoolverlaters	juni	Evaluatie afgelopen schooljaar	IB/TL en directeur

TL = Teamleider

Hoe komen we tot een voorlopig advies:

- uitslag van het psychologisch onderzoek
- beeld leerlingvolgsysteem:
- uitkomst van de CITO toetsen
- vaardigheden en attituden: werkhouding, concentratie, gedrag, motivatie

Overleg met ouders:

- ouders herkennen het beeld van de leerling, het beeld wordt eventueel aangepast
- mogelijkheden vervolgonderwijs/advies

Het schooladvies

Keuze uit vier uitstroombestemmingen:

<1 = VSO ZML EMB / Z-O groep / KDC (belevings- & ervaringsgerichte dagbesteding)

1 = VSO ZML taak- of activiteit gerichte dagbesteding

2 = VSO ZML arbeidsmatige dagbesteding

3 = SBO / PRO / VSO ZML (zelfstandige, begeleide arbeid)

Van voorlopig advies naar een schooladvies:

- In december wordt door de CvB een voorlopig advies opgesteld voor de schoolverlaters en dit advies wordt door de directeur naar de ouders gestuurd. Bij de CvB vergadering wordt ook de leerkracht van de groep uitgenodigd. Van de bespreking wordt een verslag gemaakt dat in het leerlingdossier wordt opgenomen.
- Tijdens de OPP-bespreking in januari bespreekt de leerkracht het voorlopig advies met de ouders. Ook kan het zijn dat de orthopedagoog, de IB of de RT bij het gesprek uitgenodigd wordt om het één en ander toe te lichten. Ouders krijgen na afloop een pakket mee met informatie over de verschillende vervolgscholen en de data van de open dagen.

Wanneer het advies niet overeen stemt met de mening van de ouders worden de desbetreffende disciplines uitgenodigd om verdere toelichting te geven.

In november wordt er door het Orioncollege een voorlichtingsavond verzorgd voor de ouders van de schoolverlaters.

In februari meldt de IB de schoolverlaters aan bij het Electronisch Loket (ELKK).

Eind februari worden de aanmeldingsformulieren van ELKK via school aan de ouders gegeven. Dit formulier is noodzakelijk voor de aanmelding.

In mei/juni volgt de overdracht naar de gekozen vervolgschool tussen de IB'er van de vervolgschool met leerkracht van de schoolverlater en eventueel de IB'er.

Bij de meeste vervolgscholen volgt na aanmelding de zogenaamde 'warme overdracht'. De leerlingen worden op de vervolgschool uitgenodigd om een dagdeel mee te draaien.

Begin juni controleert de CvB of alle schoolverlaters inmiddels aangemeld zijn.

Procedure voor schoolverlaters tussentijds

voor wie	wanneer	wat	actie door
1. Schoolverlater	Op verzoek van leerkracht, ouders, zorgcoördinator	Data verzamelen om de vraag voor uitstroom te kunnen beantwoorden.	ZC, IB en Ik
2. Schoolverlaters	Op verzoek van zorgcoördinator	Bespreking in CvB, verslag maken en advies formuleren	ZC
3. Ouders van schoolverlater	Na CvB bespreking	Bespreking schooladvies (zowel blijven als verwijzen)	Directeur/ZC
4. Ouders van schoolverlater	Na adviesgesprek met ouders	Oriënteren op scholen die bij het schooladvies horen.	Ouders, mogelijk samen met vertegenwoordiger

			diger van onze school
5. Ouders van schoolverlater	Wanneer ouders een andere school gevonden hebben	Aanmelding, kennismaking met nieuwe school door leerling	Ouders en leerling
6. IB	Na aanmelding op andere school	Dossiers gereed maken voor 'warme' overdracht <ul style="list-style-type: none"> • toestemming ouders voor dossieroverdracht • bespreken of opsturen van dossiergegevens naar toekomstige school 	-IB en adm. -IB en adm. -IB en Ik
7. Administratie	Na ontvangst inschrijverklaring	Leerling uitschrijven, Dossier archiveren	Administratie
8. Schoolverlaters	Na plaatsing op nieuwe school	Opnemen in lijst schoolverlaters Bestendiging plaatsing controleren volgens protocol.	IB
9. IB	Na verzamelen	Rapportage van bestendiging plaatsing aan directeur	IB

5.1 Bijlage 4 Criteria bij de evaluatie van de leerlijnen:

1	Nooit	<ul style="list-style-type: none"> · De leerling laat het doel vergeleken bij leeftijdsgenoten in het ZML niet zien. · De leerling laat het doel niet zien bij bekende personen. · De leerling laat het doel in geen enkele situatie zien. <p>Voor het vinken van de doelen op de leerlijn geldt: Als de leerling aan deze beschrijving voldoet is het doel in de leerlijnen niet behaald.</p>
2	Zelden	<ul style="list-style-type: none"> · De leerling laat het doel veel minder zien dan leeftijdsgenoten in het ZML. · De leerling is voor het vertonen van het doel afhankelijk van de vaste leerkracht/assistent (maximaal drie relatiepersonen) · De leerling is voor het beheersen van het doel afhankelijk van de volgende omgevingsomstandigheden: een bekende, rustige, gestructureerde omgeving en vast dagprogramma. · De leerling is voor het beheersen van het doel afhankelijk van individueel gericht activerend gedrag van de leerkracht (de leerling reageert niet of nauwelijks op groepsinstructie) <p>Voor het vinken van de doelen op de leerlijn geldt: Als de leerling aan deze beschrijving voldoet is het doel in de leerlijnen niet behaald.</p>
3	Soms	<ul style="list-style-type: none"> · De leerling laat het doel minder zien dan leeftijdsgenoten in het ZML. · De leerling is voor het vertonen van het doel afhankelijk van bekende personen (de leerling heeft meer dan drie relatiepersonen) · De leerling is voor het beheersen van het doel minder afhankelijk van de omgevingsomstandigheden; de leerling blijft afhankelijk van een gestructureerde omgeving, maar is minder afhankelijk van het vaste dagritme (het gedrag komt voor in situaties die hiertoe duidelijk uitnodigen). · De leerling is voor het beheersen van het doel afhankelijk van activerend /uitlokgedrag van de leerkracht (de leerling reageert ook regelmatig groepsinstructie) <p>Voor het vinken van de doelen op de leerlijn geldt: Als de leerling aan deze beschrijving voldoet is het doel in de leerlijnen behaald.</p>

4	Geregeld	<ul style="list-style-type: none"> · De leerling laat het doel meestal zien, net zo vaak als leeftijdsgenoten in het ZML. · De leerling is voor het vertonen van het doel niet uitsluitend afhankelijk van bekende personen. · De leerling is voor het beheersen van het doel nauwelijks afhankelijk van de omgevingsomstandigheden; in onvoorspelbare of stress-situaties is het gedrag niet vaak zichtbaar (dus als de situatie tegen zit). · De beheersing van het doel is bij de leerling ook zichtbaar zonder extra activerend gedrag van de leerkracht. De leerling reageert op groepsinstructie. <p>Voor het vinken van de doelen op de leerlijn geldt: Als de leerling aan deze beschrijving voldoet is het doel in de leerlijnen behaald.</p>
5	Vaak	<ul style="list-style-type: none"> · De leerling laat het doel vaak zien, vaker dan leeftijdsgenoten in het ZML, namelijk ook als de situatie daar niet direct toe uitnodigt. · De leerling is voor het vertonen van het doel niet afhankelijk van bekende personen. · De leerling is voor het beheersen van het doel nauwelijks afhankelijk van de omgevingsomstandigheden; de leerling vertoont het gedrag ook in onvoorspelbare situaties. · De beheersing van het doel is bij de leerling ook zichtbaar zonder extra activerend gedrag van de leerkracht. De leerling reageert op groepsinstructie en vertoont het gedrag vanuit zichzelf. <p>Voor het vinken van de doelen op de leerlijn geldt: Als de leerling aan deze beschrijving voldoet is het doel in de leerlijnen behaald.</p>

5.1 Bijlage 5 Uitleg aan ouders over het OPP

Het ontwikkelingsperspectief is een ambitieuze inschatting van de ontwikkelingsmogelijkheden van uw zoon/dochter, tot het einde van onze school (SO). De Commissie voor de Begeleiding van onze school stelt dit vast.

Met het ontwikkelingsperspectief geven we aan de ene kant aan wat we van uw kind verwachten ten aanzien van zijn/haar ontwikkeling en aan de andere kant welke opbrengsten de leerkracht met het onderwijs- en ondersteuningsaanbod na moet streven.

Hoe wordt het ontwikkelingsperspectief in beeld gebracht:

1. Invullen van het instroomprofiel:

Bij plaatsing op de school wordt het instroomprofiel ingevuld op basis van de huidige mogelijkheden van uw zoon/dochter. Daarnaast worden de protectieve (bevorderende) en de belemmerende factoren voor de ontwikkeling van uw kind in beeld gebracht. Ook beschrijven we de onderwijsbehoeften die uw kind heeft ten aanzien van de leerkracht, de medeleerlingen en de leerstof. Op grond van alle (dossier)gegevens en de bovenstaande gegevens wordt een algemeen beeld geschreven, een zogenaamde integratief beeld.

2. Vaststellen van het uitstroomprofiel:

De school kijkt naar een aantal belangrijke leerlijnen (vakgebieden) om vast te kunnen stellen wat verwacht wordt dat uw kind kan bereiken aan het einde van onze school. Deze leerlijnen zijn: sociale en emotionele ontwikkeling, leren leren, mondelinge taal, schriftelijk taal, rekenen en praktische redzaamheid. Daarnaast wordt gekeken naar de spel- en zintuiglijke ontwikkeling.

Het uitstroomniveau kan per leerlijn verschillen.

Aan de hand van de te verwachten uitstroomniveaus en de overige kind-kenmerken bepaalt de CvB het ontwikkelingsperspectief en de leerroute. Hierbij zijn de niveaus voor de leerlijnen sociale en emotionele ontwikkeling, leren leren, mondelinge taal doorslaggevend omdat deze bepalend zijn voor een verdere succesvolle school- en werkcarrière.

3. Schoolstandaard:

Voor elke leerroute zijn de te behalen niveaus vastgesteld. Alle leerlijnen zijn opgebouwd uit negen niveaus, Voor Elk niveau is beschreven welke doelen behaald moeten worden om aan het volgende niveau te mogen beginnen. De te behalen doelen worden tijdens het oudergesprek besproken.

4. Het Ontwikkelingsperspectief (OPP)

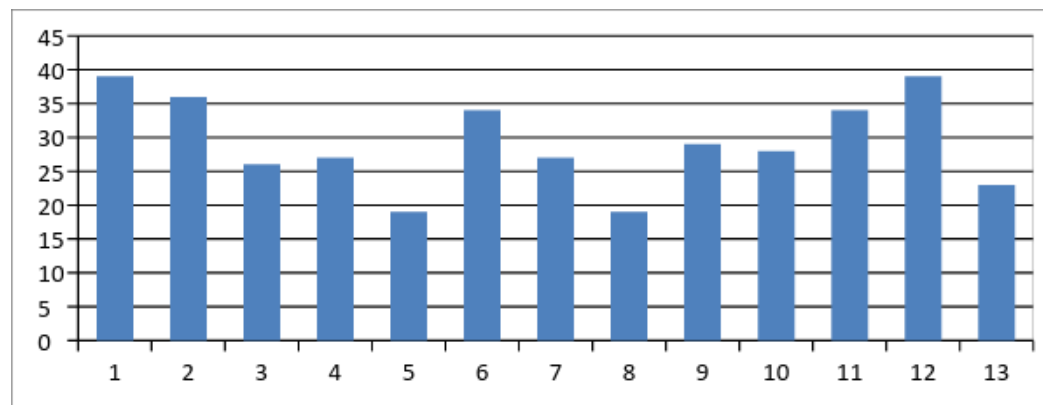
Naast het bovenstaande staat er in het OPP welke aanvullende zorg er nodig is. Het ontwikkelingsperspectief wordt 2x per jaar met betrokkenen in de school besproken. Dit gebeurt tijdens de leerling- en groepsbespreking. De resultaten worden dan besproken en er wordt vastgesteld of de leerling nog op zijn leerroute zit of dat er bijgestuurd moet worden.

Daarna wordt het bijgewerkte OPP met de ouders besproken en ondertekend.

5.1 Bijlage 6 Inschaling Onderwijsbehoeften (juni 2014)

Tota
al

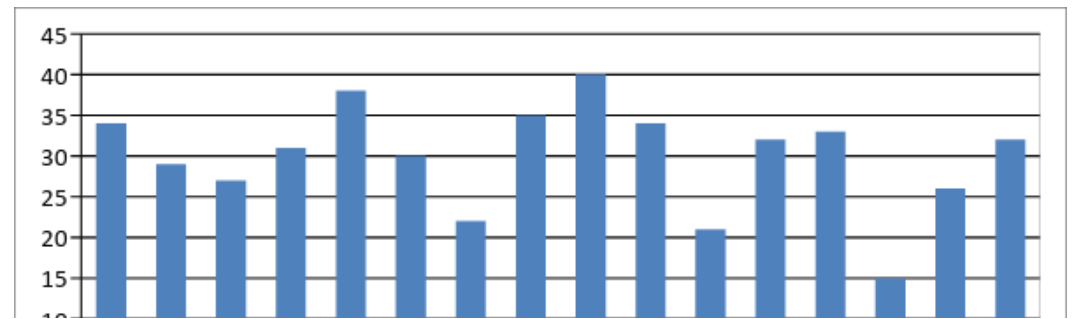
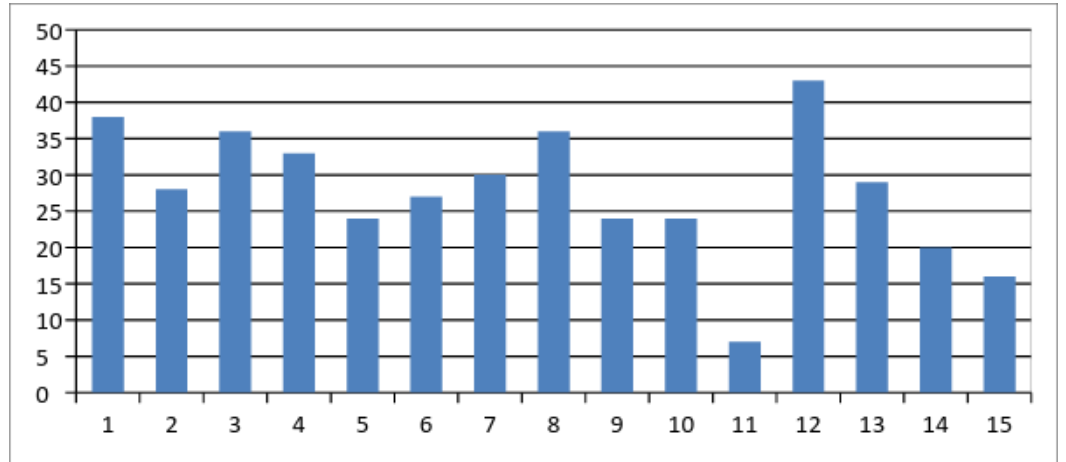
deze leerling heeft INSTRUCTIES nodig ...		
1	die visuele ondersteuning biedt	39
2	waarbij wordt voorgedaan en hardop wordt gedacht	36
3	die zelfstandigheid stimuleert	26
4	die verlengd is	27
5	die vooral auditief is	19
6	die gestructureerd is	34
7	die sturing biedt	27
8	die uitdaging biedt	19
9	die kort en duidelijk is	29
10	die stapsgewijs wordt aangeboden	28
11	die helpt opstarten	34
12	die ondersteunt in het gedrag	39
13	waarbij het doel duidelijk wordt besproken	23

deze leerling heeft OPDRACHTEN nodig ...

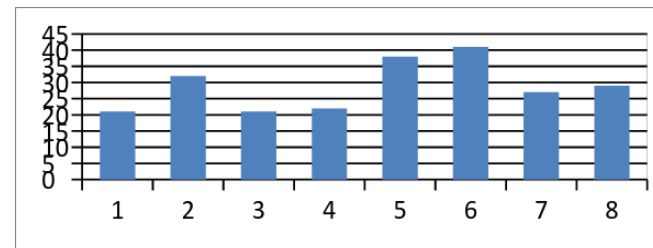
1	die op niveau zijn	38
2	die niet afleidend zijn	28
3	die overzichtelijk zijn	36
4	die op/onder niveau zijn	33
5	die weinig tekst bevatten	24
6	die visueel ondersteuning bieden	27
7	die kort en duidelijk zijn	30
8	waarbij de leerling weinig hoeft te schrijven	36
9	die uitdaging bieden	24
10	die de zelfstandigheid vergroten	24
11	die boven niveau liggen	7
12	waarbij succeservaringen wordt opgedaan	43
13	die het zelfvertrouwen vergroten	29
14	waarbij samengewerkt kan worden	20
15	die inspeelt op de beleving van de leerling	16

deze leerling heeft een LEERKRACHT nodig ...

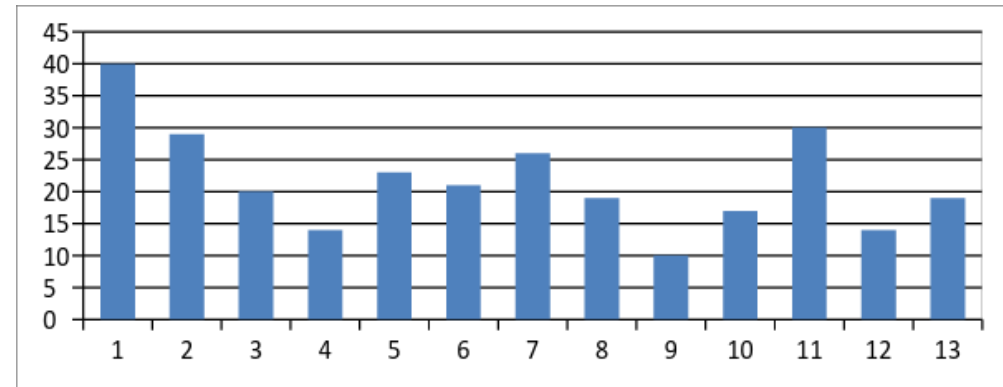

1	die complimenteert	34
2	die de betrokkenheid vergroot	29
3	die de leerling helpt opstarten	27
4	die vriendelijk is	31
5	die positief is	38
6	die ondersteunt	30
7	die het zelfvertrouwen vergroot	22
8	die sturend is	35
9	die consequent en beslist is	40
1 0	die de sterke kanten van de II naar voren laat komen	34
1 1	die de leerling om leert gaan met kritiek	21
1 2	die individuele aandacht schenkt	32
1 3	die structuur biedt	33
1 4	die de instructie terugvraagt	15
1 5	die kan differentiëren	26
1 6	die rust biedt	32

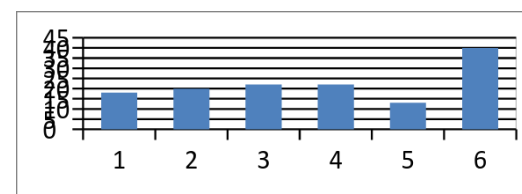
deze leerling heeft FEEDBACK nodig ...		
1	die inzet/inspanning benadrukt	21
2	die succeservaringen benadrukt	32
3	die denkhandelingen concreet ondersteunen	21
4	die zelfstandigheid bevordert	22
5	die consequent direct volgt op het gewenste gedrag	38
6	die positief is	41
7	die zekerheid benadrukt	27
8	waarbij de leerling gemotiveerd blijft	29

deze leerling heeft LEERACTIVITEITEN nodig ...		
1	die gestructureerd zijn	40
2	die de betrokkenheid vergroot	29
die in de belevingswereld afspeelt		
3		20
4	die de samenwerking vergroot	14
5	die uitdaging biedt	23
6	die opgebouwd is uit kleinere deelactiviteiten	21
7	die zelfstandigheid biedt	26
8	waarbij de leerling om leert gaan met kritiek	19
9	die onder het niveau liggen	10
10	die effectief zijn	17
11	die concreet ondersteunen	30
12	die zelfcorrigerend zijn	14
13	waarin de leerling zijn speelsheid in kwijt kan	19

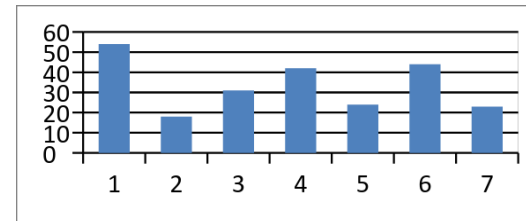
deze leerling heeft GROEPSGENOTEN nodig ...		
die sturen		
1		18
2	waarmee ze kunnen samenwerken	20
3	die de leerling betrokken houden	22
4	die de leerling accepteren	22

5	die de II aanspreken op zijn/haar verantwoordelijkheid	13
6	die positief reageren	40

deze leerling heeft KLASSEMANAGEMENT nodig ...

1	die overzichtelijk en gestructureerd is	54
2	waarbij de leerling geprikkeld wordt	18
3	waarbij visuele ondersteuning plaatsvindt	31
4	die de zelfstandigheid vergroot	42
5	die ondersteunt	24
6	die duidelijke grenzen aangeeft	44
7	die differentieert	23

5.1 Bijlage 7

RICHTLIJN VOOR WEEKROOSTERS

Hieronder het overzicht van de leerlijnen met de bijbehorende kleuren en het aantal kwartieren.

LEERLIJN	met onderdelen als:	richtlijn aantal kwartieren OB	richtlijn aantal kwartieren BB	voor iedereen: min - max
mondelijke en schriftelijke taal	vertellen, voorlezen, lezen, schrijven, hakken/plakken, spellen, stellen	20	28	20 - 28
rekenen	hoeveelheidsbegrippen, rekenhandelingen, tijd, meten en wegen, geld	12	18	12 - 18
sociaal emotionele vorming & spelontwikkeling	zelfvertrouwen, zelfwaardering, gedrag, werkhouding, taakaanpak, samenwerken, spelen en samenspelen	14	10	10 - 14
zintuiglijke en fijnmotorische ontwikkeling	voelen, proeven, ruiken, luisteren, kijken, puzzels maken, pengreep	6	3	3 - 6
grote motoriek	gymnastiek, zwemmen, watergewenning	14	11	11 - 14
praktische redzaamheid	eten, tandenpoetsen, aan- en uitkleden, tafeldekken, koken, thee drinken, fruit eten, reizen in de bus (naar schoolzwemmen)	22	16	16 - 22
expressieve ontwikkeling	muziek, dans, dramatische vorming, techniek, handvaardigheid, tekenen	6	8	6 - 8
wereldoriëntatie	natuur, de wereld om je heen, boerderij	3	5	3 - 5
te verdelen over bovenstaande leerlijnen		6	4	
	Totaal:	103	103	

Elke kleur staat dus voor een leerlijn/leergebied.

Binnen deze kleur wordt zo mogelijk gespecificeerd om welke activiteit het gaat, bijvoorbeeld:

aankleden
lezen
klokkijken
zwemmen

5.1 Bijlage 8 Methodes op school

vak	0 hoofdmethode in klas, flexruimte	00 oefening / verrijking naast hoofdmethode in flexruimte	000 remediërend / specifiek i.p.v. hoofdmethode in orthotheek/ ruimtes specialisten
zintuiglijke ontwikkeling	- Ontwikkelingsmateriaal	- Ervaar het maar	- Speltraining voor autistische kinderen
rekenen	- Ontwikkelingsmateriaal - Maatwerk (+ digitaal) + methodische materialen (tzt als remedierende methode)	- Pluspunt (vanaf groep 5) - Reken tuin (digitaal) (tzt als hoofdmethode) - Natuurlijk wiskunde - Themakisten rekenroutines - Rekenboog (tzt als hoofdmethode)	- Doen, denken, durven: . ruimte / tijd / omgaan met hoeveelheden - Met sprongen vooruit - Cito observatie- en hulpprogramma's: . ruimtelijke oriëntatie / ordenen - Cito hulpboek rekenen & wiskunde
mondelijke taal / communicatie	- Jules - Leeslijn: kleuterprojecten I (+ digitaal) + methodische materialen	- Knoop het in je oren - Laat wat van je horen - Communicatie in print (digitaal) - Doe meer met Bas - Ervaar het maar - Onderwijsleermiddelen ZML (SLO)	- PECS - COCP - Ondersteuning totaalcommunicatie
technisch lezen	- Ontwikkelingsmateriaal - Pictolezen: zeggen wat je ziet kijken en kiezen (digitaal) lezen wat je kunt: klankenboek - Leeslijn: kleuterprojecten II (+ digitaal) - Leeslijn: Leesweg (+ digitaal) + methodische materialen	- Leeslijn: Leespad Spoorschrift	- Doen, denken, durven: . leesvoorwaarden - Pictolezen: lezen wat je kunt - Leesweg plus: vliegboekjes - Taal in blokjes - Leeshoek

begrijpend lezen	- Leeslijn: Leesweg + methodische materialen	- Leeslijn: Leespad - Leeslijn: Spoonschrift (+ digitaal) - Jippie	- Signaal lezen - Aap zee koe - Humpie dumpie
spelling	- Leeslijn: Leesweg + methodische materialen	- Kopieersysteem spelling - Blokboeken	- Taal in blokjes - Zo leer je kinderen lezen en spellen - Cito hulpboek spelling
schrijven	- Ontwikkelingsmateriaal - Leeslijn: Leesweg - Schrijven leer je zo (+ digitaal)	- Schrijfkriebels - Schrijfdans - Pennestreken - Schrijven leer je zo: oefenbladen + schrijfles plus (digitaal)	- Fijne motoriekkoffer + lesbrieven - Zo zit dat met schrijven
sociale/emotionele ontwikkeling	- Spelmateriaal - Stip - Iespakket Relaties en seksualiteit (+ digitaal)	- Doos vol gevoelens - Kijk en beleef boeken - Het blauwe boek - Week van de lentekriebels	- Materiaal Rutgers WPF

5.1 Bijlage 9 Visie orthopedagogisch- en orthodidactisch handelen Van Koetsveldschool

 <p>The logo for Orion Speciaal in Onderwijs features three orange stars above the word 'Orion' in a bold, sans-serif font. Below 'Orion' is the text 'SPECIAAL IN ONDERWIJS' in a smaller, blue, sans-serif font.</p>	<p>Openbaar Speciaal Onderwijs Van Koetsveldschool Archimedesplantsoen 98 1098 KB Amsterdam 020 - 6683821 ks.directie@orion.nl www.zmlkoetsveld.nl</p>
---	---

Visie orthopedagogisch- en orthodidactisch handelen Van Koetsveldschool

1. Van Koetsveldschool: 'Gewoon Speciaal'

2. Missie en uitdaging

1. Visie

1. Bijlage 1

Uitwerking van de visie

1. Ortho-klimaat Van Koetsveldschool
2. Respect
3. Relatie, autonomie en competentie
4. Het leren op onze school
 - 4.4.1. Voorwaarden voor de leerontwikkeling
 - 4.4.2. Voorbereide omgeving

- 4.4.3. Zone van de naaste ontwikkeling
 - 4.4.4. Coöperatief leren
 - 4.4.5. Leerstijlen
 - 4.4.6. Betekenisvol, zinvol en actief leren
 - 4.4.7. Doorgaande ontwikkelingslijn
- 4.5 Kerndoelen

1. Van Koetsveldschool: 'Gewoon Speciaal'.

Dat wij, rekening houdend met individuele verschillen, een zo passend mogelijk speciaal onderwijsaanbod tot stand moeten brengen vinden wij 'gewoon'. Dat wij dit doen door gebruik te maken van al onze speciale voorzieningen en deskundigheid, door het investeren van tijd en energie en door het koesteren van vertrouwen en geduld vinden wij ook 'gewoon'. Dat wij hierbij een 'speciaal' kind accepteren en respecteren zoals hij/zij is, vinden wij ook 'gewoon'. Wij zeggen daarom graag: **'Van Koetsveldschool: Gewoon Speciaal'**.

2. Missie en uitdaging:

De missie van de Van Koetsveldschool luidt: *'Het bieden van openbaar speciaal onderwijs, begeleiding en zorg aan kinderen van 4 tot en met 12 jaar (uit Amsterdam en omgeving) met een verstandelijke beperking'.*

De school maakt deel uit van de samenleving en heeft tot taak in te spelen op veranderingen daarin. Wij doen dit met respect voor etniciteit, religie, culturele achtergrond, taal, seksuele geaardheid en vrijheid van meningsuiting en doen er alles aan om deze waarden en normen ook op leerlingen over te brengen. Wij stellen leerlingen in staat om op een voor hen volwaardige wijze deel te nemen aan school en samenleving.

Het invoeren van de wet 'Passend Onderwijs' (1 augustus 2014) beoogt zoveel mogelijk kinderen met speciale onderwijsbehoeften in het reguliere onderwijs op te vangen. Voor leerlingen waarvan de ondersteunings- en/of zorgbehoefte te groot is voor het regulier onderwijs dient er een speciaal onderwijsaanbod beschikbaar te zijn. Onze school voorziet in onderwijs, ondersteuning en zorg voor kinderen met een verstandelijke beperking. De nadere beschrijving van onze doelgroep is te vinden in ons schoolplan en onze schoolgids. Ook onder de huidige wetgeving (WEC tot 1 augustus 2014) dient deze vorm van onderwijs beschikbaar te zijn.

De beschikbare middelen zijn steeds afhankelijk geweest van het aantal leerlingen dat op de school staat ingeschreven. Voor de komende jaren wordt uitgegaan van een gelijk blijvend aantal leerlingen (ca. 110 leerlingen). De beschikbare middelen per leerling zullen naar verwachting echter afnemen. Hierdoor zal de school de komende jaren moeten bezuinigen op de personeelskosten. Hierbij zullen we er alles aan doen om de kwaliteit van onderwijs, ondersteuning en zorg op een passend niveau te houden.

De Van Koetsveldschool is creatief in het tot stand brengen van een zo optimaal mogelijke ondersteuning en zorg voor onze leerlingen en vindt het een uitdaging om een voorziening van 'hoge kwaliteit' te zijn. Daarom bieden we voor zeer moeilijk lerende- en meervoudig gehandicapten (zmlk), een aangepast programma; daarom streven we naar een professionele- en opbrengstgerichte organisatie; daarom werken we planmatig en volgens een kwaliteitscyclus aan de ontwikkeling van de leerlingen (OGW en ADI) en proberen wij de talenten van de leerling optimaal te benutten; daarom zorgen wij voor een veilige omgeving waarin we kunnen werken aan het zelfvertrouwen en het zelfstandig functioneren van de leerlingen.

3. Visie:

De visie is een stelsel van fundamentele kernwaarden, die voor zowel een individueel teamlid als voor het gehele schoolteam de grondslag vormen voor het geven van het antwoord op de vraag 'Hoe realiseren wij onze missie en onze uitdaging: het bieden van onderwijs van 'hoge kwaliteit' voor onze leerlingen'.

In een apart hoofdstuk (hoofdstuk 4) geven wij aan hoe de visie vertaald wordt naar het handelen in de school. Het verwoordt dus: 'Zo doen wij het op de Van Koetsveldschool'.

De kernwaarden van onze visie zijn:

- We werken aan de ontwikkeling van onze leerlingen vanuit een orthopedagogische- en orthodidactische benadering (zie 4.1);
- We gebruiken hierbij de principes van Opbrengstgericht Werken (OGW) in 4D (Data, Duiden, Denken, Doen) en hanteren het lesmodel van de Activerende Directe Instructie (ADI);
- We respecteren de leerling en zijn daarbij samen met ouders verantwoordelijk voor het welzijn en het verloop en het resultaat van de algehele ontwikkeling;
- We zorgen ervoor dat iedere leerling zo autonoom mogelijk kan zijn, zich zo competent mogelijk kan voelen en gelegenheid krijgt positieve relaties en contacten aan te gaan.

Bijlage 1

4. Uitwerking van de visie

In dit hoofdstuk geven wij aan hoe de visie vertaald wordt naar het handelen in de school. Het verwoordt dus: 'Zo doen wij het op de Van Koetsveldschool'

4.1. Ortho-klimaat Van Koetsveldschool

Een goed pedagogisch klimaat in de school dient veilig, helder en stimulerend te zijn. Of dit zo is, wordt door veel factoren bepaald. Het hanteren van regels en afspraken, de omgangsvormen en de emotionele sfeer zijn hier voorbeelden van. Veiligheid binnen en buiten de school voor leerlingen, medewerkers, ouders en bezoekers van de school is één van de speerpunten van ons beleid. Op bestuursniveau is hiervoor een Integraal Veiligheidsbeleidsplan ontwikkeld. Op schoolniveau hebben we hiervoor het schoolveiligheidsplan. Voor de inhoud en wijze van toepassing van dit beleid wordt verwezen naar de documenten die hier betrekking op hebben.

We gaan er van uit dat onze leerlingen behoefte hebben aan een orthopedagogische- en orthodidactische benadering.

Pedagogiek (=opvoedkunde) is de studie van de manier waarop volwassenen (ouders, opvoeders, onderwijzers) jeugdigen grootbrengen met een bepaald doel.

Didactiek is de studie die zich bezig houdt met de vraag hoe kennis, vaardigheden en leerhoudingen of attitudes door een leerkracht kunnen worden onderwezen aan leerlingen.

Op de Van Koetsveldschool is een reguliere pedagogische en didactische benadering en aanpak van onze leerlingen overwegend ontoereikend om (hoge) opbrengsten te genereren en/of de missie van de school te realiseren. De specialistische - op de aanpak van leerlingen met een beperking gerichte - benadering en aanpak die wij toepassen noemen wij daarom **orthopedagogisch** en **orthodidactisch**. Hierbij ontleen wij inzichten uit de orthopedagogische- en orthodidactische wetenschap. Omdat wij voortdurend gebruik maken van een orthopedagogische- en orthodidactische aanpak kunnen we spreken van een ortho-klimaat.

Wij richten ons op de mogelijkheden van de leerlingen door:

- waar leerlingen goed in zijn: *signaleren, benoemen / benutten / inzetten / koesteren*;
- wat leerlingen ook nog kunnen leren: *opbouwen met OGW en ADI*;
- wat leerlingen na allerlei inspanningen echt niet kunnen i.v.m. hun beperking: *compenseren (een aangepaste vorm voor in de plaats zetten) of dispensereren (de eis niet langer stellen)*.

We gaan er hierbij van uit dat de kenmerken, regels en afspraken voor het creëren van een ortho-klimaat in de school niet alleen een taak van de leraar is, maar dat alle teamleden daar hun bijdrage aan leveren. Onderstaande benaderingswijze is hierbij weliswaar gericht op het handelen van de leerkracht, maar geldt tevens als voorbeeld voor anderen in de school. Om onze visie goed te kunnen realiseren is veel kennis, inzicht en vaardigheid nodig. We zorgen ervoor van- en met elkaar te leren en elkaars talenten in te zetten, waardoor we een lerende organisatie vormen.

Bij het vormgeven aan het ortho-klimaat hanteren we schoolbrede afspraken over de manier waarop we het gedrag van de leerlingen sturen en begrenzen. Hiervoor wordt verwezen naar het Protocol (naam later toevoegen) en naar het document over onze pedagogische huisstijl en klassenmanagement

Nog kort uitwerken: OGW in 4D en ADI.

4.2 Respect

Voor iedereen binnen de school is het ervaren van respect heel belangrijk. We zorgen er daarom voor steeds het goede voorbeeld te geven van hoe mensen met elkaar om moeten gaan.

- Wij laten de leerlingen in hun waarde door ze ruimte te bieden en verschillen te waarderen.
- Wij passen ons taalgebruik aan de leerling aan en doen dit op een respectvolle manier, passend bij de situatie. We onthouden ons van kleinerende of onnodig kwetsende opmerkingen.
- We nemen leerlingen serieus. We gaan echt op hun vragen en opmerkingen in, we lachen ze niet uit, we tonen vertrouwen in hun mogelijkheden.
- We houden rekening met de normen en waarden van elke cultuur.

4.3 Relatie, autonomie en competentie

Wij gaan er van uit dat onze leerlingen bij hun ontwikkeling behoefte hebben aan de kernwaarden van adaptief onderwijs: relatie, autonomie en competentie. Wij zorgen er daarom voor dat onze leerlingen bij hun ontwikkeling deze kernwaarden ervaren. De kernwaarden worden onderstaand toegelicht.

Relatie (het gevoel dat mensen je waarderen en het ervaren van steun).

Relatie ervaren leerlingen als ze welkom zijn en erbij horen, als ze mee mogen doen en als anderen graag met hen willen werken en spelen. Dat gevoel van relatie wordt versterkt als leerlingen invloed hebben op de manier waarop er, door volwassenen en medeleerlingen, met hen om wordt gegaan.

Dat betekent in de praktijk dat wij in eerste instantie werken aan de relatie.

Het is van groot belang dat de leerling zich veilig, geaccepteerd, gehoord en gewaardeerd voelt binnen de schoolse setting.

Autonomie (onafhankelijkheid: het gevoel dat je iets kunt ondernemen zonder dat anderen je daarbij moeten helpen).

Autonomie ervaren leerlingen als ze gelegenheid krijgen initiatief te tonen, als ze zelfstandig iets mogen doen, als ze zelfstandig beslissingen mogen nemen, als ze verantwoordelijkheid mogen dragen voor het uitvoeren van hun activiteiten. Als leerlingen betrokken worden bij belangrijke beslissingen betreffende hun leer- en leefomgeving, dan versterkt dat hun gevoel voor autonomie. Voor onze leerlingen neemt het zelfstandig omgaan met de gevolgen van hun beperking een bijzondere plaats in.

Competentie (geloof en plezier in eigen kunnen).

Competentie ervaren leerlingen als ze merken dat ze capabel zijn, als ze prestaties leveren die de moeite waard worden gevonden (door henzelf en door de mensen in hun omgeving), als ze bezig zijn met leertaken die ze als betekenisvol voor zichzelf ervaren. Het gevoel van competentie neemt toe naarmate de leerlingen invloed hebben op hoe en wat er geleerd wordt, als ze daar als het ware mede-eigenaar van zijn. Voor onze leerlingen neemt hierbij het leren kennen van de eigen mogelijkheden en beperkingen een bijzondere plaats in.

Zoals hierboven reeds beschreven, zorgen we dat we in de praktijk dat wij in eerste instantie werken aan de relatie. Het is van groot belang dat de leerling zich veilig, geaccepteerd, gehoord en gewaardeerd voelt binnen de schoolse setting.

Om de aspecten van relatie te bevorderen zorgen we er voor dat:

- Er dagelijks aandacht is voor het opbouwen van een vertrouwensrelatie, zowel tussen leerling en volwassenen als tussen de leerlingen onderling;
- De regels en afspraken bekend zijn en consequent gehanteerd worden;
- We de schoolafspraken betreffende het klassenmanagement hanteren
 - *(voorbeelden: de dagindeling, ondersteund met picto's, is de gehele dag op het bord te zien en gedurende de dag wordt daar ook steeds naar verwezen, er wordt gebruik gemaakt van een rode en groene stip en vragenkaartjes voor uitgestelde aandacht, in alle klassen wordt gebruik gemaakt van een Time-timer, in alle klassen zijn afspraken over het naar het toilet gaan, leerkrachten lopen een vaste ronde zodat leerlingen weten wanneer zij aan de beurt zijn voor hulp. De route wordt (eventueel) gevisualiseerd (m.b.v. foto's, een plattegrond bijv.) etc.);*
- We steeds het goede voorbeeld geven (wij zijn de spiegel voor het gedrag van de leerlingen). *(voorbeelden: een gevallen jas oprapen en aan de kapstok hangen, een propje papier oprapen en in de prullenbak gooien, rustig lopen in de gang, rustig praten in de groep, gedrag emotioneel neutraal corrigeren etc.);*
- We de principes van basiscommunicatie hanteren (Initiatief volgen, Ontvangstbevestiging, Instemmend benoemen, Beurtverdeling en Leiding geven);
- We veiligheid bieden door met een leerling te communiceren op oogniveau;
- De leerkracht en/of assistent op het moment van de inloop (08.30 uur) in de klas zijn en de leerlingen ontvangen bij de deur. Bij de inloop wordt de leerling begroet, er wordt een hand gegeven en er wordt met een kort gesprekje een indruk gevormd van hoe het met de leerling gaat. De leerkracht en/of assistent houdt toezicht op de klas en op de gang;
- We voortdurend proberen de leerlingen 'te lezen' en preventief te handelen. Dit doen we door te voorkomen dat het gedrag van een leerling escaleert. We proberen zo'n escalatie voor te zijn *(bijvoorbeeld door af te leiden, positief voorzeggen, (ander) werk aan te bieden, leerlingen te scheiden, resultaten te eisen, succeservaringen te bieden,*

prikkels te reduceren, prikkels te voorkomen, extra hulp in te zetten, een preventieve afspraak te maken, (b.v. time-out afspraken met de leerling te maken, time out protocol toe te passen);

- We samenwerken en samenspelen met andere leerlingen bevorderen door opdrachten te geven die daar een appèl op doen of voor leerlingen die daar nog niet aan toe zijn het naast elkaar spelen te bevorderen;
- Er frequent contact met ouders is, bijvoorbeeld telefonisch, via email, nieuwsbrief, oudercontactochtenden en ouders direct te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind.

Om de autonomie van de leerling te bevorderen zorgen we er voor dat we:

- Voortdurend op betrokken afstand met een leerling werken. Tijdens het werken met een leerling (de leerlingen) proberen we voortdurend een 'stapje terug' te doen. Lukt het de leerling al zelfstandig? Wat kan ik er aan doen om deze handeling zelfstandig uit te laten voeren? Wat kan ik er aan doen om deze handeling ook in diverse situaties zelfstandig uit te laten voeren?;
- Ruimte bieden aan eigen onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van een leerling;
- Het gevoel van eigenwaarde van de leerlingen versterken. We willen dat ze een positief en reëel zelfbeeld ontwikkelen. Dit betekent dat we hen stimuleren om zelf na te denken en (voor zover mogelijk) hun eigen problemen op te lossen. We willen niet te snel dingen van hen over nemen, om "aangeleerde afhankelijkheid" te voorkomen. We begeleiden het pedagogisch en didactisch proces waar mogelijk "met de handen op de rug";
- Leerlingen praktische vaardigheden aanleren die hen minder afhankelijk maken van anderen (bijvoorbeeld: naam leren lezen en schrijven, persoonsgegevens invullen etc.);
- Systematisch en gericht werken aan het ontwikkelen van de competenties van onze leerlingen. We benutten daarbij talenten om de uitstroombestemming te behalen die passend is bij de cognitieve en sociaal- en emotionele mogelijkheden van de leerling. Wanneer de leerlingen hier aan toe zijn, krijgen zij hierin sturing, onder andere door leergesprekken (wat wil ik leren, wat vind ik dat ik nog moet leren, waar ben ik goed in).

Competentie (geloof en plezier in eigen kunnen).

Om te bevorderen dat een leerling zich competent voelt zorgen we er voor dat we:

- Zoeken naar en gebruik maken van de talenten die een leerling heeft;
- Een positief klimaat creëren waarbij we de leerlingen veel complimenten geven;
- Complimenten geven als middel om positief gedrag te bekrachtigen;
- Meer gedragsgerichte complimenten geven dan afwijzing of correcties;
- Sensitief en responsief zijn;
- Hoge, haalbare en afgestemde doelen voor een leerling stellen;
- Oog hebben voor, gebruik maken van en tegemoet komen aan talenten en behoeften van leerlingen;

- Indien we afwijken van de leerlijnen/doelen uit de arrangementenkaarten, de beredeneerde keuzes in het Ontwikkelings Perspectief (OPP) opnemen;
- Een leerling bij zijn leerproces betrekken;
- De leerstof volgens vaste routines aanbieden door o.a. het Activerende Directe Instructiemodel toe te passen;
 - Structuur in tijd, ruimte en materiaal bieden om veiligheid en rust te creëren;
 - Voorspelbaar zijn (door vooraf regels te stellen en afspraken te maken);
 - Gedoseerd druk uitoefenen, laten gaan, stimuleren en observeren;
 - Positieve feedback geven;
 - Activiteiten op niveau aanbieden (zone van naaste ontwikkeling);
 - Opdrachten in kleine stapjes aanbieden ;
 - De leerlingen succes-ervaringen op laten doen;
 - Ongevraagde positieve aandacht geven;
 - Het inlevingsvermogen van de leerlingen vergroten, door positieve ervaringen op te laten doen, zelf het voorbeeld te geven, te benoemen, te spiegelen en terug te geven;
 - Leerlingen aanmoedigen om kleine probleempjes zelf op te lossen;
 - Leerlingen leren op zichzelf te letten, i.p.v. op anderen en het zelf goed te doen;
 - Het zelfvertrouwen en het zelfstandig functioneren van de leerlingen bevorderen. Zelfstandig functioneren heeft hierbij betrekking op het hier en nu, waarbij de leerling zijn eigen behoefte, gevoelens en ideeën, verbaal of non-verbaal, duidelijk kan maken. Zelfstandig functioneren heeft hierbij ook betrekking op de toekomst: wonen, werken, leren en recreëren, waarbij de leerling deel van een woon/leefgemeenschap is, werkt in een vorm van dagbesteding of in het arbeidsproces en een burger is met rechten en plichten.

4.4 Het leren op onze school

De leerinhoud wordt op onze school gepland en aangeboden. We stellen hierbij hoge verwachtingen, zorgen dat de initiatieven van de leerling en de bedoelingen van de leerkracht steeds op elkaar afgestemd worden en houden rekening met de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van elke leerling.

4.4.1. Voorwaarden voor de leerontwikkeling

Een belangrijke voorwaarde voor de leerontwikkeling is dat de leerkracht aansluit op de specifieke onderwijsbehoeften van het kind.

Veel van onze leerlingen hebben moeite met het afwijken van de dagelijkse structuur.

Omdat onze leerlingen veelal moeite hebben met (plotselinge) veranderingen, wisselingen van personeel, regels afspraken, programma etc., moet zoveel mogelijk stabiliteit en een vaste structuur ingebouwd worden.

Afwijkingen van vaste patronen moeten op maat (voor elke leerling) en van tevoren aan de leerling(-en) kenbaar gemaakt worden, zodat zij zich er op kunnen voorbereiden.

Iedere groep heeft een vast weekrooster en het dagprogramma wordt ondersteund met picto's, foto's, tekeningen of voorwerpen. De leerlingen hebben hun vaste leerkrachten en assistenten.

Leerkrachten en assistenten spreken in korte zinnen met veel expressie (bij kinderen met ASS juist zo neutraal mogelijk) en ondersteunende gebaren. Er wordt steeds gecontroleerd of de informatie bij de kinderen is overgekomen. Leerkrachten zorgen ervoor dat ze volgbaar en voorspelbaar zijn voor de kinderen.

Wij gaan er van uit dat onze leerlingen zich het best ontwikkelen wanneer gebruik gemaakt wordt van enkele leerprincipes: (1) een voorbereide omgeving, (2) aansluiten bij de zone van de naaste ontwikkeling en de gevoelige periode, (3) coöperatief leren, (4) gebruik maken van de talenten en belangstelling van kinderen en (5) aansluiten bij de leerstijlen en tempoverschillen van kinderen. Deze worden onderstaand toegelicht.

4.4.2. Voorbereide omgeving

We bieden een plezierige, uitnodigende, veilig en geordende leeromgeving die - rekening houdend met de leeftijd en ontwikkelingsfase van de kinderen - een appèl doet op de verschillende interesses en competenties van kinderen. We zorgen voor een stimulerende leeromgeving waarin kinderen veel zelfstandig kunnen doen, initiatief kunnen nemen, samen kunnen spelen, werken, ontdekkingen en leerervaringen kunnen opdoen.

Wij zorgen er daarom voor dat in alle lokalen een 'rijke' leeromgeving wordt geboden. Het gaat hierbij om het bieden van een aantrekkelijke omgeving die kinderen uitnodigt, uitdaagt en/of aanmoedigt om te onderzoeken of te manipuleren. Sommige leerlingen hebben behoefte aan een prikkelarme omgeving. Hier wordt in het lokaal rekening gehouden, b.v. door het gebruik van afscheidingsschotten.

De inrichting van onze lokalen bevat in ieder geval de volgende elementen: een voor iedere leerling eigen tafel en stoel, een instructie-/ groepstafel, zo nodig één of meer afgeschermd werkplekken, één of meer speel-/ ontdekhoeken (met wisselend aanbod), een speelmat. Soms wordt daarbij de ruimte in de gangen betrokken. In het 'MG-lokaal' is ook een snoezelhoek ingericht.

Spel- / leer- en gebruiksmaterialen zijn zo opgeborgen en geordend, dat leerlingen ook zelfstandig materiaal kunnen pakken en opruimen.

In alle lokalen bevinden zich hulpmiddelen ter ondersteuning van het leren (getallenlijn, letterbord, pictobord, arbeid naar keuzebord, themawand etc.) op een voor de leerling goed zichtbare plek.

4.4.3. Zone van de naaste ontwikkeling

We sluiten aan bij de actuele kennis en vaardigheden van de leerling en zoeken naar wat de leerling met ondersteuning van een volwassene of een medeleerling kan leren.

Wij zorgen er voor dat de kasten en hoeken gevuld zijn met ontwikkelings-, spel-, expressie- en methodische materialen die aansluiten bij de (leer)ontwikkeling van de leerlingen.

Wij bieden materialen, onderwijs en ondersteuning aan op een wijze die kinderen prikkelt om een stap verder te zetten in hun ontwikkeling (ook gericht op emotionele ontwikkeling gericht op zelfvertrouwen etc.).

4.4.4. Coöperatief leren

Wanneer het ontwikkelingsniveau van de leerlingen dit mogelijk maakt, stimuleren we om 'dingen samen te laten doen' en/of 'samen problemen op te lossen'.

Wanneer kinderen daaraan toe zijn / daartoe in staat zijn zorgen we dat kinderen van elkaar kunnen leren en/of leren samen te werken. Waar mogelijk zorgen we dat kinderen in kleine groepjes of in tweetallen over onderwerpen kunnen praten en gedachten en ideeën uit kunnen wisselen en gericht naar elkaar leren luisteren.

Wij werken met het Activerende Directe Instructie-model (ADI). Hierbij wordt in alle fases van het model getracht om leerlingen te activeren, daar waar mogelijk in samenwerking met een of meerdere medeleerlingen.

Wij organiseren het leren zo, dat leerlingen die eenzelfde activiteit uitvoeren of met hetzelfde materiaal bezig zijn, bij elkaar gegroepeerd worden, zodat zij onderling gestimuleerd worden en gebruik kunnen maken van elkaar (dmv. copying, overleg, hulp vragen, samen een opdracht uitvoeren etc.)

Tijdens het spelen in de hoeken wordt er een actief beroep gedaan op samenspel door middel van spelinterventies.

Tijdens het groepsgeprek stimuleren wij bewust verbale interacties tussen de leerlingen, waarbij we gebruik maken van ondersteunende communicatie om dit te activeren.

4.4.5. Leerstijlen

Ieder mens heeft zijn eigen leerstijl. Ook kinderen leren op verschillende manieren. Zelfs per vakgebied kan dit verschillen. Sommige kinderen leren bijvoorbeeld vooral van wat ze zien (visueel), anderen van wat ze horen (auditief) of van wat ze kunnen voelen (tactiel) of door te bewegen, te doen of te ervaren (kinesthetisch).

Bij de lessen sluiten we aan bij de leerstijlen van de leerlingen (visueel, auditief, tactiel en kinestetisch). Hierbij maken we ook gebruik van principes van Totale communicatie. (b.v. ondersteunende gebaren, picto's, beeldmateriaal, concreet materiaal, zintuiglijk materiaal.)

4.4.6. Betekenisvol, zinvol en actief leren

In het onderwijs op de Van Koetsveldschool staat betekenisvol zinvol actief leren centraal.

Zinvol is datgene wat opvoeder en leerkrachten van belang vinden om aan kinderen te leren, en wat het kind zelf wil leren omdat dit bijdraagt aan hun ontwikkeling. Betekenisvol is het verband tussen datgene wat geleerd moet worden en de eigen werkelijkheid van de leerling. Een leersituatie wordt als betekenisvol ervaren als de nieuwsgierigheid is gewekt en als

de leerling cognitief en emotioneel bij het onderwerp betrokken is en het geleerde kan toepassen in diverse situaties en binnen zinvolle contexten.

We proberen van alle situaties onderwijs te maken.

Onderwijs wordt naast cursorisch (leerstofgericht) ook thematisch, in samenhang (leerstofgebied overstijgend) aangeboden.

4.4.7. Doorlopende ontwikkelingslijn

We bevorderen voor elke leerling een doorlopende ontwikkelingslijn. Ongeacht hun leervermogen (intelligentie) of ontwikkelingsniveau worden alle mogelijkheden van de leerling benut om bij het verlaten van de school het hoogst haalbare resultaat te bereiken.

4.5 Kerndoelen

Wij sluiten met ons onderwijsaanbod aan op de 63 wettelijk vastgestelde Herziene Kerndoelen ZML-MG (11-02-2010): *Het onderwijs aan leerlingen met verstandelijke en/of meervoudige beperkingen bevordert brede vorming van leerlingen. Het onderwijsaanbod richt zich in elk geval op de emotionele en de verstandelijke ontwikkeling, op het ontwikkelen van creativiteit, het verwerven van kennis en van sociale, culturele en lichamelijke vaardigheden. Het onderwijs gaat er mede vanuit dat de leerlingen opgroeien in een multiculturele samenleving.*

Het onderwijs omvat waar mogelijk in samenhang: zintuiglijke oefening, lichamelijke oefening, bevordering van de sociale redzaamheid (waaronder gedrag in het verkeer), bevordering van gezond gedrag, expressieactiviteiten (waarbij in elk geval aandacht wordt besteed aan de bevordering van het taalgebruik, tekenen, muziek, handvaardigheid, spel en beweging) en één of meer kennisgebieden, waarbij in elk geval aandacht wordt besteed aan de natuur.

De grote verscheidenheid aan beperkingen en stoornissen in het onderwijs aan zeer moeilijk lerende leerlingen en leerlingen met een meervoudige beperking maakt deze vrijheidsgraden noodzakelijk.

Leidende keuze Van Koetsveldschool:

In nauw overleg met het vervolgonderwijs is op de Van Koetsveldschool gekozen voor de volgende drie leidende kernvakken: Leren Leren, Sociaal-Emotionele Ontwikkeling en Mondelinge Taal, waarbij bij de laatste leerlijn de nadruk op het leren lezen ligt.

Leren Leren is een vakoverstijgende leerlijn waarbij de leerling stapsgewijs leert om hulp te vragen, te plannen, te organiseren en zelfstandig te werken. Ook het zich houden aan de regels en het ontwikkelen van een eigen verantwoordelijkheid valt onder deze leerlijn.

Kerndoelen Leren Leren:

- 1. De leerlingen leren uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken voor het opnemen, verwerken en hanteren van informatie;*
- 2. De leerlingen leren belangstelling hebben voor de omringende wereld en leren die wereld onderzoeken en daarin taken uit te voeren.*

Sociaal-emotionele ontwikkeling. We streven ernaar dat een leerling die onze school verlaat vooral in staat is om op een eigen manier, zo adequaat mogelijk, zijn of haar wensen en gevoelens kenbaar te maken. Het opkomen voor jezelf, het aardig zijn voor de ander en het omgaan met ruzies zijn daarnaast belangrijke onderdelen in deze leerlijn.

Kerdoelen Sociaal Emotionele Ontwikkeling:

- 1. De leerlingen leren met behoud van het gevoel voor zelfvertrouwen en zelfwaardering omgaan met de eigen mogelijkheden en beperkingen;*
- 2. De leerlingen leren omgaan met anderen.*

Taal is zeer bepalend voor het totale functioneren van de leerling.

Bij al het leren en bij alle activiteiten vormt taal en communicatie de basis.

Kerdoelen Taal:

- 1. De leerlingen leren communiceren met woorden, gebaren, picto's of andere voor hen geëigende middelen;*
- 2. De leerlingen leren gesproken taal begrijpen en gebruiken;*
- 3. De leerlingen leren deelnemen aan gesprekken in verschillende communicatieve situaties;*
- 4. De leerlingen leren lezen voor dagelijkse toepassingen;*
- 5. De leerlingen leren gebruik maken van schriftelijke taalvormen;*
- 6. De leerlingen leren een zo ruim mogelijke woordenschat begrijpen en gebruiken.*

Het stimuleren van de taal en communicatie doen wij door in het omgaan met de kinderen voortdurend aandacht te hebben voor de spraaktaalontwikkeling en de communicatieve redzaamheid. Dit doen wij o.a. door:

- oprechte aandacht voor een kind te hebben om tot wederkerig contact te komen;
- een vertraagd spreektempo;
- het toepassen van Nederlands Met Gebaren;
- in korte zinnen spreken;
- taal aanbieden net boven het niveau van het kind zowel qua vorm als qua inhoud;
- taalaanbod/instructies visualiseren (plaatjes, foto's, picto's, film, ondersteunende gebaren, schriftbeeld);
- boodschappen/instructies herhalen;
- moeilijke woorden uitleggen;

- vragen of het kind de boodschap/instructie begrepen heeft;
- tijd nemen om de boodschap van het kind te begrijpen;
- hulpvragen stellen als een kind vastloopt in zijn verhaal;
- ondersteuning bieden bij het zoeken naar woorden;
- de vangmethode toepassen (een foutieve uiting van het kind gecorrigeerd herhalen en een vraag of opmerking toevoegen zodat de communicatie niet verstoord wordt);
- taalmethodes voor mondelinge taal gebruiken;
- werken aan de hand van thema's: het ontwikkelen van woordenschatlessen / woordpakketten Deze lessen zijn concentrisch van opbouw en komen ieder jaar weer aan bod. Aanvullen met concreet materiaal, ervaringen opdoen, visuele ondersteuning, woordweb, woordtrap, woordspin, woordparaplu, woordmuur,
- kinderen aan elkaar laten voorlezen in de kring;
- prentenboeken aanbieden met ondersteuning van concreet materiaal, digibord-foto's, woordplaten, toneelspel.
- het gebruik van liedjes, rijmpjes en versjes, werken met verteltassen/koffers;
- praatplaten gebruiken;
- uitdagen tot taal door het stellen van denkvragen (denkstimulerende gespreks methodiek).

Naast bovengenoemde leidende leerlijnen richten we ons op de leerlijnen voor Praktische Redzaamheid, Rekenen, Spelontwikkeling, Zintuiglijke Ontwikkeling, Motorische Ontwikkeling, Oriëntatie op Ruimte en Tijd, Seksuele Vorming en Muziek & Bewegen.

De school streeft er naar in het geval van een disharmonische ontwikkeling de talenten en/of sterke kanten van leerlingen in te zetten om achterblijvende vaardigheden op andere leergebieden te versterken.

Schrijf instructie:

- De basistekst is geschreven in Verdana 10.
- Kop 1 = hoofdstuk titel Verdana 18 in Oranje start op een nieuwe pagina
- Kop 2 = paragraaftitel Verdana 12 blauw
- In de tabellen is gewerkt met Verdana 8,5

In de tekst zitten grijs gearceerde stukken. Hier staan aanwijzingen voor het invullen. In sommige hoofdstukken zit al een concepttekst. Deze kunnen door de locaties worden aangepast.

De conceptteksten zijn schuingedrukt en nog niet definitief!! Deze worden eerst beoordeeld door de stuurgroep.